

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra společenských věd

Psychologický profil sériového vraha

Diplomová práce

Psychological profile of a serial killer

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

PhDr. Ing. Viktor Červený, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Dominika Barošincová

Praha

2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 15.3. 2022

Dominika Barošincová

Anotace

Práce se zabývá psychologickým profilem sériového, potažmo sériových vrahů. Ač je tato problematika velmi obširná, bylo namístě se však zabývat stěžejními tématy, jež by korespondovaly s názvem a cílem práce. Obsah je rozdělen do pomyslných tří částí, v první části je nutné vymezit popisovaný problém, kde hlavní roli hraje motivace, klasifikace sériových vrahů, fáze sériové vraždy, vybrané vztahové prediktory a podobně. Druhá část pojímá psychologické profilování a psychologický profil a ve třetí části se aplikují získané poznatky na kazuistikách a získaných psychologických profilech sériových vrahů.

Klíčová slova

Psychologický profil, psychologické profilování, sériový vrah, sériová vražda, motivace, patologie, kazuistiky

Annotation

The work deals with the psychological profile of serial and therefore serial killers. Although this issue is very extensive, it was necessary to deal with key topics that would correspond to the title and goal of the work. The content is divided into imaginary three parts, in the first part it is necessary to define the described problem, where the main role is played by motivation, classification of serial killers, phases of serial murder, selected relational predictors and the like. The second part deals with psychological profiling and psychological profile and in the third part the acquired knowledge is applied to case reports and acquired psychological profiles of serial killers.

Keywords

Psychological profile, psychological profiling, serial killer, serial murder, motivation, pathology, case studies

Obsah

Úvod.....	1
1. Sériový vrah a sériová vražda	2
1.1 Pojem a historie	2
1.2 Fáze sériové vraždy.....	5
1.3 Osobnost a motivace sériových vrahů	8
1.4 Empirická klasifikace sériových vrahů dle S. Harborta.....	10
1.5 Typologie sériových vrahů dle Holmesa a DeBurgera	12
1.6 Vybrané vztahové prediktory	21
1.7 Individuální rizikové faktory – prediktory kriminálního chování	24
1.8 Vybrané psychopatologické aspekty.....	27
2. Psychologické profilování.....	31
2.1 Školy.....	32
2.1.1 Škola FBI (Americký model)	32
2.1.2 Škola investigativní psychologie (Britský model)	33
2.2 Přístupy.....	34
2.3 Organizovanost a neorganizovanost pachatele	35
2.4 Profilující expert	37
2.5 Databáze využívané pro profilování.....	40
2.6 Struktura a obsah psychologického profilu	42
2.7 Zdroje informací k vytváření psychologického profilu.....	43
2.8 Postup při sestavování psychologického profilu	44
2.9 Profil sériového vraha	50
2.9.1 Socioekonomický status	50
2.9.2 Intelektuální schopnosti	50

2.9.3 Vzdělání.....	51
2.9.4 Vražedná mobilita neboli akční rádius	51
2.9.5 Věk prvního pohlavního styku.....	52
2.9.6 Věk první vraždy	52
3. Praktická část.....	53
3.1 Předpoklady výzkumného šetření	53
3.2 Sběr dat	53
3.3 Sledovaná kritéria v kazuistikách pachatelů	54
4. Kazuistiky	54
4.1 Analýza kazuistik	55
4.2 Kazuistika č.1 – Jiří Straka.....	55
4.2.1 Psychologický profil Jiřího Straky	57
4.3 Kazuistika č.2 – Gary Leon Ridgway	58
4.3.1 Psychologický profil Garyho Ridgwayho.....	60
4.3.2 Psychologický profil vypracovaný profilujícím expertem FBI	61
4.4 Kazuistika č.3 – Peter Kürten.....	62
4.4.1 Psychologický profil Petera Kürtena	64
4.5 Kazuistika č. 4 – Ladislav Hojer	65
4.6 Kazuistika č. 5 – Ivan Roubal.....	66
4.7 Kazuistika č. 6 – Václav Mrázek	67
4.8 Vyhodnocení kazuistik	69
4.9 Vyhodnocení předpokladů výzkumného šetření	74
4.10 Doporučení	76
Závěr.....	78
Použitá literatura	79
Seznam příloh.....	85

Přílohy práce	86
---------------------	----

Úvod

Diplomová práce pojednává o problematice psychologického profilu sériového vraha. Jedná se o vraha, který zabíjí v sériích, poháněn na první pohled ne úplně zřejmým motivem. Sériový vrazi páchají zločiny v časovém horizontu několika měsíců, let či dekád.

Práce je teoreticko-praktická, v teoretické části se vytyčuje daný problém a následně výstup teoretické části se aplikuje v části praktické. Cílem je najít podobné vlastnosti a průsečíky v psychologických profilech popisovaných sériových vrahu zaměřených na patologii. Na tuzemské i zahraniční scéně se nachází mnoho autorů, kteří se neshodují ve svých názorech a mnoho z nich tvrdí, že sériovým vrahem se člověk rodí, nikoliv stává, tudíž tato patologie je již hluboko zakořeněná v genetické informaci člověka.

Teoretická část vysvětluje pojem sériový vrah potažmo sériová vražda, kdy je potřeba vysvětlení a rozebrání pojmů sériová vražda a sériový vrah v teoretické rovině. Následně se zaměřit na dělení sériových vrahů, typologii dle motivu, empirickou klasifikaci a další náležitosti a jevy, které s problematikou souvisejí. Je potřeba se zaměřit na vysoce patologický profil jedinců, jejich prožívání a chování, které ovlivňuje rozdíl mezi psychopatickým vrahem a psychotickým vrahem. Dále popsat psychologické profilování jakožto metodu z které vychází psychologický profil, jenž je formulován na základě hypotéz o zvláštностech osobnosti pachatele, případně o patologických jevech jeho osobnosti. Posléze se zaměřit na školy, přístupy, obsah psychologického profilu a v neposlední řadě také na postup při sestavování psychologického profilu.

Praktická část na základě analýzy, syntézy, komparace, deskripce se zabývá kauzistikami sériových vrahů. Na základě dostupných informací o vybraných konkrétních případech sériových vražd a aplikaci dosavadních teoretických poznatků, motivačních faktorů uvést psychologický profil. V oblasti osobnostních faktorů je potřeba se zaměřit na významné vztahy nejbližšího okolí tzv. vztahových prediktorů, jež mohou významně ovlivnit vývoj osobnosti a následné pozdější chování.

Teoretická část

1. Sériový vrah a sériová vražda

1.1 Pojem a historie

„Sériová vražda (serial murder) – Z hlediska definice je za sériovou vraždu považováno: spáchání série dvou nebo více vražd jedním nebo více pachateli během odlišných akcí. Pro definici byla klasifikována čtyři základní východiska:

a) na sériové vraždě se může podílet jeden nebo více pachatelů

b) jedná se o dvě nebo více zavražděných obětí

c) jednotlivé případy se vyskytují v různých akcích (odlišných událostech) a v různých časech

d) uplynulá doba mezi akcemi odděluje sériové vraždy od vražd masových“¹

K těmto pojmům se v posledních dekádách vyjadřovali snad všichni odborníci v řad psychologů, psychiatrů, kriminalistů a akademických odborníků. Definice je tedy mnoho, v roce 2005 iniciovala FBI vytvoření pracovní skupiny desítek odborníků z celého světa, aby byly předneseny všechny možné aspekty definice tohoto pojmu a byl vytvořen kompromis. Cílem bylo formulovat nejjednodušší definici pojmu sériová vražda potažmo sériový vrah, která bude srozumitelná a bez dalších otazníků. Výsledkem tohoto konsenzu je definice, která je ale s podporou FBI čím dál tím více uznávaná a respektovaná.²

Sériová vražda ani sériový vrah není v žádném případě novým fenoménem, ani to není ryze americká problematika, jak by se mohlo z filmových trháků a dokumentární tvorby zdát. Sériový vrazi byli zaznamenáni po celém světě a datují se od

¹ FBI (Federal Bureau of Investigation) Serial murder. [online] Copyright © [cit. 02.01.2022] Dostupné z:<http://www.fbi.gov/statsservices/publications/serial-murder>

² FBI (Federal Bureau of Investigation) Serial murder. [online] Copyright © [cit. 02.01.2022] Dostupné z:<http://www.fbi.gov/statsservices/publications/serial-murder>

starověku. V Evropě 19 století Dr. Richard von Krafft-Ebing provedl výzkum z prvních zdokumentovaných násilných, sexuálních delikventů a následných zločinů, jenž spáchali. Nejlépe je známý pro jeho knihu z roku 1886 *Psychopathia Sexualis*. Dr. Kraft-Ebing popsal četné případové studie sexuálních vražd, sériových vražd a dalších oblastí sexuálních sklonů.

Sériová vražda potažmo sériový vrah je poměrně vzácnou událostí, která podle odhadů zahrnuje méně než jedno procento všech vražd spáchaných v daném roce. Existuje však děsivý zájem o toto téma, který daleko přesahuje jeho rozsah a vytvořil nespočet knih, kriminálních filmů a seriálů, které lákají nadšené diváky napříč širokým spektrem lidí ze všech koutů světa. Tato široká veřejnost začala být fascinována sériovými vrahy koncem roku 1880, poté, co došlo k sérii nevyřešených vražd prostitutek v oblasti Whitechapel v Londýně. Tyto vraždy byly spáchány neznámou osobou, která se jmenovala "Jack Rozparovač", kdy dotyčná osoba poslala dopisy policii, ve kterých tvrdila, že je vrahem. Jelikož tehdejší policejní technika nebyla na takové úrovni jako dnes, pachatel nikdy nebyl dopaden. Dodnes se rojí zástupy teorií o možném pachateli, jenž by konečně odkryl totožnost slavného Jacka Rozparovače. Zároveň přezdívka Jacka Rozparovače se stala synonymem pro sériovou vraždu. Tento případ také zplodil mnoho legend týkající se sériové vraždy a vrahů, kteří ji spáchali. V druhé polovině 20. století vyvolaly obrovský zájem veřejnosti případy sériových vražd spáchaných sériovými vrahy jako je Ted Bundy, Green River Killer, Dennis Lynn Rader známý jako BTK a Charles Sobhraj známý jako Bikini Killer. Tyto případy rozkvetly v roce 1991 po vydání dnes již kultovního filmů *Mlčení jevňátek* s ústředním hlavním hrdinou, jenž se prezentoval jako geniálně inteligentní a vždy o krok napřed sériový vrah Hannibal Lecter. Většina znalostí široké veřejnosti o sériových vraždách je produktem hollywoodské produkce. Dějové linie jsou vytvořeny tak, aby zvýšily zájem diváků, spíše, než aby přesně zobrazovaly sériovou vraždu. Zaměřením se na zvěrstva páchaná na obětech "vyšinutými" pachateli je následně veřejnost uchváćena zločinci a jejich zločiny. To jen propůjčuje další zmatek skutečné dynamice sériové vraždy.

V žádném případě nechci tvrdit, že Jack Rozparovač byl prvním sériovým vrahem, vrátíme-li se do historie o mnoho staletí dřív, sérioví vrazi existují ve společnosti

již od úsvitu dějin, ještě z dob dávno minulých, z nichž se nám pochopitelně nedochovaly důkazy svědčící pro tuto skutečnost. Historicky nejstarší doložení zločinci, které bychom dnes mohli označit jako sériové vrahy, se rekrutovali vesměs z příslušníků šlechty a vyšších vrstev, vzhledem k jejich majetku a postavení byli v tehdejších dobách ovšem prakticky nedotknutelní a svých skutků se dopouštěli víceméně s vědomím ostatní aristokracie. Mezi takové zločince patří například Alžběta Bathory (známá též jako Čachtická paní), jež vraždila sirotky a mladé ženy.³ Báthoryová a její čtyři pomocníci byli obviněni z mučení a zabití velkého množství mladých žen. K jejímu životu se váží různé legendy včetně jejích údajných koupelí (či pití) krve panenských služek, které napomohly ke vzniku početných upírských mýtů. Nejpravděpodobnějším vysvětlením je, že trpěla zvráceným sklonem ke krutosti, jednoduše řečeno – byla sadistkou. Ale ne všichni sérioví vrazi ze středověkého období pocházeli z vyšších vrstev a jejich zločiny jim byly více či méně tolerovány. Jako například Peter Stumpp byl německý sedlák a údajně sériový vrah a kanibal známý také jako „vlkodlak z Bedburgu“, který údajně v 15. století jedl maso zvířat a lidí, dále se pod mučením přiznal k ovládnutí černé magie. Ze strachu před dalším mučením se přiznal k zabíjení a pozření čtrnácti dětí, dvou těhotných žen a jejich zárodků. Jedním ze čtrnácti dětí měl být jeho vlastní syn.⁴ Zabíjení, sadismus a podobné deviantní odchylky ve středověku rádi hájili teoriemi o posednutí ďáblem, čarodějnictvím a typická byla též hereze. Každopádně bychom vždy měli být skeptičtí ohledně obvinění a verdiktů za středověku vynucených pod mučením či pod hrozbou mučení.

Theodore Robert Bundy, zvučné jméno, které skrývá amerického vraha, jenž byl jako první skutečně označen pojmem sériový vrah jako termínem. Je jedním z nejznámějších sériových vrahů 20. století, tudíž si dovoluji nastínit jeho životopis. Theodore Robert „Ted“ Bundy (24. listopadu 1946 Burlington, Vermont, USA – 24. ledna 1989 Starke, Florida, USA), byl americký sériový vrah aktivní v letech 1973 až 1978. Byl to násilník, nekrofil a vystudovaný psycholog. Po více než desetiletém

³ *Seriovivrazi* [online]. [10.1.2022] Dostupné z: <http://seriovivrazi.webnode.cz/vrazi-v-historii/>

⁴ 10 zapomenutých sériových vrahů ze středověku (Zločin) | *Top 10 Seznamy všechno pod sluncem. Zajímavosti a užitečné informace!* [online]. Copyright © [cit. 03.01.2022]. Dostupné z: <https://cs.mydailyselvmotivation.com/articles/crime/10-forgotten-serial-killers-from-the-middle-ages.html>

intenzivním popírání viny se doznal k vraždám nejméně 30 obětí, avšak počet usmrcených žen je však neznámý. Dívky vyhledával na veřejných místech, ve společnosti lidí. Napomáhal mu atraktivní vzhled a schopnost získat důvěru. Byl považován za jemného a inteligentního mladého muže.

Modus operandi vycházel z prvotního omráčení oběti úderem do hlavy a následné strangulace. Objekty jeho zájmu se staly mladé bělošky ve věku 12 až 26 let. Po útoku je znásilňoval, v řadě případů posmrtně, asi u šesti žen provedl dekapitaci. Některé z oddělených hlav si ponechal jako trofej v bytě. Opakovaně se v noci vloupal do obydlí obětí a na spící ženy brutálně zaútočil.

„Mezi lety 1977–1978 za dramatických okolností dvakrát uprchl z vězení. Na útěku pokračoval v násilném chování včetně tří vražd na území Floridy, než byl definitivně uvězněn v únoru 1978. Za floridské vraždy byl ve dvou oddělených procesech odsouzen k trojnásobnému trestu smrti. Rozsudek byl vykonán 24. ledna 1989 v 7.06 hodin ve státní floridské věznici v Bradford County prostřednictvím elektrického křesla. Do poprav se pokoušel trest smrti zvrátit. Zajímavostí je, že se před soudem hájil sám a byl přesvědčen, že svým šarmem porotu zlomí ve svůj prospěch.“⁵

1.2 Fáze sériové vraždy

Sériová vražda dle definice je spáchání série dvou nebo více vražd jedním nebo více pachateli během odlišných akcí. Definice na tuto problematiku je spousta, není to však jediný způsob, jak ji definovat. Panuje názor, že vražedný čin je možné časově mapovat a rozdělit fázi po fázi. Má svůj průběh od vnitřního či vnějšího impulzu (např. nutkání pachatele nebo reakce na provokující oběť) přes lokalizaci oběti, realizace násilí, intenzity až do vraždy a reakci pachatele na ni. Na základě tohoto dělení můžeme lépe pochopit duševní pochody a odhalit behaviorální signaturu vraha. Sériový vrah vždy absolvuje všech sedm fází. Jak těmi fázi projde, to už je čistě individuální. Dochází k mnoha odlišnostem mezi pachateli, například některá fáze je značně dominantní a naplňuje jeho motiv a cíl. Cíl nemusí být ale vždy samotná vražda, naopak mnoho pachatelů si užívají pocit moci, kdy je oběť

⁵ Ted Bundy [online]. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie*. c2021, [cit. 2022-02-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ted_Bundy

bezbranná a závislá pouze na jeho rozhodnutí ponechat nebo zbavit ji života. Někteří pachatelé se vyžívají v tipování a stopování oběti, což jsou převážně predátoři. Naopak pro některé pachatele je vyhledávací fáze oběti nezajímavá a vynechávají ji, protože jednájí spontánně a impulzivně.

„Počet fází a jejich význam pro pachatele utváří jeho vzorec vraždění – mapu modu operandi a behaviorální signaturu. Další proměnné modelující individuální signaturu pachatele jsou faktor času, místa a specifické okolnosti, kterým je potřeba věnovat pozornost, jelikož akcelerují nebo zpomalují proces vražd.“⁶

Těchto sedm psychologických fází identifikoval Joel Norris na základě asi pěti set výslechů usvědčených vrahů.

První fáze: aura

Potencionální pachatel se uzavírá sám do sebe, do svého vlastního světa plného perverzních fantazií. Tyto fantazie v něm vzbuzují nátlak až podlehne potřebě je zrealizovat. Navenek však může působit jako vyrovnaný bezproblémový člověk, který však své fantazie nechává skryté za oponou.

Druhá fáze: vyhledávací, navíjecí

Tuto fází prožívají vrazi, kteří nejednají impulzivně, ale ti, jež si vraždy pečlivě plánují. Svě oběti vyhledává a pozoruje, taktéž lokalizuje místo, kde by mohlo dojít k samotnému činu a naplnit tak své touhy. Může se pohybovat okolo škol, obytných čtvrtí, vyhlášená místa setkání a vyhledávat místa „milostných dostaveníček“ za účelem voyerismu.⁷ Nežřídko se kvůli neúspěchu na místa vrací a je typické i cestování po zemi, kde vybírá opět ty sama místa.

Třetí fáze: opanování

Jedná se o moment, kdy pachatel zaútočí bez varování. Například chytne svou oběť v noci v lese nebo vtrhne k někomu do domu a zabije všechny, kdo tam bydlí. Jindy používá k nalákaní své oběti šarm a důvěru, vyžívá se v její nedostatečné

⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 26

⁷ SCHECHTER, Harold a David EVERITT. *A-Z Encyklopedia of Serial Killers*. New York: Pocket Books, ©1997. ISBN: 978-0671020743. s. 222–225

obraně a nevědomosti. Dětem může nabízet cukrovinky a typicky zvířátka a hračky.

Čtvrtá fáze: ukořisťování

Tato fáze je pro mnohé sériové vrahy tou nejdůležitější, která jim zároveň dodává největší pocit uspokojení sadistických tužeb. Nadšeně sleduje vystrašenou ukořisťěnou oběť, která když sedla do auta a dveře se automaticky zamkly a pachatel jede jiným směrem začíná chápat, že není cesty zpět.

Pátá fáze: vražedný akt

Pro mnoho vrahů představuje sexuální uspokojení, kdy týrání a zabití oběti substituuje orgasmický zážitek. Vrazi většinou preferují jeden zažitý způsob usmrcení své oběti od škrcení, ubití až k pomalé a trýznivé smrti mučením jakéhokoliv typu. Stejný modus operandi následně pomáhá pachatele dopadnout.⁸

Šestá fáze: trofeismus

Sériový vrah prožívá při činu uspokojování svých potřeb, tato situace jako každá jiná je však pomíjivá, a proto nezřídka si pachatelé odnášejí tzv. trofeje, které pomáhají vrátit se pomyslně do stavu, kdy prožívali tyto intenzivní chvíle. Může se jednat o fotografie oběti nebo dokonce tělesné části oběti, její oblečení, kadeře vlasů, nahrávky z místa činu.

Sedmá fáze: skleslost

„Po vraždě často pachatel zažívá emocionální skleslost a postkoitální deprese. Tento stav může zapříčinit i pohnutku ke spáchání sebevraždy. Mnoho sériových vrahů však řeší tuto situaci v zopakování vraždy a většinou vzrůstá potřeba čerstvé krve.“⁹

⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 28

⁹ SCHECHTER, Harold a David EVERITT. *A-Z Encyclopedia of Serial Killers*. New York: Pocket Books, ©1997. ISBN: 978-0671020743. s. 226-229

1.3 Osobnost a motivace sériových vrahů

Pojem motivace má svůj původ v latinském slovese *movere*, které znamená hýbat. Pro slovo *motiv* existuje výstižný ekvivalent *pohnutka*. Motivaci neboli *pohnutku* lze definovat jako souhrn všech intrapsychických dynamických sil neboli *motivů*, které zpravidla aktivizují a organizují chování i prožívání s cílem změnit existující neuspokojivou situaci nebo dosáhnout něčeho pozitivního. Některé motivy se však neprojevují zvýšenou aktivitou. Kupříkladu když je člověk unavený, logicky si lehce do postele a vyspí se. Výsledkem působení této *pohnutky* je tedy chování převážně pasivní. Motivы určují, zda bude daný jedinec směřovat k určitému objektu, mentálnímu stavu, nebo se mu bude vzdalovat. Projevují se tedy tím, že bud chceme něco získat, nebo se pokoušíme něčemu vyhnout.

„Motivace lidského chování je mimořádně složitá a často ji provází silné emoce. Je výsledkem komplikované souhry vrozených i získaných faktorů. Podle některých autorů jsou mnohé pohnutky i cíle lidského chování nevědomé nebo si je člověk uvědomuje pouze částečně.“¹⁰

Motivační koncepty hrály značnou roli zejména v psychoanalytické tradici – Sigmund Freud položil motivaci do centra osobnosti. Freud i jeho následovníci dokonce předpokládali, že veškeré chování je motivované, přičemž většina *motivů* je nevědomých. Základními hybnými silami podle psychoanalýzy byly dva *pudy*, *pud sexuální* a *pud agrese*.¹¹

*„Psychologové přistupují ke studiu motivace ze dvou různých hledisek. První z nich vysvětluje motivy jako vnitřní mentální pohnutky. Druhý, převážně behavioristický přístup se snaží zjistit, jak ovlivňují lidské chování vnější podněty, které bývají označovány jako *incentivy* neboli *pobídky*.“¹²*

Motivace trestného činu násilné povahy je významným faktorem v rámci vyšetřování. Jakmile objasníme motiv samotného pachatele, s velkou pravděpodobností se podaří zjistit, proč pachatel trestný čin spáchal a co ho k tomu vedlo. Jelikož se

¹⁰ PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Vyd. 1. Praha: Academia, c2003. ISBN 80-200-1086-6. s. 319–320

¹¹ BLATNÝ, M. a kol. (ed.) *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3434-7 s. 15

¹² PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Vyd. 1. Praha: Academia, c2003. ISBN 80-200-1086-6. s. 319

jedná o hlavní aspekt profilu pachatele, jsme pak schopni podrobněji analyzovat charakteristiky jeho chování i osobnosti. Na základě toho jsme pak schopni predikovat jeho budoucí chování a jednání. Motivace se nejčastěji vysuzuje z poznatků, které získáme z místa činu, z volby oběti, z modu operandi, popřípadě jaké nástroje byly k činu použity. Motiv odhaluje příčiny vzniku behaviorálně patologického chování, stejně jako je důležitým pojmem trestního práva, neboť podle něho posuzujeme, zda byl čin spáchán úmyslně nebo z nedbalosti.¹³

U násilných zločinců se skoro vždy objevují tři aspekty, a to je manipulace, nadvláda a kontrola. Dalo by se jednoduše říct, že vše, co dělají a o čem přemýšlejí dělají proto, aby jim to pomohlo naplnit jejich jinak prázdný život. Můžeme rozlišit pachatele dle typu zdroje psychického zisku, co pachatel svým jednáním získává. Pachatel zaměřený na čin – usiluje převážně o usmrcení oběti, kdy provedení je rychlé a bez zbytečných okolků. To, co se tomu pachateli dostává je smrt oné oběti.

„Pachatel zaměřený na proces – pachatel má prospěch z trýznění oběti, způsob provedení je brutální. Použité násilí je něco nadbytečného, tj. overkill jako přehnaná touha po ničení.“¹⁴

Drbohlav představuje tři obecné motivační vzorce, které se ve forenzní psychologii aplikují nejen na sériové vrahy.

Instrumentální motivace – čin je zde pouhým instrumentem k dosažení cíle, bývá typická pro plánované vraždy. Pachatel se obvykle snaží snížit riziko dopadení a zároveň maximalizovat užitek, který činem získává.

Afektivní motivace – je typická pro činy, které jsou silně podmíněny situačními faktory, emocemi, stresem, jež aktéři v tu chvíli prožívají. I když provedení činu i s ohledem na emocionální rozpoložení pachatele se zdá být chladnokrevné, není tomu tak, tato motivace je typická u vztahových deliktů.

¹³ BOUKALOVÁ, Hedvika a Ilona GILLERNOVÁ. a kol. (ed.) *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4467-7. s. 23

¹⁴ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0. s. 203

Deviantní motivace – u této motivace je cílem samotné provedení skutku. Motivace plyne z psychických poruch pachatele se sexuálním podtextem. Do této skupiny řadíme i pachatele, jež trpí závažnou duševní poruchou, při níž ztrácí kontakt s realitou a trpí bludy a halucinacemi. Scéna deliktu zde bývá velmi nápadná, pachatel se vyžívá v ritualizované činnosti, mučení oběti, zohavování těla ať už před smrtí či posmrtně.¹⁵

1.4 Empirická klasifikace sériových vrahů dle S. Harborta.

„Jedním z klíčových aspektů profilu pachatele a analýzy jednotlivých činů je popis motivu lokalizace oběti a vražedného aktu. Správná identifikace motivu je základním předpokladem pro pochopení a predikci dalších behaviorálně patologických komponent osobnosti vraha. Celý proces patologického chování je založen na zákonu akce a reakce, příčině a následku, tedy kauzalitě, ve které je motiv prostorem spojení světa vnitřních představ, fantazií, cílů a hodnot a jejich vnější projekce.“¹⁶

Původní a unikátní empirický výzkum svého druhu proběhl v USA v letech 1979-1983 na 36 odsouzených z nichž 29 bylo zařazeno do kategorie sexuálních vrahů. Agenti FBI odsouzené sériové vrahy, jež si odpykávali svůj trest začali zkoumat. Chtěli je vyprovokovat k líčení vnitřních, intimních pohnutek a pocitů, které zažívali před spácháním činu, v průběhu a po něm. Z těchto získaných informací čerpáme prakticky dodnes.

Současné představy o sériových vražích se však liší od dřívějších. Sexuální sériový vrah (sadističtí) nejsou jediným výčtem. Typologii motivu se věnoval například Stephan Harbort, což byl německý kriminalista, který analyzoval známé případy sériových vražd na území SRN v čase od konce 2. světové války do roku 1995. Dopracoval se tak k 61 pachatelům odsouzených za sériové vraždy. Při zkoumání

¹⁵ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 37

¹⁶ MIKULA, Tomáš. *Psychologické profilování sériových vrahů*. [online]. Praha 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra trestního práva. Vedoucí práce doc. PhDr. Ludmila Čírtková CSc. s. 46 [cit. 15.1.2022]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/58026/DPTX_2012_1_11220_0_262815_0_129561.pdf?sequence=1&isAllowed=y

skupiny pachatelů dospěl Harbort k závěru, že nejvýraznějším diferencujícím kritériem je motiv vraždy – 57 pachatelů, tedy 93,4 % vraždilo z jednoho a téhož důvodu. Tyto závěry definoval v empirické klasifikaci sériových vrahů na základě motivu. Harbort rozlišil sériové vrahy do 6 základních skupin:¹⁷

1. Sériový sexuální vrazi – motivem jsou sexuální fantazie a jejich následné uspokojení
2. Sériový loupežní vrazi – motivem je hamižnost, oběti likvidují kvůli tomu, aby mohli čin uskutečnit nebo zamaskovat
3. Sériový vztahoví vrazi – vyhledávají své oběti výlučně z okruhu rodinných příslušníků či známých. Hlavním motivem je buďto majetek nebo chtějí se vymanit z partnerských pout.
4. Sériový vrazi z přesvědčení – jejich pohnutky lze charakterizovat jako religiózní, politické nebo etnicko-ideologické. Sériové vraždy pacientů páchané pracovníky v profesích, které mají primárně pomáhat řadí Harbort právě do této skupiny. Sexuální a materiální motivy zde nehrají roli, dále upozorňuje, že pochopit jejich skutečnou motivaci je obtížné.
5. Sériový nájemní vrazi – vraždění chápou jako poskytování služby, která vyplývá z jejich začlenění do určitých kriminálních skupin a organizací. Tito pachatelé nemusí být vždy motivováni finančními zisky.
6. Sériový dispoziční vrazi – u těchto pachatelů vražedné pohnutky nejsou konstantní, jejich činy jsou střídavě spuštny vnitřní motivací, například sexuálního či jiného rázu a střídavě vnější motivací, například nájemné či loupežné vraždy. Rozhodnutí k činu je vedeno momentálními manifestními potřebami.¹⁸

Forenzní psycholožka Ludmila Čírtková, upozorňuje, že tyto typologie mají určitou teoretickou a poznávací hodnotu, pro praxi jsou ale problematické. Čelí totiž minimálně dvěma problémům. Představují určité zjednodušení reality a vykazují malou

¹⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 31

¹⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8. s. 113

rozlišovací schopnost. Čisté typy motivů se totiž ve skutečnosti vyskytují pouze vzácně, takže pachatele lze často přiřadit pod různé skupiny.¹⁹

„Dle Andreje Drbohlava je potřeba brát Harbortovy závěry o stálosti motivu u téměř 94 % vrahů se značným nadhledem. Vymezené skupiny jakožto skupiny motivačního rámce a původu motivu lze respektovat, výčtu chybí snad jedině kategorie vrahů, které v kasuistikách také nacházíme a je u nich patrné, že vraždí v jistém smyslu „pro radost z lovu“. Jsou to jedinci, pro které je vražda potěšením, aniž by s tím měl co dělat sexuální, ideologický či finanční motiv. Stálost a věrnost motivu během série je však poněkud diskutabilní proměnná. Zprv u analýzy jednotlivých vražd série mnohdy nedovedeme vůbec interpretovat jednotlivé motivy zločinů, jednou je oběť okradena, jindy stejným pachatelem znásilněna nebo je útok rychlým smrtelným úderem a pachatel se po něm na místě dále nijak nezdržuje. Zadruhé se může jednat o pachatele, u něhož je možné vývoj interpretovat jako jednoznačnou linii vývoje a učení. Stupňuje se nebo naopak ve výjimečných případech se snižuje sadistická komponenta útoku, násilí se instrumentizuje. Objevováním nových motivů může opouštět staré nebo se naopak k původním motivům vrací.“²⁰

Je potřeba zmínit, že vrahova jednání nejsou vždy zřejmé a navzájem se mohou mísit, proto je velmi složité ne-li nemožné předpokládat spáchání dalšího skutku. Je pravděpodobné, že se pachatel odkloní od původního motivu. Například pachatel spáchal čin ze msty a postupem času přidá vraždění s motivem sadismu či sexuální náruživosti. Motiv je tedy proměnný v čase, je to faktor procesu prožívání, který aktivuje proces chování, který se pak promítá do jednání a tento hybatel se vyvíjí a mění.

1.5 Typologie sériových vrahů dle Holmese a DeBurgera

V roce 1985 představili Holmes a DeBurger typologii motivů sériových vrahů. Dnes se již považuje za nejznámější a klasickou typologii, jež má pomáhat k hlubšímu

¹⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila, Sérioví vrazi, Příloha Časopisu Policista, no. 3, 2007, s. 3

²⁰ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 32

pochopení vnitřních pohnutek, jež vedou k vraždě. Určili 3 hlavní znaky, podle kterých následně vrahy rozdělili do čtyř skupin a tří podskupin.

Tři signifikantní znaky sériových vrahů dle Holmese a DeBurgera:

„1. hluboká vnitřní motivace vraždit

2. schopnost vraha získat z vraždy vlastní pozitivní odezvu a posílení. Tato schopnost a míra posílení je dána vnitřní fantazií vykreslující vraždu, zisk je tedy vnitřní, psychologický.

3. jednoznačně očividné sociopatické rysy a tendence jako je absence lítosti a svědomí, neschopnost regulovat sám sebe, extrémní touhy a agresivita, kterou nedovede ovládat.“²¹

Samotné typy definovali takto, jeden typ skýtá tři podtypy:

a) Vizionářský typ

b) Misionářský typ

c) Hédonistický typ

- Vrah ze žádostivosti
- Vrah z nadšení
- Vrah pro zisk

d) Vrah z postu síly

Andrej Drbohlav rozlišuje ještě pátý typ, tzv. vrah z milosrdenství. Často je tento vrah nazývaný taktéž anděl smrti úzkostlivým a depresivním člověkem, který pochybuje o své užitečnosti a schopnostech a těmito činy si dokazuje individuální zásluhu a schopnost. Pachatel nezřídka pracuje v nemocničních zařízeních a vraždu považuje za jakousi pomoc, kdy pomáhá k odchodu z tohoto světa, kde trpí bolestmi a nežije „normálním“ život. Pachatel se necítí vinen, jelikož je přesvědčen o tom, že pomáhá. Do jaké míry jsou tyto skutky etické, to je otázka na filozofy. Euthanasie je u nás a v mnoha státech zakázána, asistovat někomu při

²¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 32-33

sebevraždě taktéž a spáchat trestný čin vraždy zcela jednoznačně. Každopádně je nutné mít pochopení pro někoho, kdo trpí bolestmi a odmítá dále žít, v jejich případě spíše přežívat. Naše společnost ale ještě nedozrála k řešení této velmi choulostivé ne-li tabuizované otázky, a je pokládáno za řečnický obrat se ptát, kdy zákonodárci, psychologové, odborníci a celá společnost bude na to připravena.

Vizionářský typ

Vizionářský typ je nejméně se vyskytující typ sériového vraha. Jedná se o typ psychotického vraha, jež trpí závažnou duševní nemocí. Nejčastěji se vyskytující poruchou u těchto vrahů je schizofrenie či porucha myšlení. Jeho motiv je dán duševní představou, trpí halucinacemi a bludy, které ho vlastně donutí spáchat sériové vraždy. Každopádně je potřeba, aby psychiatři opravdu potvrdili, že dotyčný v době spáchání trestného činu vraždy nebyl v kontaktu s realitou a odlišili tak jeho závažné duševní onemocnění od předstírání a lži, které předpokládá zbavení se zodpovědnosti, a tudíž vyhnutí se vině a trestu. Jedná se o naprosto běžnou praxi, kdy pachatel své skutky svádí na psychózy s představou pozdějšího vyvinění.²²

David Berkowitz

*„Šest lidí zabil a sedm dalších zranil. Při výslechu pak tvrdil, že ho v činům navedl sousedův pes, kterého posedl démon. New York byl tehdy paralyzován strachem a na policii byl vyvíjen obrovský nátlak, aby muže, který se ve svých dopisech policii a tisku podepisuje jako Samův syn dopadla. Skutečné jméno Samova syna je David Richard Berkowitz (*1953). Ten se při výslechu k vraždám přiznal a tvrdil, že k němu prostřednictvím sousedova psa promlouvala 6000 let stará bytost a k vraždám ho ponoukala. Snaha však předstírat šílenství byla marná, soud mu udělil trest odnětí svobody na 365 let, bez možnosti propuštění.“²³*

²² DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 33

²³ Šílený sériový vrah, nebo oběť? David Berkowitz prý sedí za vraždy spáchané satanisty – EpochálníSvět.cz. *EpochálníSvět.cz - Novinky a zajímavosti z celého světa!* [online]. Copyright © RF [cit. 10.01.2022].

Narodil se jako nechtěné dítě v Brooklynu, vlastní matka upřednostnila milenecké vztahy a svého syna raději odložila k adopci. Ačkoliv ho adoptoval postarší židovský pár, který ho zahrnul láskou a péčí, postupem času se však začaly objevovat epizody náhlého impulzivního chování. Dle výpovědi pedagogů vykazoval známky nadprůměrné inteligence, avšak jeho zájem o studium byla nulová. Posléze začaly vyplouvat další abnormality chování jako je toulavost, krádeže a pyromanie. Velký zlom nastal, když jeho adoptivní matka umřela. Stalo se tak v období pubescence, kdy na svou adoptivní matku byl značně fixován.

Příběh jeho dětství vykazuje známky nevyřešené „primární krize“, která vyústila ke ztrátě vztahu k vlastní identitě. Dětství, ve kterém ho opustila biologická matka, následná péče v dětském domově a ač láskyplná adoptivní rodina, kde však ztrácí i náhradní matku je značně komplikované.²⁴

Ve svých 23 letech poprvé zaútočil, modus operandi byl po celé jeho vražedné řádění totožný. Vyhlédl si zaparkovaný vůz při krajnici nebo v autokině v němž seděli dva lidé. Buď se přiblížil nepozorovaně nebo i s nějakým dotazem, následně pak začal z dostatečné blízkosti střílet skrz boční a přední sklo. Vyšetřování bylo komplikované, jeho výběr obětí nepodléhal žádným stejným znakům. Jeho dopadení bylo prakticky náhodné. Vyšetřovatelé zjistili, že ve dvou případech střelby bylo poblíž špatně zaparkované auto, které dostalo za tento přestupek pokuty. Evidentně zde byla souvislost, že výskyt stejného vozu na dvou místech činu je značně znepokojivé. Následně už nebyly žádné překážky k tomu Berkowitze zatknout.

Misionářský typ

Cílem tohoto jedince je vyhladit určitou skupinu lidí, kterou vnímá jako společensky nežádoucí a škodlivou (např. prostitutky, bezdomovce). Svou činnost chápe jako určité poslání a vybranou skupinu pokládá za lidsky méněcennou až do té míry, že si nezaslouží žít.²⁵

²⁴ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 149-150

²⁵ BOUKALOVÁ, Hedvika a Ilona GILLERNOVÁ. a kol. (ed.) *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4467-7. s. 29

Stewart Wilken

Stewart jako šesti měsíční kojeneček byl unesen i se svou starší sestrou pedofilním deviantem, a to, když je jejich matka nechala samotné bez dozoru ve městě. K biologické matce se však už nikdy nevrátil, a to zřejmě neměl ani tušení, čím vším hrůzným si projde. Matka pravděpodobně nechala své děti napospas osudu a posléze byly uneseny. Únoscem byl místní dělník, držel je v suterénu svého domu, kde je pravidelně fyzicky týral a sexuálně zneužíval. Za čas ho prodal bezdětným sousedům toužícím po dítěti. I zde si však prožil týrání, které se mu nevyhnulo ani ve škole, kde byl týrán a zesměšňován svými spolužáky. Od 11 let utíkal z domova a kouřil marihuanu a opium, matka přes všechny snahy ho potrestat ho poslala do nápravného zařízení pro mladé delikventy, kde se opět stával terčem tyranie a znásilňování. Po propuštění z armády se seznámil s prostitutkou, se kterou měl posléze dceru. Wilken se stal stejným násilníkem, jak to znal z dob svého dětství. Dceru análně zneužíval a manželku bil železnou tyčí a požadoval naprostou oddanost.²⁶

Když bylo Wilkenovi dvacet čtyři let započala jeho vražedná éra, která byla zvláště brutální. Oběti byly dvojího typu, buď to byly prostitutky, které nenáviděl kvůli své první manželce. Žena dál vykonávala své povolání nezávisle na partnerském vztahu. Představovala zlo, jež zakoušel od své biologické a adoptivní matky. Většinu z nich zohyzdil takovým způsobem, že je nebylo možné identifikovat. Druhým typem obětí byli chlapci okolo věku osmi let. Wilken chlapcům ubližoval z toho důvodu, aby jim způsobil stejnou bolest, jakou on sám v dětství prožíval²⁷. Je otázkou, do jaké míry může jeho dětství za to, že se z něho stalo vražedné monstrum.

Hédonistický typ

Motivem tohoto pachatele je potěšení a vzrušení, které mu agrese a samotný čin přináší. Můžeme sem zařadit agresivního sadistu, často se staví do pozice nejhoršího a nejnebezpečnějšího vraha všech dob, kdy rád zesměšňuje policejní práci a

²⁶ Stewart Wilken | Murderpedia, the encyclopedia of murderers. *Murderpedia, the encyclopedia of murderers* [online]. [cit. 15.1.2022] Dostupné z: <https://murderpedia.org/male/W/w/wilken-stewart.htm>

²⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 434

vyvrací důležitost a upozorňuje na neschopnost policejních orgánů. Zabíjení a vraždu samotnou považuje za požitek.

První podtyp – Vrah ze žádostivosti (Lust Killer)

Tento podtyp vraha je velmi těžko odhadnutelný, jeví se velmi nenápadný pro svou tichost, prakticky až společenskou neviditelnost. Poslušné chození do práce a milující rodina často jeho sériové vraždění perfektně zakrývá. Vraždí pro své vlastní sexuální uspokojení, vykazuje znaky sadismu, antropofagie a nekrofilie. *„Velké potěšení má z torturizace své oběti, kterou mnohdy napodobuje sadomasochistické pornofilmy, horory a své zpravidla od dětství scénáře plného utrpení.“*²⁸

John Wayne Gacy

John Wayne Gacy – americký sexuální sériový vrah, který usmrtil nejméně 33 mladých mužů. *„Své oběti lákal na alkohol a drogy. Když uspěl, získával převahu tím, čemu říkal „trik s pouty“. Bylo to prosté – předváděl, jak šikovně umí uniknout ze zacvaknutých pout, a když si to jiní chtěli vyzkoušet po něm, jednoduše už v železných zůstali, vydáni jemu napospas. Následně přivazoval své oběti k mučicímu stolu, kde je nakonec uškrtil nebo zardousil. Jejich ostatky pak ve většině případů zakopal ve sklepě svého domu.“*²⁹

Zajímavostí je, že jeho otec byl velmi agresivní a vznětlivý člověk, často své děti bil a pravidelně popíjel alkohol. Gacyho už od dětství rád zesměšňoval, říkal mu „mámin mazánek“ a oslovoval chlapce he-she (ona-on). Pravděpodobně proto, že jeho homosexuální orientace se utvářela už v raném dětství. Přibližně v pěti letech začal John junior dostávat záchvaty, během nichž bez zjevné příčiny upadal do bezvědomí. Lékaři mu předepsali velké množství barbiturátů, což zřejmě zapříčinilo, že začal trpět závratěmi, přechodnou nervozitou, trápily ho časté migrény a nevolnosti³⁰.

²⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 57

²⁹ John Wayne Gacy | Serialkillers.cz. *Sérioví Vrazi* | Serialkillers.cz [online]. Copyright © 2009 [cit. 11.01.2022]. Dostupné z: <https://www.serialkillers.cz/john-wayne-gacy>

³⁰ John Wayne Gacy | Serialkillers.cz. *Sérioví Vrazi* | Serialkillers.cz [online] Copyright © 2009 [cit. 11.1. 2022] Dostupné z: <https://www.serialkillers.cz/john-wayne-gacy>

Jeho otec pro jeho záchvaty neměl pochopení a také mu srážel sebevědomí a tvrdil, že nikdy nic nedokáže. Možná z toho důvodu byl Gacy po celý život velkým dřičem a činným člověkem. Od nízkého věku pracoval v různých profesních oblastech, později se angažoval i do politiky, což jeho otec jen s nelibostí přijal. Gacy se dle vlastní výpovědi stal obětí sexuálního zneužívání v jeho devíti letech. Útočником byl rodinný přítel, který ho v osudné dny brával na projížďku autem. Probíhalo jen kamarádké hašteření, které vyústilo k sevření Gacyho hlavy mezi stehny onoho rodinného přítele. John se údajně bál svěřit otci, ačkoliv si závažnost situace uvědomoval.

Druhý podtyp – Vrah z nadšení (Thrill Killer)

Jak již z názvu vypovídá, tento vrah zabíjí pro nadšení, pro zážitek a adrenalin. Uspokojuje ho, když při stále se zvětšujícím počtu vražd přidává více násilí a aranžmá, typicky má sklony k sadismu.

Bostonský škrtič

„Jedna z mých vůbec prvních vzpomínek na dětství je vzpomínka na tátu, jak bije mou mámu. Nebylo mi tenkrát ani pět let a už si na to pamatuji. Ranami pěstí ji srazil na pohovku a pak ji rukou způsobil tak příšernou bolest, že ještě dnes slyším její řev, do něhož se mísí křiv nás, dětí. Pak nás začal bít taky dokud nezasáhl nějaký policajt. Potom se vždycky uklidnil, protože bil jenom toho, kdo byl slabší než on sám.“³¹

Bostonský škrtič alias Albert Henry Desalvo, narodil se 1931 v Massachusetts. I tady se setkáváme s patologickým vztahem s jeho otcem. Když nebyl otec ve vězení kvůli častým recidivám, děti surově bil, svazoval ve sklepních prostorách, a dokonce je nutil, aby sledovali jeho milostné chvílky v prostitutkami. Prožil si i incest se svým bratrem a své první sexuální zkušenosti prožil už v 5 letech. Později ho otec prodával za pár dolarů místním pedofilům na nedaleké farmě. Není divu,

³¹ BOURGOIN, Stéphane. *Černá kniha sériových vrahů*. Přeložil Jiří ŽÁK. Praha: XYZ, 2005. ISBN 80-86864-49-9. s. 73

že v šesti letech byl poslán k psychologovi po tom, co obtěžoval ostatní děti v mateřské školce.³²

Při výpovědi vyšetřovatelům a psychiatrům potvrdil svou závislost na sexu, která ho nikdy nepřešla. Zajímavostí je, že měl rodinu, které dával všechno. Velmi miloval svou manželku, ačkoliv mu nedokázala dát to, po čem toužil. Intimní kontakt ji vadil, ba dokonce ho nazývala špinavým aktem a manželovi se stranila a často ho zesměšňovala.

V letech 1962-1964 bylo město Boston terorizováno sériovým vrahem, útočil na osamělé ženy, později získat přezdívku Bostonský škrtič. Svou oběť vždy svázal, uškrtil a znásilnil. Zajímavostí byla smyčka, kterou oběti omotal okolo krku, například z podprsenky a punčoch, byla specificky vytvořená a stala se důležitým důkazem v určování totožnosti onoho hledaného pachatele tehdejší policií. Desalvo tak zavraždil 13 žen, po mnohých psychiatrických vyšetření mu diagnostikovali schizofrenii.

Třetí podtyp – Vrah pro zisk (Gain killer)

„Motivem bývá jeho vlastní obohacení či odplata. Akt usmrcení je až následkem prvotní pohnutky získat materiální obohacení či peníze oběti. Místem činu zpravidla bývá domov oběti, vrah tento příbytek často i několik dní obývá a posléze dům i zapálí.“³³

David Virgulák

„David Virgulák – alias "vrah taxikářů", je český sériový vrah, který v roce 2014 během necelých tří měsíců usmrtil v blízkém okolí Prahy celkem tři muže. Všechny oběti byly zastřeleny a oloupeny a všechny vykonávaly povolání taxikáře. Virgulák byl recidivista, všechny jeho trestné činy, včetně vražd, souvisely s jeho snahou vydělat si na opatření drog. Motivem těchto vražd bylo tedy finanční obohacení. Virgulák dostal mimořádný trest a neuspěl se svým odvoláním u Vrchního soudu

³² DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 232

³³ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 57

v Praze ani v pozdějším dovolání u Nejvyššího soudu. Platil tak prvoinstanční rozsudek tedy doživotní trest odnětí svobody.“³⁴

Typ – Vrah z postu síly (power seeker)

„Neboli mocensky orientovaný, jehož agrese je motivována naprosto absolutní ovládnutí oběti, moc nad životem a smrtí. Jeho očividná dominance a kontrola je důsledkem direktivní výchovy ze stran jednoho z rodičů. Do této kategorie patří i pachatelé, kteří svou oběť znásilňují a ničí její pohlavní orgány, kdy akt násilí záměrně prodlužují mučením a sadismem.“³⁵

Petr Zelenka

Petr Zelenka známý jako heparinový vrah, který se narodil 27. února 1976 v Jihlavě. Působil jako nemocniční ošetřovatel v havlíčkobrodské nemocnici, kde podával silné dávky heparinu pacientům v bezvědomí. Byl obviněn a odsouzen za 7 vražd a 10 pokusu o vraždu. Byl zadržen v prosinci 2006. Odhalil jej primář nemocnice, který srovnal rozpis služeb s daty krvácení pacientů. V mnoha případech nevysvětlitelného krvácení byl podán heparin a shodou okolností měl právě Zelenka zrovna službu. Zelenka se následně k činům doznal, byl shledán vinným a byl odsouzen k výjimečnému trestu odnětí svobody na doživotí. Po odhalení kauzy se v nemocnicích zavedly rozsáhlé administrativní úkony spojené s podáváním heparinu.³⁶

Je zde důležité zmínit, že Petr Zelenka má atributy nejen mocensky orientovaného vraha, ale také vraha z milosrdenství. Je velmi těžké vraha zařadit jen do jedné určité kategorie, v mnohých případech se motivy prolínají, a tudíž pachatel může spadat do více kategorií sériových vrahů.

„U Petra Zelenky nebyla soudními znalci zjištěna žádná duševní choroba, ale upozorňovali na akcentované osobnostní rysy a patrnou sebestřednost. Je osobností

³⁴ David Virgulák | Serialkillers.cz. *Sérioví Vrazi* | *Serialkillers.cz* [online]. Copyright © 2009 [cit. 21.01.2022]. Dostupné z: <https://www.serialkillers.cz/david-virgulak>

³⁵ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0. s. 203

³⁶ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0. s. 205

*anomální, charakterově vadnou, ve vztahu k sociálnímu okolí citově chladný a je nezrale emotivní. Motivem vražd byla potřeba intenzivních prožitků při prožívané vnitřní prázdnotě.“*³⁷

1.6 Vybrané vztahové prediktory

*„Jedním ze základních formujících prediktorů, které utvářejí osobnost jedince, jeho schopnost navazovat vztahy, integrovat se do společnosti, rozvíjet seberegulační vlastnosti, budovat svou vlastní hierarchii hodnot či zvládat obtížné situace je rodina.“*³⁸

Rodina se ale však může stát rizikovým faktorem, zvláště pak vyskytují se zde patologické jevy. Patologické jevy v rodině jsou úzce spjaty s rozvojem poruch chování u dětí, zvláště pak když se rodiče sami dopouštějí různých forem asociálního či antisociálního chování. Otázka dysfunkce rodiny je velmi významná, souvisí s ní otázka psychické deprivace. Velký význam pro rozvoj poruch chování je také neúplná rodina. Například se může jednat o náhradní rodiče či ústavní výchovu. Jestliže nejsou vlivy prostředí harmonizovány s individuální potřebou, zralostí a aktuální disponovaností dítěte, může dojít k deprivaci na základě nedostatečného stimulování. Následkem takové zkušenosti se dítě zpomaluje a deformuje, zvláště pak není-li v rodině jiná náhradní mateřská osoba, dítě trpí citovou deprivací. Následek je lehce odvoditelný – možné příčiny poruch ve vývoji osobnosti dítěte, především k sobě samému potažmo k jiným lidem.

„Rozvoj poruch chování je často spojené s výskytem syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte neboli syndrom CAN. Jedná se o soubor nepříznivých příznaků v nejrůznějších oblastech zdravotního stavu a vývoje dítěte i jeho postavení ve společnosti, samozřejmě především v rodině. Je výsledkem úmyslného ubližování dítěti, způsobeného převážně jeho nejbližšími osobami, nejčastěji

³⁷ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vrahů. 1 vydání. vyd. Moravany: Grada publishing 2013.). ISBN 978-80-247-4371-4. Kapitola Petr Zelenka, s 439-441.

³⁸ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s.62

rodinou. Lze jednoduše říct, že jde o takové projevy chování rodičů či jiných blízkých osob, které dítě poškozují jak emocionálně, fyzicky tak tělesně.“³⁹

Rodina v případě sériových vrahů většinou nesplňuje svou bazální funkci uspokojení potřeb. Dítě, jež vyrůstá v prostředí, kde ve vzduchu dmýchají negativní emoce jako je vztek, zlost a násilí, začne vnímat tento stav jako normální a osvojí si ho. Je potřeba dodat, že člověk už nikdy není tak psychicky ohebný jako v dětství.

„Uspokojení potřeby jistoty a bezpečí je příležitost pro navazování spolehlivého citového stavu, který je významnou emoční zkušeností, jež bude modelem pro další mezilidské vztahy v budoucím životě. Emoční akceptace je důležitá pro rozvoj identity, pro sebeúctu a sebejistotu, které jsou důležité pro předpoklad tolerance přijímat lidi takový jací jsou i se svými odlišnostmi. Jestliže nedojde k uspokojení této potřeby, lze predikovat situaci, kdy bude dítě neustále očekávat chladné a negativní reakce, bude nejisté sám sebou a tento pocit bude podléhat kompenzací, např. agresivitou, která je obranou proti ohrožujícímu světu.“⁴⁰

V odborné literatuře se setkáváme s názorem, že vývoj patologické osobnosti, jakou je právě sériový vrah by se dal zvrátit, jestliže by se mu v určitém období života dostala pomoc od blízké osoby nebo od kompetentní instituce či přátel. „Americký profiler Robert Ressler tento stav označuje jako „záchranný kruh“.“⁴¹ Jestli je každý člověk převychovatelný, toť otázka na odborníka v tomto případě z oboru psychologie a psychiatrie. Aplikovat resocializaci na každého pachatele, jenž páchá sériové vraždy nelze. Takový to pachatel je živoucím nebezpečím pro společnost, zvláště pak pro jeho potencionální oběti, které si dle své motivace sám vybírá na základě toho, jaké potřeby ho nutí naplňovat.

„Je možné polemizovat nad otázkou do jaké míry je patologické chování infekční. Někdo se jim nakazí, někdo je léčitelný a jiný ne, někdo zůstane odolný a někdo

³⁹ VETEŠKA, Jaroslav a Slavomil FISCHER. *Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace*. Praha: Grada, 2020. Psyché (Grada). ISBN 978-80-271-0731-5. s 35-36

⁴⁰ DRBOHLAV, Andrej. *Etopedie I: trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005. Edice speciální pedagogiky (Gaudeamus). ISBN 8070411635. s. 20

⁴¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s 63.

se jim nechá pohltit.“⁴² U agresivních sexuálních delikventů lze často pozorovat chybějící možnost identifikace s otcem a patologický vztah k matce.

1. Vztah k matce

Byla provedená studie, která měla za účel rozdělit sexuální sériové vrahy dle jejich udávaného vztahu ke své biologické matce. Studie byla prováděna na základě údajů od 46 pachatelů. Výsledky jsou následující: nejvíce respondentů označilo, že svou biologickou matku vůbec nepoznali (absence matky) - 25 % (tedy čtvrtina všech dotázaných), jako další v pořadí se umístil velmi kladný vztah k matce - 21 %, těsně následovaný vztahem naopak velmi záporným – 20 %, dále následovaly vztah spíše záporný – 18 %, spíše kladný 10 % a vztah neutrální 6 %.⁴³

Nenávist k matce má sklony v raném věku dítěte.⁴⁴ Psychiatr Robert P. Britain sadistického vraha označuje jako člověka s velice ambivalentním vztahem k matce, který obsahuje lásku nebo nenávist. Ambivalentní vztah k matce bývá označován odborníky za jeden z nejčtetnějších prediktorů ve skupině sexuálních, ale i nesexuálních sériových vrahů. Takový to člověk je považován za relativně oddaného syna, který je s matkou velmi pevně spjat, nezřídka ji dává i dary. Zůstává maminčiným mazánkem i v dospělosti. Paradoxně cítí k matce silnou nenávist, jež není na první pohled viditelná. Svou matku mnohdy zabije. Všechny matkovraždy by proto měly být posuzovány se zřetelem na tyto psychopatologické jevy.⁴⁵ Ti, kteří svou matku zabijí, tak učiní většinou v bouřlivém rozechvění a jejich brutalita je jen uskutečněním toho, co si již velmi dlouho představovali. Cítí pak zadostiučinění a uvolnění se dominanci. Následné oběti takového vraha se mnohdy stávají ženy,

⁴² DRBOHLAV, Andrej. *Etopedie I: trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005. Edice speciální pedagogiky (Gaudeamus). ISBN 8070411635. s. 41

⁴³ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s 64.

⁴⁴ DRBOHLAV, Andrej, Koncept behaviorální predikční analýzy u sexuálních sériových vrahů, [online] Rigorózní práce, Univerzita Karlova, Filosofická fakulta, 2009, s. 92 [cit. 20.1.2022] Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/25130>

⁴⁵ MARTINGAL, Moira. *Kanibalové: bestiální zabijáci*. Praha: Vašut nakladatelství, 2001. ISBN 80-7236-027-2. s 74

kteřé jsou nápadnou kopií jejich matky a vrah pak prožívá neustálý pocit uspokojení nad opanováním a mocí.⁴⁶

2. Vztah k otci

I zde byla provedena studie a na základě výsledků proběhlo rozdělení sexuálních sériových vrahů dle udávaného vztahu k biologickému otci, do níž byly zahrnuty údaje od 46 pachatelů. Téměř polovina vrahů tvrdila, že v dětství otec úplně chyběl. Absence otce byla konkrétně u 47 %. Záporný vztah k otci následoval ihned potom, který se diverzifikoval na 19 % velmi záporný vztah a 10 % spíše záporný vztah. Další příčku obsadil vztah neutrální 10 %, dále pak spíše kladný 10 % a velmi kladný 4 %.⁴⁷

Vztah otce je dalším důležitým faktorem, jenž ovlivňuje identifikaci a vývoj chování. Zajímavé je, že v provedeném výzkumu nebyl téměř z poloviny otec vůbec přítomen, což by nebylo tak problematické, protože ačkoliv zde chybí maskulinní vzor, tento faktor může nahradit pozitivní vztah s matkou. Významným indikátorem je, že necelá pětina (19 %) těchto zkoumaných vrahů označila vztah k otci jako velmi záporný a pouhé 4 % jako velmi kladný, zatímco velmi kladný vztah k matce měla více než pětina (21 %) dotázaných.

1.7 Individuální rizikové faktory – prediktory kriminálního chování

„Metaanalýza Lipseye a Derzona ukázala, že mezi nejdůležitější individuální rizikové faktory, které predikují kriminální jednání, patří nízká úroveň rozumových předpokladů (inteligence) a vzdělání (vědomosti), nízká míra empatie a impulzivita.“⁴⁸

⁴⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Etopedie I: trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005. Edice speciální pedagogiky (Gaudeamus). ISBN 8070411635. s. 29

⁴⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s 66

⁴⁸ LIPSEY, Mark W., & James H. DERZON. (1998). [online] Predictors of violent or serious delinquency in adolescence and early adulthood: A synthesis of longitudinal research. In R. Loeber & D. P. Farrington (Eds.), *Serious & violent juvenile offenders: Risk factors and successful interventions* (pp. 86–105). [cit. 18.1.2022] Sage Publications, Inc. ISBN

Je potřeba poznamenat, že ačkoliv antisociální chování u dětí je jedním z nejvýraznějších prediktorů antisociálního chování v dospělosti, neznamená to však, že všechny „asociální“ děti se stávají v dospělosti pachateli trestných činů potažmo sériových vražd.

Nízká inteligence a slabý školní výkon

Nízká úroveň rozumových předpokladů je prediktor kriminálního chování a může být zjištěn relativně brzy. Například v prospektivním longitudinálním průzkumu asi 120 stockholmských mužů, Stattin a Klackenborg-Larsson uvádějí, že nízká úroveň inteligence měřená ve věku 3 let významně předpovídala formálně zaznamenané kriminální chování. Muže sledovali až do věku 30 let. Pachatelé se čtyřmi nebo více trestnými činy měli ve věku 3 let průměrnou hodnotu IQ 88, zatímco u ne pachatelů byla hodnota IQ vyšší 101. Důležité je zmínit, že výsledky byly zjišťovány nezávisle na příslušnosti k sociální třídě.⁴⁹

V této souvislosti je potřeba zmínit longitudinální studii, která byla zahájena v šedesátých letech. Z posledních výsledků studie prediktability psychosociálních charakteristik dospělých na základě IQ a osobnostních charakteristik v dětském věku zjistili, že dětské profily trestaných mužů se od netrestaných lišili nižším průměrným IQ, sníženou svědomitostí a vyšším průměrným skóre extravertze.⁵⁰

Empatie

Empatie je schopnost člověka vcítit se do druhých. Umožňuje jedinci uvědomit si a spoluprožít pocity oběti, vcítit se do jejího utrpení a tím blokovat svou agresi. Je známý fakt, že empatie je velmi důležitým osobnostním rysem, kdy její absence souvisí s kriminálním chováním.

9781452243740. Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/224049104_Predictors_of_serious_delinquency_in_adolescence_and_early_adulthood_A_synthesis_of_longitudinal_research

⁴⁹ BLATNÍKOVÁ, Šárka a Karel NETÍK. *Predikce vývoje pachatele*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-075-5. s.18

⁵⁰ KUBIČKA, Luděk et al. (1998). Prediktabilita psychosociálních charakteristik dospělých lidí na základě IQ a osobnostních rysů zjištěných v dětském věku. *Psychiatrie*, 2(4), 216-222.

Na empatii jakožto kriminogenní faktor existují rozporuplná zjištění. Míry empatie nejsou dobře validizované nebo akceptované a neexistují prospektivní longitudinální výzkumy, které by mapovaly souvislost rané empatie s pozdějším pácháním trestné činnosti potažmo sériových vražd.

„Někteří autoři rozlišují mezi kognitivní empatií neboli porozumění pocitů jiných lidí a emoční empatie, která značí spoluprožití pocitů jiných lidí.“⁵¹

„Jollieffova a Farrington vytvořili systematický přehled 35 studií srovnávající výsledky v testech empatie s oficiálními záznamy o delikventním nebo kriminálním chování. Zjistili, že nízká kognitivní empatie významně souvisela s pácháním trestné činnosti, zatímco nízká emoční souvisela velmi málo. Vztah mezi nízkou empatií a kriminálním chováním byl značně oslaben po odečtení vlivu spojeného s faktory inteligence nebo socioekonomického postavení. To znamená, že tyto činitele by mohly být důležitější nebo že nízká empatie je jakýmsi prostředníkem mezi těmito rizikovými faktory a kriminálním chováním.“⁵²

Impulzivita

Impulzivní chování je dle literatury i praktických zkušeností jednou z nejkritičtějších osobnostních dimenzí, která předpovídá páchání trestné činnosti. Každopádně je potřeba zmínit, že v Pitsburgské studii mládeže, která byla mimo jiné zaměřena na jednotlivé složky impulzivity se zjistilo, že kognitivní impulzivita, která je založená na procesech úsudku a myšlení souvisela s delikvencí víc nežli impulzivita v chování.

V dalším výzkumu se zkoumaly osobnostní rysy u dvou různých skupin chlapců a bylo zjištěno, že tendence ke kriminálnímu jednání je v úzké souvislosti nejen s impulzivitou ale i negativní emocionalitou. Mládež s negativní emocionalitou vnímá

⁵¹ BLATNÍKOVÁ, Šárka a Karel NETÍK. *Predikce vývoje pachatele*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-075-5. s. 20-21

⁵² JOLLIFFE David and David P. FARRINGTON: Empathy and offending: A systematic review and meta – analysis. *Aggression and Violent Behaviour* [online] 9, 2004, ISSN 1359-1789.[cit. 20.1.2022] pp.441-476 Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/222421285_Empathy_and_Offending_A_Systematic_Review_and_Meta-Analysis

v každodenním životě daleko více hrozeb a nebezpečí než ostatní lidé. Tato skupina měla náchyllost k tomu, aby tyto své negativní emoce proměnila v činy.⁵³

1.8 Vybrané psychopatologické aspekty

Na základě analýzy trestného činu, tedy na základě vyhodnocení důkazů z místa činu, je možné obecně klasifikovat a zařadit sériového vraha do třech možných kategorií.⁵⁴ Prvním typem je organizovaný vrah, to znamená, že jeho čin je promyšlený a plánovaný, s útokem na oběť vyčkává, místo činu předem vybral a likviduje všechny stopy včetně těla oběti. Tento vrah je označován jako psychopat neboli psychopatický vrah. Druhá kategorie zaujímá neorganizovaného vraha, jenž útočí zcela spontánně a bez jakékoliv přípravy. Na místě činu je nalezena oběť bez výraznějších známek toho, že by pachatel chtěl zakrýt stopy. Tento typ vraha je nazýváme psychotikem neboli psychotickým vrahem. Třetí skupinu pak tvoří jedinci, jejichž psychologický profil je smíšený.⁵⁵

Psychopatický typ

Diagnostické manuály pojem psychopatie vůbec neznají a používají pojem porucha osobnosti. I přesto je pojem psychopatie a následující pojem psychopat masově používán nejen v médiích, ale i v různých publikacích ať už odborníků či neoborníků. Pojem psychopat láká a fascinuje veřejnost, stále je to velmi neprobádaný jev, nad kterým i dnes mnozí odborníci tápají. Média jej užívají zcela chybně jako pojmenování pro šílence a kriminálníky.

„Porucha osobnosti (dříve nazývaná jako psychopatie) je „stav, který se projevuje nepříznivými nebo nadměrně zvýrazněnými povahovými vlastnostmi v oblasti niž-

⁵³ BLATNÍKOVÁ, Šárka a Karel NETÍK. *Predikce vývoje pachatele*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-075-5. s.22-24

⁵⁴ DOUGLAS, John et al. Criminal profiling from crime scene analysis, In Behavioral Science and the Law [online],4, (4)1986, s. 401–421. [cit. 18.1.2022] Dostupné z: <https://www.all-about-forensic-psychology.com/support-files/criminal-profiling-from-crime-scene-analysis.pdf>

⁵⁵ CARTER, David V. et al. *The Organized/Disorganized Typology of Serial Murder: Myth or Model?* 2004 [online] Psychology, Public Policy, and Law, 10 (3). pp. 293-320.[cit. 20.1.2022]. ISSN 1076-8971. Dostupné z: <http://www.leotrainer.com/serialepsychology.pdf>

*ších a vyšších emocí a nálad, pudů, temperamentu, vůle a charakteru a podivínským, neadaptivním až hrubě rušivým chováním, kterým trpí sám jedinec nebo jeho okolí, případně oba“.*⁵⁶

Jde o psychiatrickou diagnózu, která se používá pro jedince projevující se svéráznými, nápadnými a zvláštními způsoby chování a prožívání. Porucha osobnosti je trvalý vzorec extrémně vyhraněných osobnostních rysů, které vedou k maladaptivním projevům chování k odlišnosti citového prožívání a k narušení vztahu k sobě ale i k okolí. *„Nějakou poruchou osobnosti trpí 11-23 % populace, bez ohledu na pohlaví. I normální zdravá osobnost může někdy projevovat patické reakce. Pro poruchy osobnosti je však typické, že tyto reakce jsou časté a vznikají již při podnětech menší intenzity.“*⁵⁷

*„Významně vyšší je pak výskyt poruch osobnosti v různých institucionálních zařízeních a u konkrétních profilů pachatelů násilné trestné činnosti. Poruchy osobnosti diagnostikujeme v psychiatrických léčebnách u 30–50 % pacientů, u 47,4 % sexuálních vrahů z nichž 82,4 % je sadistických a konečně u sériových vrahů u 88,5 %, což je velmi alarmující číslo.“*⁵⁸

Někteří psychopaté se sice skutečně mohou díky své osobnostní predispozici stát kriminálními delikventy, ale na druhé straně existuje mnoho pachatelů, kteří se nevyznačují žádným znakem psychopatie, nemají zvýšenou impulsivitu ani agresivitu, jejich svědomí je utvořené, znají i hluboké citové vztahy a jsou schopni korigovat své chování na základě předchozí zkušenosti apod.⁵⁹ Každopádně je potřeba zmínit, že mezi delikventy a sériovými vrahy se vyskytuje vyšší počet osob, které trpí poruchou osobnosti (dříve psychopatie) Patří sem zejména disociální (antisociální) porucha osobnosti. Dále to jsou poruchy, kdy potíže souvisí s emočností. V Mezinárodní klasifikaci nemocí jsou zařazeny do kategorie F60 (Po-

⁵⁶ ZVOLSKÝ, Petr. *Speciální psychiatrie*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-203-6. s.138

⁵⁷ MIŇHOVÁ, Jana a Vladimíra LOVASOVÁ. *Psychopatologie: pedagogické, právní a sociální aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-721-4. s. 85

⁵⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 102

⁵⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86473-86-4., s. 71–72

ruchy osobnosti a chování u dospělých). Jedná se o narcistickou poruchu osobnosti, hraniční poruchu osobnosti a další či jejich kombinace.⁶⁰ Z hlediska zvlášť společensky nebezpečné jsou poruchy dle MKN, jež jsou zařazeny pod F65 (Poruchy sexuální preference). Zde můžeme nalézt např. pedofilie, sadomasochismus, sadismus, nekrofilie.⁶¹

Etiologie poruch osobnosti je biopsychosociální, to znamená že predispozice k poruše osobnosti je dána biologicky a psychosociálně. Z biologických faktorů jsou to především noxy působící v době prenatálního vývoje. Predispozice je každopádně daná i genetickými a vrozenými faktory (rozdíl je v hladině některých hormonů, neurotransmiterů) Z psychosociálních faktorů má nepopíratelný vliv rodinné prostředí, jež působí na dítě v raném období ontogeneze. Častý případ je situace, kdy rodič na dítě působí jak psychosociálně, geneticky, tak i svou špatnou výchovou a toxickým prostředím, kde dítě vyrůstá. Je potřeba uvést, že k faktorům patří i okolnosti, se kterými se člověk může dostat do kontaktu v průběhu života. Může to být například neurologické onemocnění, nezvládnutá traumata, či dlouhodobé užívání návykových látek. Názory na etiologii poruch osobnosti nejsou sjednocené, mnozí autoři a odborníci spatřují jakési působení více faktorů na vznik poruch osobnosti.

Jak již bylo zmíněno o pár řádků výš – mezi delikventy a sériovými vrahy se vyskytuje vyšší počet osob, které trpí poruchou osobnosti zejména disociální (antisociální) poruchou osobnosti. Tento typ osobnosti lze charakterizovat jako jedince s nápadným rozporem mezi jeho chováním a společensky uznávanými normami. Charakteristickým rysem je absolutní nezájem o druhé, neschopnost empatie.⁶² Chybí pocit viny, svědomí a hlavně strachu. Psychopata tak absolutně nic nebrzdí a absence strachu vysvětluje i jeho jiné vnímání reality, a tedy i chování. Paradoxně tyto lidé bývají charismatičtí a okouzliví, dokážou vycítit lidské slabiny a potřeby. Existuje hypotéza, že ani lajk si zpravidla nepovšimne této odchylky při běžném jednání, jednoduše nelze rozeznat osobu trpící asociální poruchou osobnosti od normálního člověka. Své chování si tyto jedinci racionalizují. Typické je

⁶⁰ MKN-10 klasifikace [online] [cit. 21.01.2022]. Dostupné z: <https://mkn10.uzis.cz/prohlizec/F60>

⁶¹ MKN-10 klasifikace [online] [cit. 21.01.2022]. Dostupné z: <https://mkn10.uzis.cz/prohlizec/F60>

⁶² MIŇHOVÁ, Jana a Vladimíra LOVASOVÁ. *Psychopatologie: pedagogické, právní a sociální aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-721-4. s. 87-92

pro ně omezená schopnost sociálního učení a egocentrické zaměření. Chování nelze snadno změnit zkušeností, dokonce ani trestem. Je nízká tolerance k frustraci, nízký práh pro spouštění agrese včetně násilných trestných činů. Subjekt má tendenci klamat druhé nebo nabízet přijatelná vysvětlení pro chování, jež ho staví do konfliktu se společností.⁶³

Z hlediska práva a psychiatrie je jedinec, v tomto případě sériový vrah s poruchou osobnosti zcela příčetný, tudíž polemizování o vyvinění nemůže být v žádném případě relevantní.

Psychotický typ

Pokud hovoříme o psychotickém typu pachatele, rozumí se tím osoba trpící jak v době činu, tak v průběhu penitenciárního procesu některým z konkrétních syndromů psychických poruch a onemocnění (tzv. psychózou). Ve forenzní praxi se nejčastěji jedná o osoby, které trpí poruchami typu schizofrenie (často se jedná o její paranoidní formu), dále rovněž poruchami afektivity (deprese, bipolarita). Dále se jedná často o jedince s různými typy psychóz, které vznikly v důsledku závislostního chování. Z hlediska delikventního chování se většinou jedná o násilné, brutálně provedené činy s nesrozumitelnou motivací.⁶⁴ Takový pachatel, prokáže-li se jeho nepřičetnost a jestliže nemocný ztrácí schopnost kontaktu s realitou, jeho vnímání a vnitřní prožívání je těžce deformováno, bývá na základě znaleckého posudku vyviněn. Nelze mu uložit trestně právní sankci. Lze mu uložit mj. ústavní ochranou léčbu, v závažnějších případech pobyt v detenčním ústavu.⁶⁵

Psychóza je velmi závažné psychiatrické onemocnění, kdy nemocný jedná iracionálně a převládají zde bludy a halucinace, které způsobují pokřivené vnímání a myšlení nemocného. Postižený ztrácí kontakt s realitou a je postižené jádro osobnosti.

⁶³ MKN-10 klasifikace [online] [cit. 25.01.2022]. Dostupné z: <https://mkn10.uzis.cz/prohlizec/F60>

⁶⁴ FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2. rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. Psyché. ISBN 978-80-247-5046-0. s. 186-187

⁶⁵ VETEŠKA, Jaroslav a Slavomil FISCHER. *Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace*. Praha: Grada, 2020. Psyché (Grada). ISBN 978-80-271-0731-5. s. 66

2. Psychologické profilování

Psychologické profilování je kriminalistická metoda, která vznikla někdy na počátku 80.let v USA a která se využívá při objasňování trestné činnosti. V dnešní době se začíná používat pro psychologické profilováním synonymní výraz „Analýza trestného činu“. Tato metoda se vyvinula v rámci oboru forenzní psychologie, aplikované psychologické disciplíny zabývající se chováním a prožíváním lidí v situacích regulovaných právem, a to především právem trestním. Typická je rovněž vazba forenzní psychologie na kriminalistiku, kriminologii a penologii. Psychologické profilování se v systému forenzní psychologie řadí do oblasti kriminalistické psychologie, jež je charakteristická snahou o rozvoj psychologických postupů využitelných při vyšetřování a objasňování trestné činnosti. Soudně psychiatrické a soudně psychologické expertizy jsou běžně zpracovávány na známého pachatele, případně svědka. Typický je postup od osoby pachatele k činu. V rámci psychologického profilování postupuje expert opačným směrem čili od činu k jeho pravděpodobnému pachateli, který ještě není znám. Psycholog tedy využívá svých odborných znalostí o chování a prožívání člověka k tomu, aby určil pravděpodobný obraz neznámého pachatele trestného činu.⁶⁶

Pro tuto problematiku pochopitelně neexistuje pouze jedna jediná definice, ale naopak jich existuje celá řada. Vernon J. Geberth říká, že pro vyšetřovatele vražd, kde chybí motivy normálního zabití, může být psychologický profil nástrojem vyšetřování nezbytným pro úspěšné vyřešení případu. Tento profil je vzdělaným pokusem poskytnout vyšetřovacím orgánům konkrétní informace o typu jednotlivce, který spáchal určitý trestný čin.⁶⁷ Brent Turvey hovoří o psychologickém profilování jako o procesu odvozování charakteristických osobnostních charakteristik jedinců odpovědných za páchaní trestných činů.⁶⁸ Čírtková však doplňuje, že velký význam se při psychologickém profilování přikládá především způsobu spáchání

⁶⁶ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0. s.184

⁶⁷ HOLMES, Ronald M. *Profiling violent crimes: an investigative tool*. Copyright 1989 by Sage Publications, Inc. ISBN 0-8039-3681-8. s. 9

⁶⁸ TURVEY, Brent, *Criminal profiling*, San Diego, Academic Press, 2008, ISBN 978-0-12-385243-4.s. 80

trestného činu, neboť způsob spáchání představuje nejbohatší zdroj údajů pro profilování. Jestli dojde k situaci, kdy máme málo informací nebo způsob spáchání je nenápadný a bez zvláštnosti, nelze následně ani profilovat.⁶⁹ R.M Holmes a S.T. Holmes tvrdí, že stejně tak, jako neexistují dva totožní pachatelé, neexistují ani dvě totožná místa činu, osobnost pachatele se v průběhu páchaní série trestných činů podstatně nemění, tudíž se nemění významně ani jeho podpis.⁷⁰

Ve vědecké komunitě zabývající se profilováním existují dva na sebe navazující přístupy. První je reprezentován FBI (Federal Bureau of Investigation), kde také tento obor vznikl. FBI využívá zkušeností ověřených profesionálů a jejich praxe. Druhý přístup se vyvíjel v Evropě, respektive ve Velké Británii, kde je zastoupen Centrem pro investigativní psychologii (Centre for Investigative Psychology) v Liverpoolu, které se hlavně soustřeďuje na výzkum trestné činnosti. *„Tyto dvě školy používají koncepčně odlišné metody při vytváření profilu. Tato odlišnost vychází nejen z toho, že technika FBI byla první a že Liverpoolská škola vznikla částečně na základě studií kritizujících přístup FBI.“⁷¹*

2.1 Školy

2.1.1 Škola FBI (Americký model)

„Škola FBI představuje takzvanou deduktivní metodu, což je proces interpretace forenzních důkazů a důkladné studium jednotlivého pachatele za účelem přesné rekonstrukce chování na místě činu. Během tohoto procesu rekonstrukce záleží na schopnostech odborníka, zda rozpozná vzorce chování daného pachatele. Tato technika tedy stojí na schopnostech psychologa, který se ve svém profilu nejvíce soustředí na motivaci činu. Zastánci této techniky publikují články a definují

⁶⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86473-86-4. s. 378

⁷⁰ GILLERNOVÁ, Ilona a Hedvika BOUKALOVÁ. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3. s. 78

⁷¹ POLÍŠENSKÁ, Veronika Anna, *Profilování pachatelů trestných činů*, s. 1.[online]článek dostupný z Copyright ©u [cit. 29.01.2022]. ISSN 1210-9150. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/2008-04-polisenska-profilovani.aspx>

*různé typologie pachatelů, avšak často bez určení metodologického zázemí, a soustředí se často na aspekty vlivu fantazie a motivace pachatele. Tento druh profilování je založen na obecných pravidlech chování pachatele vytvořených za léta praxe odborníka. Hlavním přínosem školy FBI je rozdělení pachatelů trestného činu vraždy na organizované a neorganizované.*⁷²

2.1.2 Škola investigativní psychologie (Britský model)

Druhý přístup k psychologickému profilování se utvářel ve Velké Británii, kde je zastoupen Centrem pro investigativní psychologii v Liverpoolu. Investigativní psychologie spočívá v aplikaci teorií empirické a vědecké psychologie na policejní vyšetřování. Zajímá se o proces rozhodování policie během vyšetřování a managementu informací. Liverpoolská škola zakládá své profilování na empirických výsledcích výzkumu, které obsahují počet pachatelů určitého trestného činu. Na základě těchto výzkumů lze vyvozovat určité zákonitosti týkající se chování pachatele určitého druhu trestného činu.⁷³

U této školy je důležitý pojem geografické profilování, které předpokládá, že mezi místem činu a místem bydliště pachatele existují určité souvislosti. Pramení to ze schématu prostorového chování pachatele, které říká, že první zločiny vražedné série jsou spáchány v určité „rozumové“ vzdálenosti od „základy“, neboli bydliště pachatele, jeho partnerky nebo místa zaměstnání. Rozumová vzdálenost se odvíjí od dvou psychologických hledisek: logicky se pachatel musí cítit na daném teritoriu dobře, sebejistě a samozřejmě se tam vyznat. Taktéž, aby v bezprostřední blízkosti byla základna a aby ho potencionálně nikdo nemohl identifikovat.

⁷² POLÍŠENSKÁ, Veronika Anna, Profilování pachatelů trestných činů, s. 2.[online] článek dostupný z Copyright © [cit. 29.01.2022]. ISSN 1210-9150. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/2008-04-polisenska-profilovani.aspx>

⁷³ POLÍŠENSKÁ, Veronika Anna, Profilování pachatelů trestných činů, s. 2–3.[online] článek dostupný z Copyright © [cit. 29.01.2022]. ISSN 1210-9150. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/2008-04-polisenska-profilovani.aspx>

„Geografické profilování představuje dnes propracovaný, empiricky fundovaný systém. Jeho limitem je tak jako u psychologického profilování pravděpodobnostní hodnota výstupu.“⁷⁴

2.2 Přístupy

D.A Bekerianová a J.L. Jacksonová definovaly dva základní metodologické přístupy k profilování:

Experimentální přístup – opírá se o formulaci, testování hypotéz a statistickou analýzu, taktéž více vychází z teorie.

„Klinický přístup – vychází ze zkušenosti s množstvím předchozích analýz individuálních případů, z poznání vědomých i nevědomých psychických procesů pachatele při přípravě a realizaci trestného činu.“⁷⁵

Každý z přístupů má logicky své slabé a silnější stránky a také jejich přívržence, kteří neradi tolerují jiný názor. Již zmíněné autorky hovoří o tzv. válce expertů, kdy tato vyhrocená situace spíše škodí samotnému psychologickému profilování, kdy cíl je poskytnout kriminalistům konkrétní poznatky, jež by vedly k odhalení pachatele. Domnívám se, že je tedy adekvátní užít to nejlepší z obou přístupů, klinický lze užít při analýze místa činu, spisových materiálů a k odhadování jeho motivace. Experimentální přístup lze pak využít při formulaci profilu pachatele.

Induktivní přístup

Je založen na srovnávání deliktů a na statistických metodách zpracování kriminalisticky relevantních událostí. Induktivní přístup sestavování modelu probíhá na základě analogie s již vyšetřovanými skutky, které jsou dalším vodítkem při objasňování dalších skutků. Při sestavování profilu jsou využívány informace o pachatelích podobných deliktů, tento postup často vede k zavádějícím závěrům, jelikož vytváří model „průměrného pachatele“ daného trestného činu. Výchozí data jsou

⁷⁴ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s 21

⁷⁵ GILLERNOVÁ, Ilona a Hedvika BOUKALOVÁ. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3. s. 78

získávána pouze o pachatelích, kteří byli dopadeni. Data nevyovídají o pachatelích, kteří policii unikli a jsou tedy zkušenější, sofistikovanější, což může mít za následek nepřesnost dat, které mohou vést k nevinným osobám. Induktivní přístup předpokládá, že se pachatel nemění a velkou výhodou lze spatřovat, že tento nástroj je lehce použitelný, jelikož se nevyžadují zvláštní znalosti ani výcvik.⁷⁶

Deduktivní přístup

Opírá se o důkazy, z kterých jsou odvozovány závěry o osobnosti pachatele a o znacích dalších objektů behaviorální analýzy. Výhodou je pak bohatší struktura jednotlivých komponent, vyšší míra pravděpodobnosti v odhadu specifických vlastností pachatele. Deduktivní přístup vychází z premis založených na konkrétních důkazech. Základním předpokladem je přesvědčení, že žádný pachatel nejedná bez motivace, modus operandi se vyvíjí v průběhu páchaní trestných činů a že i motivační struktura se může u pachatele měnit, dokonce i v průběhu páchaní jednoho a toho samého skutku. Nevýhoda tohoto přístupu tkví ve speciálním výcviku, širokých znalostí a dovedností, jež zpracovatel musí disponovat.⁷⁷

2.3 Organizovanost a neorganizovanost pachatele

„K psychologickému profilování jsou využitelné typologie místa činu či pachatelů trestných činů. Jednotka behaviorálních věd FBI se opírá o typologii založenou na pachatelově chování a prožívání v době páchaní trestného činu. Autoři této klasifikace rozlišili dva typy pachatelů:

- *Organizovaný pachatel*
- *Neorganizovaný pachatel“*⁷⁸

⁷⁶ HOFMANOVÁ, Jiřina. *Behaviorální analýza: metoda sestavování kriminálního profilu pachatele*. Praha: Jaroslav Hofman, 2010. ISBN 978-80-904379-0-6. s. 230-231

⁷⁷ HOFMANOVÁ, Jiřina. *Behaviorální analýza: metoda sestavování kriminálního profilu pachatele*. Praha: Jaroslav Hofman, 2010. ISBN 978-80-904379-0-6. s. 230-231

⁷⁸ BOUKALOVÁ, Hedvika a Ilona GILLERNOVÁ. a kol. (ed.) *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4467-7. s. 242

Chceme-li posoudit, zda se jedná o organizovaný či neorganizovaný trestný čin, je potřeba v první řadě posoudit místo činu neboli scénu deliktu. Je-li scéna nahodilá, ledabylá a evidentně násilí vůči oběti bylo náhle, oběť byla útokem pachatele překvapená, jedná se o dezorganizovaný delikt. Typické jsou sexuální aktivity s tělem oběti, taktéž tělo zůstává na místě činu a pachatel jej nesnažil ani skrýt, objevuje se i vražděná zbraň. Naproti tomu při organizovaném deliktu vidíme, že čin byl pečlivě připravován. Volba oběti a místa činu má nějaký řád a není náhodná. Scéna deliktu je naaranžovaná, tělo bývá odneseno jinam a následně skrýváno, zbraň zpravidla chybí.

Neorganizovaný pachatel má typicky průměrnou až nižší inteligenci. Žije sám, blízko místa činu a při jeho páchání prožívá silnou úzkost. V komunikaci si je nejistý, dalo by se říct, že nepěstuje sociální vztahy. Je sám sebou totiž velmi nejistý a jeho verbální schopnosti nejsou na dobré úrovni. Pokud má sexuální život, pak se jedná o krátkodobé vztahy. Obtížně hledá zaměstnání, ve kterém pak moc dlouho nevydrží. Je nepořádný a vzhled pro něj není prioritou. Jeho povaze pak odpovídá dezorganizovaná scéna deliktu. Útočí impulzivně bez předchozí přípravy, vyhledává slabší oběti, s kterou nenavazuje žádnou konverzaci. Na místě činu zanechává většinou více důkazů, nezabývá se totiž stopami ani zametením důkazů. Příliš se ani nezajímá o média a průběh vyšetřování. Je zajímavé, že na místo činu se vrací za účelem navrácení pocitů z nadvlády a uspokojení, které mu vražda přináší.⁷⁹

Organizovaný pachatel představuje protipól neorganizovaného pachatele. Je to vysoce manipulativní člověk s výbornou slovní zásobou. Je často definován jako antisociální psychopat, avšak netrpí žádnou psychózou. Typicky se vyznačuje vyšší inteligencí, pečuje o svůj zevnějšek, má maskulinní vzhled, partnerský vztah dokonce i děti. Jeho chování je extrovertní, komunikativní a ve společnosti je oblíbený. Ve skutečnosti je to jedinec bez emocí, citů a lhostejný ke všemu okolo. Takový to pachatel se v průběhu páchání trestné činnosti ovládá, koná s důkladným rozmyslem a scéna deliktu takového chování odráží. Vybírá oběti dle toho, koho mu připomínají, většinou osobu, s kterou měl významný ambivalentní vztah.

⁷⁹ BOUKALOVÁ, Hedvika a Ilona GILLERNOVÁ. a kol. (ed.) *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4467-7. s 242

Oběti mnohdy několik dní sleduje. Zajímá se o mediální dění, o vyšetřování případu policií a z tohoto důvodu se na místo činu vrací. Na místě činu zahlazuje stopy a vražednou zbraň pečlivě ukrývá. Většina sadistických aktivit probíhá až po smrti oběti, nezřídka se u pachatele vyskytuje nekrofilie.

2.4 Profilující expert

Profilující odborník musí mít znalosti z mnoha oborů jako je kriminalistika, forenzní psychologie včetně psychopatologie a kriminologie, psychologie a psychiatrie. Je nutné, aby si profilující osoba uvědomovala, že každá osobnost je jedinečná a neopakovatelná, a aby pojala rozbor struktury osobnosti s ohledem na tuto skutečnost. V současnosti u nás speciálně vyškolení experti na tuto problematiku psychologického profilování prakticky chybějí. Kromě teoretických znalostí je ovšem také nezbytné, aby měl praktické zkušenosti s konkrétním druhem deliktu, na jehož pachatele psychologický profil vytváří. I pokud má profilující odborník dostatečnou odbornost spočívající v teoretických znalostech i v praktických zkušenostech, tak je vlastně bezradný, dokud mu není poskytnuto dostatečné množství informací o deliktu a to takových, na jejichž základě je možné psychologický profil sestavit, dostatek informací je tedy stavebním kamenem při sestavování psychologického profilu.⁸⁰ Optimální řešení se nabízí týmová spolupráce kriminalistů a příslušně zaměřeným psychologem nebo psychiatrem. U násilných trestných činů by tým profilujících odborníků měl zahrnout taktéž soudního lékaře, který ohledává tělo, případně zpracovává soudně lékařský znalecký posudek.⁸¹

„Policie však nemá způsob, jak rozpoznat validitu prohlášení profilujících o svých odborných znalostech. Dokonce i znalci psychiatři a kliničtí psychologové by se měli profilováním pachatele zabývat až ve druhé polovině své profesní kariéry, kdy jsou osobnostně dokonale vyžralí a zformovaní.“⁸²

⁸⁰ KAPLAN, Miroslav, Psychologické profilování a analýze násilných trestných činů, Bezpečnostní teorie a praxe, Sborník PA ČR, č. 2, 2002, s.185 ISSN 1801-8211

⁸¹ GILLERNOVÁ, Ilona a Hedvika BOUKALOVÁ. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3. s. 76

⁸² GRUMLÍK, René a Petr VAVŘÍK. Partnerské vraždy v psychiatrické a psychologické expertize. In: *Kriminalistický sborník*, 1997, č. 3, s. 236

Netík a kol. předpokládá u profilujícího odborníka schopnost postřehnout a interpretovat stopy na místě činu, k čemuž je nezbytný:

- „cit pro detail“ – všímavost vůči i zdánlivě nepodstatným detailům,
- „cit pro čin“ – schopnost odlišit typické způsoby provedení činu a jejich stopy od neobvyklých stop a uvědomit si jejich význam,
- „cit pro význam“ – schopnost získané údaje interpretovat, dát jim význam, najít smysl v kontextu pachatelovy osobnosti.⁸³

V posledních desetiletích se objevují knižní díla, filmy, televizní seriály, ve kterých vystupuje odborník, většinou agent FBI, který pomocí jasnovidectví a svými schopnostmi, které se nacházejí mezi nebem a zemí a odhaluje psychické procesy a motivy pachatelů, které je vedly k páchání sérii vražd. To nás a širokou veřejnost jaksí přivádí v omyl a máme zkreslené představy o tom, jak takový profilující expert může vypadat. V žádném případě by nemohl být svěřen úkol mladé stážistce Clarice Starlingové v dnes již kultovním filmu *Mlčení jehňátek*, aby vyšetřovala a profilovala sériového vraha takového kalibru, jakým byl Hanibal Lecter. Troufám si tvrdit, že dnes nikdo jasnovidectvím a vyššími silami nedisponuje. Profilující odborník však musí být opravdu vyškolený expert, jenž se orientuje v mnoha oborech. Aby se člověk mohl stát solidním expertem na profilování, musí být schopný se vžít do pocitů zúčastněných osob onoho trestního činu, jak do role oběti, tak hlavně do role pachatele, což vůbec není jednoduché, zvláště když se jedná o sériového vraha, jenž postrádá emoce, je citově oploštěný a strach ani pocit viny ho v jeho vražděné kariéře nijak nebrzdí. Taktéž si musí umět představit, jak čin proběhl, co se v něm odehrálo. K tomu profilující odborník potřebuje co nejvíce informací, jak oběť reagovala, jak reagoval pachatel, a hlavně jaké byly jeho motivace a vnitřní prožitky a porozumět mu.

Cílem experta je poskytnout dostatek informací vyšetřovatelům a umožnit jim tak lepší nebo vhodnější nasměrování pro jejich vyšetřování. Agenti FBI dodávají, že psychologický profil však nemůže nahradit vyšetřování vedené kriminalisty přímo na místě činu. Je to doplňkový nástroj k dopadení pachatele, tzv. doprovodná

⁸³ GILLERNOVÁ, Ilona a Hedvika BOUKALOVÁ. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3. s. 109

technika vyšetřování, která je velmi obtížná obzvláště jedná-li se o sériového pachatele, organizovaného typu, jenž své zločiny pečlivě plánuje a nenechává prakticky žádné stopy. FBI však přiznává poměr neúspěchu kolem 23 %, které jsou jen těžko poměřitelné. Jedná se o mírné odchylky, které následující psychologický profil zcela změní. Například prvky objevené na místě činu mohou být přemístěny, nebo nešťastnou náhodou zničeny operativci v terénu. Například zpřeházeli jednotlivé kusy oděvu a „odhodili“ je do kouta, zatímco pachatel je velmi úhledně a pečlivě složil na hromádku. Ačkoliv jsou tyto odchylky na první pohled minimální, má to však silný dopad na přesnost psychologického profilu. Psychologický profil je pak do nějaké části zkreslený a přinutí vyšetřovatele se zaměřit na jiný typ podezřelého a opustit relevantní stopy.⁸⁴

Zajímavý je případ „Vraha od Zelené řeky“, který zavraždil 49 prostitutek v okolí Seattlu v 80. letech. Vyšetřování bylo dlouhé, ocitlo se ve slepé uličce, rok 1984 byl rokem, ve kterém zabiják od Zelené řeky zabil nejvíce oběti a nastal čas na sestavení psychologického profilu. Tehdejší seattleské policii napsal slavný sériový vrah Ted Bundy a vznikl nápad, aby sestavil psychologický profil sériového vraha, jenž tehdejší policie nedokázala chytit. Ukázalo se, že psychologický profil vytvořený Tedem Bundym byl daleko přesnější a výstižnější než profil vypracovaný analytikem z FBI. Profil Garyho Leona Ridgwaye alias Vraha od Zelené řeky sestavil John Douglas, slavný analytik z FBI, který se v tomto případě dopustil mnoha omylů. Jako dostatečnou omluvou by se dalo poukázat na fakt, že Douglas se případem zabýval i poté, co prodělal infarkt, který mu údajně způsobil právě tento zapeklitý případ.

Ted Bundy především vycházel ze svých vlastních zkušeností, ze svých vlastních zážitků a myšlenek a zároveň předpokládal, že druhý pachatel uvažuje a jedná podobně jako on sám. Se svými oběťmi zacházel podobným způsobem, schovával je v lese, aby mohl mrtvolu později znásilňovat. Byl jediný, kdo přišel s hypotézou, že vrah od Zelené řeky je nekrofil, což při výslechu vrah v roce 2003 sám přiznal. Ted Bundy tvrdil, že vrah i vzhledem k nízkému věku nikdy vraždit nepřestane, to

⁸⁴ BOURGOIN, Stéphane. *Bestiální vrazi: autentické výpovědi o sériových vražích*. [Plzeň]: Nava, 1994. ISBN 80-85254-35-2. s 44-45

bylo v rozporu s hypotézami vyšetřovatelů. Byli přesvědčeni, že jeho vražedné běsnění přestalo, když v roce 1884 vraždy ustaly. Ve skutečnosti Ridgway svou poslední oběť zabil v roce 2001. To byl rok, kdy analýza DNA potvrdily Ridgwayovu účast na vraždách. Z tohoto příkladu jasně vypovídá, že je důležité hovořit s takovými zločinci, pokud se alespoň z části rozhodnout odhalit svá tajemství. Z toho vyvstává otázka, kdo jiný dokáže sestavit výstižný psychologický profil než samotný sériový vrah, který se dokáže nejlépe vcítit a myslet jako vrah. Bundy se i přes své nabídky o spolupráci s policií a výměnu trestu smrti za doživotní vězení za své služby dočkal a 24. ledna 1989 byl popraven na elektrickém křesle ve věznici Starke na Floridě.⁸⁵

2.5 Databáze využívané pro profilování

„V roce 1983 bylo založeno Národní centrum pro analýzu násilných zločinů v USA, byl to přelomový rok v procesu aplikace kriminální analýzy do procesu vyšetřování. V témže roce bylo navrženo vytvoření počítačového programu na vyhledávání násilných zločinců ViCAP. ViCAP byl vytvořen v roce 1985 FBI a sídlí v Quanticu ve Virginii. ViCAP se primárně zabývá analýzou kriminálních informací a vzorců chování pro zjišťování vztahu mezi zločiny, rozvíjí nové formy vyšetřování, zprostředkovává komunikaci mezi různými složkami policie, poskytuje podporu pro vyšetřování sériové trestné činnosti.“⁸⁶

V současné době se ViCAP zabývá následujícími kategoriemi:

1. Vraždy, objasněné i neobjasněné, pokusy o vraždu bez zřejmého motivu nebo sexuálního charakteru.
2. Zmizelé osoby, pokud okolnosti naznačují, že by se mohlo jednat o zločin.
3. Neidentifikované mrtvoly, oběti zločinu.

Postup využití databáze ViCAP ve své publikaci popisuje Bourgoin. Autor uvádí, že v minulosti musel policista či vyšetřovatel místního policejního oddělení, který chtěl využít systém ViCAP nejprve vyplnit patnáctistránkové hlášení Crime Analy-

⁸⁵ BOURGOIN, Stéphane. *Černá kniha sériových vrahů*. Přeložil Jiří ŽÁK. Praha: XYZ, 2005. ISBN 80-86864-49-9. s. 521–524

⁸⁶ HOFMANOVÁ, Jiřina. *Behaviorální analýza: metoda sestavování kriminálního profilu pachatele*. Praha: Jaroslav Hofman, 2010. ISBN 978-80-904379-0-6. s. 52-53

sis Report, které poté odeslal FBI. Toho hlášení sestávající z dvanácti částí, obsahovalo 189 otázek, které zahrnovaly otázky jako jsou informace o oběti, modus operandi, pitevní zpráva, použitá zbraň, ale i popis automobilu, který se pohyboval na místě činu a mnoho dalších informací. Tento dokument dostalo FBI, který jej předalo centrálnímu počítači a počítač vybral z databáze deset jiných vražd, jež však nabízí co nejpodrobnější aspekty s případem, který mu byl odevzdán.⁸⁷

„V létě 2008 program ViCAP zpřístupnil svou databázi všem orgánům činným v trestním řízení prostřednictvím zabezpečeného internetového spojení. To umožňuje přístup k databázi v reálném čase a umožňuje policistům zadávat a aktualizovat případy přímo do databáze.“⁸⁸

Další významnou empirickou databází je systém ViCLAS (Violent Crime Linkage Analysis System), neboli analytický systém spojování násilných trestných činů. Vznikla v 90. letech dvacátého století kanadskou policií za účelem efektivního a rychlého spojování souvisejících trestných činů v oblasti závažné násilné trestné činnosti. Ačkoliv byla vyvinula později než ta z USA, je považována za nejrozšířenější. ViCLAS je od roku 2000 zaveden i v řadě evropských zemí, včetně České republiky a je tudíž policii k dispozici. *„Podle strukturovaného dotazníku se vnášená data do programu o relevantních případech. Podchycuje chování, rukopis i kriminální zvyklosti pachatele. Zadání každého dalšího případu pak umožňuje vyhledávat v databázi možné podobnosti a propojení na jiné delikty.“⁸⁹* Dále ViCLAS využívají například v Německu, Francii, Švýcarsku a další.

„Databáze je navržena tak, aby byla kompatibilní s vyšetřovacími technikami a systémy v jiných zemích. Identifikací kriminálních případů sériové povahy umožňuje systém jednotlivým orgánům činným v trestním řízení spojit své odborné znalosti. Systém ViCLAS zachycuje:

- *všechny vyřešené nebo nevyřešené vraždy a pokusy o ně*
- *všechny vyřešené nebo nevyřešené sexuální útoky nebo pokusy o ně*

⁸⁷ BOURGOIN, Stéphane. *Bestiální vrazi: autentické výpovědi o sériových vražích*. [Plzeň]: Nava, 1994. ISBN 80-85254-35-2. s. 31-33

⁸⁸ Violent Criminal Apprehension Program – Wikipedia. [online]. Copyright © [cit. 01.02 2022] Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Violent_Criminal_Apprehension_Program

⁸⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86473-86-4. s. 382

- *rodinné útoky s významným fyzickým, sexuálním nebo verbálním chováním*
- *pohřešované osoby, pokud se v těchto případech předpokládá násilný trestný čin;*
- *neidentifikované lidské pozůstatky, pokud se v těchto případech předpokládá násilný trestný čin;*
- *všechny ne rodičovské únosy a pokusy o ně*
- *falešná obvinění ze sexuálního napadení nebo pokusy o ně*
- *vyřešené i nevyřešené trestné činy v souvislosti s dětmi“⁹⁰*

Gillernová, Boukalová a kol. konstatují, že jednotlivé databáze známých pachatelů, které umožňují připisování různých činů jednomu pachateli a obsahují velké množství dat o spojení mezi různými způsoby provedení činu, místy činů a osobnostmi pachatelů, vznikají ke zvýšení efektivity vypracovaných psychologických profilů.⁹¹

2.6 Struktura a obsah psychologického profilu

Výsledkem postupu profilování je profil osobnosti pachatele. Profil může obsahovat i další informace, v závislosti na případu a taky na tom, jaké informace a podklady má profilující odborník k dispozici. Struktura psychologického profilu není pevně daná. Vyhlídalová uvádí, že psychologický profil by měl obsahovat zejména tyto charakteristiky pachatele:

- *„Pohlavní pachatele, jeho přibližný věk a rasu*
- *Rodinný stav, partnerské vztahy a sociální vazby pachatele*
- *Charakteristické rysy osobnosti pachatele*
- *Životní styl pachatele, jeho vystupování a vzhled*
- *Úroveň vzdělání, předpokládaná úroveň inteligence*
- *Patologické rysy chování pachatele*

⁹⁰ Violent Crime Linkage Analysis System | Royal Canadian Mounted Police. [online] *National Home Page | Royal Canadian Mounted Police*, [cit.01.02.2022]. Dostupné z: <https://www.rcmp-grc.gc.ca/en/violent-crime-linkage-analysis-system>

⁹¹ GILLERNOVÁ, Ilona a Hedvika BOUKALOVÁ. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3. s. 91

- *Sexuální orientace, možnost přítomnosti sexuální deviace, stupeň sexuální zralosti*
- *Profesní oblast, ve které se pachatel pohybuje, současné i dřívější povolání*
- *Sociálně ekonomické postavení*
- *Bydliště, přibližně ve vztahu k místu činu*
- *Pravděpodobná motivace ke spáchání skutku*
- *Kriminální minulost*
- *Pravděpodobnou reakci na vyšetřování*
- *Pravděpodobnost opakování deliktu“⁹²*

2.7 Zdroje informací k vytváření psychologického profilu

Je potřeba upozornit na možné vazby mezi určitými charakteristikami pachatele a některými okolnostmi trestného činu, zvláště pak na způsobu provedení trestného činu je určován subjektivními činiteli pachatele, jako jsou charakterové vlastnosti, temperament a intelekt. Jinak řečeno způsob provedení deliktu, který se následně odráží ve stopách nalezených na místě činu má vypovídající hodnotu o osobnosti pachatele, o psychickém stavu v době páčání. Čím jsou tyto odchylky osobnosti výraznější, tím bude větší šance, že se nějakým způsobem otisknou v modu operandi. Psychologický profil pachatele bývá nejčastěji vytvářen u homicidálních útoků, žhářství bez zjevné motivace, sexuálních vražd, znásilnění s výraznými znaky pachatelovy osobnostní patologie. Taktéž v případech únosů, vydírání, držení rukojmí atd. Za nevhodné se považuje vypracovávat psychologický profil u trestných činů spáchaných pod vlivem návykových látek, kvůli změně psychického stavu způsobeného intoxikací.⁹³

K formulaci profilu je nutná dobrá znalost místa nálezu oběti a jejího zranění. Znalec musí mít k dispozici podrobný protokol o ohledání místa činu s podrobným videozáznamem ohledání a s fotografiemi, na nichž je zachycena poloha oběti při nalezení, viditelná zranění včetně těch na první pohled nevýznamných, například

⁹² VYHLÍDALOVÁ, Pavla. K otázce psychologického profilování. Československá kriminalistika. 1990, 1-2, s. 70. ISSN 0862-1969

⁹³ NETÍK, Karel, Stanislav HÁJEK a Daria NETÍKOVÁ. *Psychologie v právu: úvod do forenzní psychologie*. Praha: C.H. Beck, 1997. Beckova skripta. ISBN 80-7179-177-6. s. 15-16

krvní a trasologické stopy. Významné jsou také informace z okolí místa činu, o jeho dostupnosti, sociodemografických podrobnostech, možné úkryty, únikové trasy. Expert musí být obeznámen s místem činu a jeho širším okolím, aby bylo možné odhalit pachatelovo pravděpodobné chování před spácháním deliktu i po něm. Dále expert potřebuje podrobnou dokumentaci dalších vyšetřovacích úkonů jako je rekonstrukce, prověrky výpovědí na místě činu a výsledky provedených balistických, biochemických a dalších expertíz. Nutný je taktéž protokol o pitvě oběti, s kterou souvisí podrobná fotodokumentace z pitvy, jež poskytuje plastický obraz všech zranění, umístění ran jak řezných, tak bodných a průběh bodných a střelných kanálů. Soudně lékařský posudek obsahuje obecný popis oběti jako je její výška, váha, vzhled, tělesné nápaditosti a pitvou zjištěných onemocnění. Dále pak přehled zranění, jestli vznikla posmrtně nebo za živa. Příčina a pravděpodobná doba smrti, přítomnost spermatu, manipulace s genitáliemi. Tyto pitevní protokoly a soudně lékařské posudky je vhodné doplnit pro potřeby profilujícího odborníka také rozhovorem se soudním lékařem, jenž dokumenty vypracovával. Je to z toho důvodu, že tyto dokumenty obsahují jen takové informace, které je znalec schopen dobře obhájit u soudu. Informace navíc, kterými soudní lékař disponuje uvedeny nejsou, jelikož jsou opřeny o mnohaleté zkušenosti a intuici. Takové informace jsou však velmi relevantní z hlediska profilování a mohou významně pomoci v poznání pachatelova jednání či motivace. Důležitý je taktéž toxikologický posudek, který hovoří o přítomnosti a množství psychotropní látky včetně alkoholu v krvi oběti, neboť odhaluje možné rizikové aktivity. Nelze opomenout výsledky svědků, ty zaznamenávají výpovědi zejména o eventuálním pachateli, posledních aktivitách oběti, životním stylu, hodnotách atd. Poznatky o oběti jsou pro experta taktéž velmi důležité, jelikož mohou ukázat na úvahy o způsobu výběru oběti, preferované oběti a zvláštnosti jejich fyzického vzhledu, které mohou predikovat pravděpodobnost a okolnosti dalšího útoku pachatelem.⁹⁴

2.8 Postup při sestavování psychologického profilu

⁹⁴ BOUKALOVÁ, Hedvika a Ilona GILLERNOVÁ. a kol. (ed.) *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4467-7. s 227–230

Pro sestavování psychologického profilu platí, že neexistuje žádná jednotná metodika postupu, která by se dala považovat za všeobecně platnou. Profilující odborník při práci používá různé teorie, modely lidského chování a prožívání, jež by právě mohly pomoci při analýze pachatele. Lidské konání je vysoce individuální a neopakovatelné, a i sériové vraždy nesou podstatné znaky svého strůjce. Tyto znaky tvoří modus operandi, označovaný jako způsob spáchání trestného činu, který je nápadný a zjevně se vymyká. V literatuře je tento pojem označován taktéž jako pachatelův rukopis. A chápe se jím odraz odlišnosti pachatelova způsobu provedení činu.

I když jsou v současné době vypracovány specifické metody psychologického profilování, neznamená tato skutečnost, že se jedná o přísně logickou proceduru. Převážná většina z analytických metod byla vytvořena v průběhu uplynulých třiceti let, a to speciálně pro psychologické profilování. Mezi nejznámější z těchto metod analyzování se řadí „Crime Scene Analysis“ vyvinutá v rámci FBI. Je důležité, aby profilující odborník oplýval nejen metodikou, ale i důvtipem, intuicí, logikou a selským rozumem, neboť hrají v procesu profilování důležitou roli.

Pinizzotto ve své studii shrnující poznatky o psychologickém profilování zformuloval tři obecné kroky postupu této metody:

1. Zjištění, JAK byl delikt spáchán, CO se stalo (rekonstrukce průběhu deliktu).
2. Určení, PROČ byl čin spáchán. Profilující odborník usuzuje z dostupných informací pravděpodobnou motivaci kriminálního jednání pachatele.
3. Odhad, KDO čin spáchal. Navazuje na dvě přechozí fáze a obsahuje samotné vypracování psychologického profilu.

Profilující expert analyzuje veškerá dostupná data o daném případě za účelem získání co nejvýstižnějších a nejdetailejších odpovědí na výše uvedené otázky, a to v pořadí JAK – PROČ – KDO.⁹⁵

⁹⁵ PINIZZOTTO, Anthony Joseph. Forensic psychology: Criminal personality profilig. Journal of Police Science and Administration. 1984, č. 12, s. 32-40. ISSN 0090-9084.

Zcela primární činností profilujícího odborníka je obeznámení se s dosavadními výsledky vyšetřování trestného činu. Po důkladném prostudování si expert vytváří model chování pachatele, který však vychází z nasbíraných poznatků. Je potřeba zdůraznit, že profilující expert by neměl přistupovat k předběžným závěrům z vyšetřování jako naprosto spolehlivým a správným. V řadě případů důkazy mohou být nesourodé, lze je aplikovat různými způsoby a nejednoznačnost může být způsobena též nekompetentním průběhem vyšetřování, kdy ne vždy byli vyslechnuti důležití svědci a také ne vždy jsou pečlivě zdokumentované kriminalistické stopy. Zkušení experti zde hovoří o nebezpečí apriorních vyšetřovacích teorií, kdy spíše, než realitu odrážejí kriminalistovy domněnky, které jsou ryze subjektivní. Jsou založené na dosavadních zkušenostech, vzdělání, výcviku a podobně. A pro samotné psychologické profilování je velmi podstatné zajištění objektivních komplexních materiálů o místě činu, o oběti a o pravděpodobném průběhu činu.

Prvním krokem k vytvoření psychologického profilu je vytvoření modelu pachatelova chování na základě shromážděných důkazů. Model zahrnuje tři fáze: chování před deliktem, v průběhu páčání a následně postdeliktní chování pachatele. Pachatelovo jednání logicky začíná útokem na oběť, posléze vlastním nakládáním s obětí a následně samotné usmrcení oběti, čímž trestný čin dokoná. Po deliktu pachatel vykonává takové aktivity, které směřují k zahlazení stop a těla. Tento model pachatelova chování je jakýmsi předpokladem pro odhalení motivační struktury, jež ho k samotnému páčání vedla.

Aby bylo možné odpovědět na otázku – JAK byl čin spáchán, je potřeba zdroj informací a tím je zejména analýza místa činu. Pojem místa činu lze definovat jako místo nálezu oběti, popřípadě místo, kde se sice odehrál skutkový děj, avšak nekončí usmrcením oběti.

„Anglosaská odborná literatura používá pojem „scéna deliktu“, který místo činu chápe v širším smyslu, a rozlišuje následující pojmy:

- místo prvního kontaktu pachatele s obětí – místo, kde si pachatel oběť vyhlédl

- místo útoku – neboli místo napadnutí

- místo činu v úzkém slova smyslu

- *místo odložení nebo nálezu oběti – místo kde pachatel zanechá mrtvolu oběti či živou oběť opustí“⁹⁶*

Každé místo činu má své významné prvky, mezi které patří:

- Poloha těla

Je důležité, aby byla písemně i fotograficky dokumentována poloha těla v době jeho nálezu. Kvůli ohledání nebo jiné manipulaci s mrtvým tělem dochází k nezvratným změnám, které mohou zničit důkazy, proto je vhodné, aby profilující expert se přesvědčil, zda dokumentace zachycuje tělo v poloze, v jakém bylo nalezeno a nebylo s ním nijak manipulováno.⁹⁷

- Stav těla

Pro zjištění psychologického profilu pachatele je důležité znát nejen polohu těla, ale i stav těla a jeho oblečení po činu. Významným atributem je, jestli oběť byla svlečená, částečně svlečená nebo jestli byla oblečená a zda poškození oděvu odpovídá ranám na těle oběti. Neobvyklé uspořádání oděvu na místě činu a zvláštní poloha těla může značit rituální aktivity pachatele zvláště u sexuálních vražd.

- Množství a povahu zranění

„Prvotní ohledání těla soudním lékařem poskytuje představu o pachatelových aktivitách na místě činu. Pro celkový obraz je vhodné doplnit tuto zprávu o soudně lékařský posudek, který obsahuje detailní informace o zranění, mechanismus vzniku, odhad doby, kdy zranění vznikla, zvláště pak vznikla-li za živa nebo po smrti, důkazy o přítomnosti spermatu v těle, toxikologický závěr a podobně.“⁹⁸

- Přítomnost a lokalizace ostatních stop

Významnou úlohu hrají zejména stopy trasologické (otisky bot a pneumatik), které značí mobilitu pachatele. Mají vypovídající hodnotu v souvislosti, jakým způsobem se pachatel na místo činu dostal, zda oběť sledoval nebo jestli byl na místě činu

⁹⁶ GILLERNOVÁ, Ilona a Hedvika BOUKALOVÁ. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3. s. 92

⁹⁷ BOUKALOVÁ, Hedvika a Ilona GILLERNOVÁ. a kol. (ed.) *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4467-7. s. 238

⁹⁸ GILLERNOVÁ, Ilona a Hedvika BOUKALOVÁ. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3. s. 92–94

dřív a vyčkával na ni. Stejně důležitý význam mají stopy biologické, především pak stopy krevní, z nichž je možné vytvořit si představu o pohybech oběti a pachatele na místě činu a jejich vzájemné poloze. Neopomenutelnou úlohu mohou mít i nedopalky cigaret nejen pro zajištění DNA, ale i pro odhad času, který pachatel strávil čekáním na oběť. Nepřítomnost daktyloskopických stop může znamenat, že se pachatel pečlivě připravoval, ale i to, že ohledání nebylo provedené s dostatečnou pečlivostí.

- Okolí místa činu

Poznání okolí místa činu, jeho přístupových a únikových cest, fyzikálních a psychologických bariér, demografických charakteristik umožní profilujícímu expertovi odhadnout mentální mapu pachatele sériových vražd. Zjistit vzorec jeho prostorových aktivit umožní predikovat jeho prostorovou lokalizaci v jeho dalších kriminálních aktivitách. Je velmi vhodné, aby expert sám navštívil místo činu a jeho okolí, aby si dokázal vytvořit komplexní představu.⁹⁹

Součástí analýzy místa činu jsou vedle prostorových parametrů důležité i časové parametry chování pachatele. Z toho vyplývá, že je potřeba věnovat pozornost i datumu, času i dni v týdnu kdy byl čin spáchán. U sériových vrahů může tento poznatek vést k odhadu jeho „časového vzorce“, který má úzkou souvislost s mobilitou pachatele, jeho profesní sférou, věkem a aktuálním stavem.

Výsledkem analýzy místa činu je věrohodný model kriminálního chování pachatele, kdy vysvětluje podobu místa činu a shromážděné důkazy. B.E. Turvey nazývá tento postup profilujícího experta rekonstrukcí zločinu. Vytvoření pachatelova jednání je nezbytným předpokladem pro to, aby expert dokázal odhadnout jeho motivaci.¹⁰⁰

Druhý krok odpovídá na otázku PROČ byl čin spáchán, kdy profilující odborník v této fázi psychologického profilování usuzuje ze získaných poznatků a informací o motivaci, jež vedla pachatele k páchaní deliktů. Platí pravidlo, že každé lidské

⁹⁹ BOUKALOVÁ, Hedvika a Ilona GILLERNOVÁ. a kol. (ed.) *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4467-7. s. 239-240
¹⁰⁰ GILLERNOVÁ, Ilona a Hedvika BOUKALOVÁ. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3. s. 100

jednání je motivované a určení individuálních motivačních vzorců je velmi náročné, motivy vychází z našich potřeb a zájmů, jež potřebují být uspokojovány, a záleží jen na určitých okolnostech a ochotě uspokojovat své potřeby nejen společensky přijatelným, ale také kriminálním způsobem, tudíž se dá konstatovat, že každá lidská pohnutka může působit kriminogenně. Z poznatků získaných v rámci prvního kroku psychologického profilování lze vyvodit určité pohnutky, které tvoří motivační strukturu kriminálního aktu. Spojením jednotlivých komponentů probíhá rekonstrukce pravděpodobné motivace pachatele, která objasňuje vnitřní puzení ke kriminálnímu jednání a rovněž pocity a prožívání pachatele v průběhu páchaní trestného činu. Kriminální chování je determinováno celou motivační strukturou, ve které obvykle dominuje jeden motiv a v průběhu páchaní série vražd se může měnit. Je potřeba zmínit, že ani sám pachatel si motivy svého jednání nemusí uvědomovat, ač záměr zpravidla zůstává stejný. Záměr je specifický plán, jenž si pachatel vytváří před realizací útoku, u sexuálních činů mívá povahu fantazijního denního snění doprovázeno masturbačními aktivitami, který se utváření relativně dlouhou dobu před tím než se rozhodně čin spáchat.¹⁰¹

Třetím a posledním krokem profilující expert sestavuje psychologický profil pachatele a tím odpovídá na otázku KDO delikt spáchal. Odborník se opírá o soubor kriminologických poznatků o pachatelích podobných trestných činů. K usnadnění má možnost využít databáze psychologických profilů, které jsou podrobněji popsány v kapitole 2.5. Obsahují relevantní informace včetně zvláštností modu operandi a taktéž poskytují velké množství informací o zvláštnostech místa činu a osobností pachatele, které pomáhají expertovi v práci. Je však důležité upozornit, že jen zřídka kdy samotná databáze vedla přímo k odhalení konkrétního pachatele. A.J. Pinizzotto upozornil, že byla pouze méně než 50% úspěšnost dopadení pachatele na základě psychologického profilu sestaveného odborníkem. Každopádně i méně než 50% úspěšnost lze považovat za přínos při dopadení pachatele, vzhledem k tomu, že vyšetřování bylo náročné a mnohdy se ocitlo ve slepé uličce.¹⁰²

¹⁰¹ GILLERNOVÁ, Ilona a Hedvika BOUKALOVÁ. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3. s. 100-101

¹⁰² PINIZZOTTO, Anthony. J. Forensic psychology: Criminal personality profiling. *Journal of Police Science & Administration*, 1984, 12(1), 32–40. ISSN 0090-9084

2.9 Profil sériového vraha

Z hlediska behaviorálního patologického profilu sériového vraha je třeba zabývat se vybranými aspekty jako je socioekonomický statut rodiny sériového vraha, intelektuální schopnosti, vzdělání, vražedná mobilita neboli akční rádius, hranice prvního pohlavního styku u sexuálních sériových vrahů a věk první vraždy.

2.9.1 Socioekonomický status

Socioekonomický status sériového vraha neboli prostředí, do kterého se budoucí sériový vrah narodí. Nelze však jednoznačně definovat přímou spojitost mezi určitou sociální třídou se sériovými vrahy, tento aspekt je spíše informativní. Daleko důležitější je uvádět do přímé souvislosti jevy jako jsou zanedbávání, rodinné týrání a patologie. Velmi důležité je analyzovat výchovné prostředí v primární rodině. Vrah tedy může pocházet ze spodní třídy, dělnické třídy, střední třídy až po vyšší střední třídu.¹⁰³

2.9.2 Intelektuální schopnosti

Intelektuálními schopnostmi se zabývali výzkumy týkající se stupně inteligence zločinců měřených Stanford-Binetovým testem, který se prováděl od padesátých let. Tento výzkum prokázal průměrný inteligenční kvocient od 91 do 93 stupňů, zatímco průměr nekriminální populace okolo 100 stupňů. Někdo by mohl opovrhovat tímto výzkumem z důvodu, že je málo reprezentativní. Uvěznění vrazi jsou méně inteligentnější, jelikož se nechali chytit, zatímco ti nejinteligentnější uniknou zatčení. Zločiny, jež jsou spáchané méně inteligentními zločinci jsou ty, které jim přinášejí okamžitý zisk, tento skutek není příliš plánovaný, vykazuje spíše impulzivní sklony. Kdežto inteligentní zločinec připravuje své zločiny důmyslněji, aby se vyvaroval jakékoliv chybě. Podle studií FBI je sériový vrah obvykle velmi inteligentní, jeho inteligenční kvocient se pohybuje okolo 110 stupňů. Tento údaj však

¹⁰³ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s.43

neukazuje, s jakou starostí své zločiny plánuje, jeho schopnosti manipulovat s okolím nebo úskoky, které používá.¹⁰⁴

„I když pachatel vykazuje vysokou inteligenci a větší organizovat, není možné říct, zdali tento jev vede ke zdárnější obhajobě v soudním procesu. Většinou jejich zapřítelost a vyzdvihování narcistního intelektu jim brání se přiznat a odvolávají se na něj. Každopádně tento fakt je spíše přítěžující okolností. Reprezentativní výzkum zaměřený na 174 sériových vrahů v USA odhalil, že u neorganizovaných pachatelů je hodnota IQ 92,5 a u organizovaných vrahů je tato hodnota IQ v průměru 113,9.“¹⁰⁵

2.9.3 Vzdělání

Dalším sledovaným jevem informačního charakteru je i stupeň dosaženého vzdělání, který se sociální stratifikací, vyznáním a vztahovou analýzou doplňuje externí obraz rodiny. Vlivem nedostatečné rodinné pozornosti, společenské netečnosti a individuální neschopnosti rozpoznat, a čelit atakům vnitřních behaviorálních příčin dochází k situaci, kdy vzdělání u takového jedince není ani možné.

2.9.4 Vražedná mobilita neboli akční rádius

Vražedná mobilita neboli akční rádius vymezuje geografický prostor a přesnou lokalizaci všech vražd jednoho pachatele ve spojení s časovou osou. Jedná se o místa, ve kterých se pachatel pohybuje a páchá své vraždy. Jestliže se vyšetřovatelům podaří potvrdit a propojit více vražd s jedním pachatelem, pak má jejich zanesení do geografické mapy významný přínos hlavně pro predikci případných dalších vražd a také pro profil eventuálního pachatele.¹⁰⁶

¹⁰⁴ BOURGOIN, Stéphane. *Bestiální vrazi: autentické výpovědi o sériových vrazích*. [Plzeň]: Nava, 1994. ISBN 80-85254-35-2. s. 20-21

¹⁰⁵ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 45-46

¹⁰⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 49

2.9.5 Věk prvního pohlavního styku

Velmi zajímavým aspektem je věk prvního pohlavního styku, tento údaj je potřeba mít ve spojitosti se sexuálními sériovými vrahy u kterých je potřeba sexuální zkušenost. Drbohlav prováděl komparativní výzkum v rámci behaviorálních prediktorů, který proběhl na základě informací u 49 sexuálních sériových vrahů. Bylo zjištěno, že průměrný věk koitálního debutu je ve dvanácti letech. Do patnácti let jej zažívá téměř 70 % těchto jedinců. K příčinám tak brzkého koitálního debutu můžeme zařadit sexuální zneužití, jehož obětí byli tito pachatelé ve 36 % případu. Následně pak jedinec tyto patologické zkušenosti replikuje především v podobě identifikace s agresorem, a to nejen v přítomnosti k vrstevníkům a sourozencům, ale dále pak v budoucnosti na dětech a ženách, kde budou demonstrovat svou sílu a dominantní pozici.¹⁰⁷

2.9.6 Věk první vraždy

Posledním jevem je věk první vraždy, kdy průměrný věk sériových vrahů je 27 let a 31,44 let v době jejich posledního zločinu. 71 % sériových vrahů spáchalo svůj první zločin před 30 rokem svého života.¹⁰⁸ Bez ohledu na věk první vraždy lze konstatovat, že první vražda vykazuje známky vysoké brutality.

¹⁰⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 46-49

¹⁰⁸ BOURGOIN, Stéphane. *Bestiální vrazi: autentické výpovědi o sériových vražích*. [Plzeň]: Nava, 1994. ISBN 80-85254-35-2. s. 19

3. Praktická část

Cílem je najít podobné vlastnosti a průsečíky v psychologických profilech popisovaných sériových vrahu zaměřených na patologii. Máme-li si odpovědět na otázku, jestli mají sériový vrazi něco společného ve svém profilu, je nutné se věnovat kazuistikám formou rozboru, indukce a dedukce a hledat průsečíky a podobné vlastnosti v návaznosti na patologii.

3.1 Předpoklady výzkumného šetření

V návaznosti na teoretickou část diplomové práce vyvstávají předpoklady výzkumného šetření, které zní:

1. Vykazují zmínění sériový vrazi citovou plochost?
2. Měl jejich vývoj v dětství vliv na páchaní trestné činnosti?
3. Existuje u nich patologická deformace osobnosti?
4. Jsou sériový vrazi motivováni pouze sexem?

Může nastat situace, kdy zmínění sériový vrazi nebudou mít společného ve svých profilech téměř nic. Důležité je si uvědomit, že každá lidská bytost je jedinečná a neopakovatelná a ani takovýto výsledek by se neměl pokládat za chybný.

3.2 Sběr dat

Bylo vybráno šest sériových pachatelů, dva ze zahraničí a čtyři z České republiky. Ke třem z nich se podařilo získat i odborně sestavený psychologický profil, jenž je jako psychologické vyšetření součástí spisového materiálu chráněno jednak trestním řádem, ale především lékařským tajemstvím. Proto ke zbývajícím sériovým vrahům se jej sehnat nepodařilo.

V tomto kvalitativním výzkumu byl použit jeden ze základních přístupů. V návaznosti práce byly vytvořeny kazuistiky sériových vrahů, které představují intenzivní studium každého jednoho případu a stimuluje užití dosavadních znalostí a kognitivních procesů potřebných k řešení problémů. Jedná se o osobní a deskriptivní

případové studie. Jako zdroj kazuistik, a zároveň i zdroj informací sloužila odborná literatura a relevantní webové stránky. Sběr dat probíhal na základě kazuistik, jež podléhaly observaci, dedukci a indukci. Kazuistiky se následně vyhodnocovaly na základě stanovených kritérií a uvedené poznatky korespondovaly s informacemi, které byly získány v teoretické části práce.

3.3 Sledovaná kritéria v kazuistikách pachatelů

U šesti sledovaných sériových vrahů a jejich kazuistik je potřeba nastavit kritéria, která budou pozorována, komparována a podléhána deskripci. Pro snadnější přehled budou zaznamenána v tabulce. Jedná se o kritéria:

1. Patologie pachatele, jejich duševní poruchy, psychickou tíseň a abnormální či maladaptivní chování včetně poruch osobnosti a sexuální preference
2. Motivace pachatele
3. Patologické jevy v dětství, dysfunkční rodina
4. Modus operandi
5. Organizovanost či neorganizovanost
6. Intelektuální schopnosti
7. Odkud pachatel pochází, zdali z města či vesnice
8. Věk páchaní vražd
9. Typ oběti

4. Kazuistiky

Celé kazuistiky i zdroje jsou umístěny do příloh pod číslem 1–6 diplomové práce. Kazuistiky jsou rozebírány v souvislosti s předem stanovenými kritérii, jež tvoří ucelený obraz pachatele.

4.1 Analýza kazuistik

Na základě podrobného studia šesti vybraných případů sériových vrahů bylo vytvořeno šest přehledných kazuistik. Jelikož každý případ představoval rozsáhlé dokumentace, bylo nejprve nutné každý případ podrobně prostudovat a propojit s informacemi získanými z teoretické části práce a popisem zjištěných skutečností. Následně byla vytvořena přehledná kazuistika, která obsahuje informace o sériovém vrahu, stručný životopis, včetně jeho spáchaných skutků s ohledem na počet obětí, jelikož počet dosahuje nezřídka i dvojciferných čísel. Následná analýza a vyhodnocení naplní stanovené výzkumné předpoklady, ale především odpoví na cíl práce. K vyhodnoceným kazuistikám je u některých pachatelů připojen získaný psychologický profil, jenž v mnoha ohledech spatřuje další významné informace pro vytvoření uceleného obrazu patologie, motivů kriminálního jednání sériového vraha. Celé kazuistiky i zdroje jsou umístěny do příloh diplomové práce.

4.2 Kazuistika č.1 – Jiří Straka

Jiří Straka, známý též jako spartakiádní vrah. Na jaře v Praze roku 1985 napadl 11 žen, z kterých tři usmrtil, u dvou se o vraždu pokusil a pět znásilnil. Dále má na svědomí pět krádeží a tři loupeže. V dnešní době je na svobodě, změnil si jméno na Novák a pobývá na Moravě.

1. Patologie u Straky je více než zjevná, odborníci o něm řekli, že je chladnokrevný, inteligentní, pohotově reaguje, jedná s rozmyslem a nepociťuje strach. Dokáže při rozhovoru manipulovat s posluchačem, chová se tak, aby z toho vyšel co nejlépe. Dokonce při výslechu se stavěl po pozice malého dítěte a tvrdil, že si chtěl „jen hrát“, což by bylo ve výsledku úsměvné, kdyby se nejednalo o chladnokrevného vraha. Už v mládí se u něho začal projevovat neklid, kvůli kterému byl vyšetřován psychiatrem, v osmi letech vyšetření odhalilo syndrom psychomotorického neklidu a neurotickými rysy a projevy. Straka vykazuje citovou oploštělost, amorálnost, schopnost manipulace, nepociťuje strach, který velmi často absentuje u jedince, jenž trpí typicky antisociální poruchou osobnosti. Je to sadista, nekrosadista, abnormální sexuální agresor a zjevná je i algolagnie.

2. Straka je dle typologie motivu dle Holmese a de Burgera typ lust killer a thrill killer, což snoubí vraždění jak pro sexuální uspokojení, tak zabíjení pro vzrušení,

nadšení. Straka svou vražednou kariéru započal jako obyčejný zloděj, pak se účastnil loupeží a posléze mu jeho sexuální půd nedal spát a začal vraždit. Ačkoliv oběti i okrádal, hlavní motiv byl ryze sexuální. Dle psychologického profilu byl ve-
dřejší motiv majetkový.

3. Straka pochází k normální rodiny, vyrůstal v úplné rodině a s rodiči měl hezký vztah. Matku měl velmi rád, ačkoliv na něj byla přísná a požadovala po něm ukázovat výplatu, když byl v učení. Patologické jevy v primární rodině chybí, potýkal se však s častými konfliktními situacemi se spolužáky a spolužačkami, jež vyústily ve sníženou známku z chování za divoké rvačky. Žádná evidentní patologie v rodině se nenacházela.

4. Modus operandi se u něj vyvíjel a „zdokonaloval ho“, oběť napadl zezadu a levou rukou ženě nasadil tzv. kravatu. To znamená, že ji objal předloktím a začal ji škrtit (ke škrcení používal i části oděvu), oběť zpravidla i znásilnil.

5. V útocích se nacházejí jak známky organizovanosti, tak i neorganizovanosti. U jedné oběti měl dopředu připravený provaz, u druhé oběti na uškrcení použil předmět, který měl zrovna po ruce – ramínko od podprsenky. Dá se tedy usuzovat, že se vzrůstající tendencí spáchaných trestných činů si byl jistější sám sebou, své činy důkladněji promýšlel a tím se stával organizovanější než na počátku.

6. V době vyšetřování mu naměřili nadprůměrné inteligenční schopnosti – IQ 125. Jako žák však byl průměrný, chyběla mu motivace k učení a životní cíle. I přes vysoké IQ také neodpovídaly slabé školní výsledky. Po dokončení základní docházky nastoupil na hornické učiliště obor horník – mechanizátor.

7. Straka pochází z Prahy, kde své činy i páchal.

8. Straka vraždil v době, kdy mu bylo pouhých 16. let. Psychologický profil se v podstatě shodoval s rysy Strakovy osobnosti, avšak zdaleka neodpovídal jeho věku. Vyšetřovatelé předpokládali, že pachatel je starý přibližně pětadvacet let, to bylo velmi zásadní pro vyšetřování. Nikdo nepředpokládal, že někdo tak mladý může páchat tak brutální vraždy.

9. Jeho preference byly jasné, za své oběti si vybíral mladé ženy. Ženy v mladém věku ho velmi sexuálně vábily, od jednoho útoku dokonce upustil, když zjistil, že žena je ve skutečnosti mnohem starší, než si představoval.

4.2.1 Psychologický profil Jiřího Straky

Kriminalisté se ocitli ve slepé uličce, agresivita Jiřího Straky se stupňovala a jelikož běžné vyšetřovací postupy selhávali, byl přizván profilující expert, aby na základě dostupných informací od ohledání místa k činu k výpovědi přeživších až k soudně lékařským posudkům vypracoval psychologický profil hledaného sériového vraha.

1. Pachatelovi je 18 až 24 let, je vysoký asi 180 cm a je štíhlé postavy, jeho krevní skupina je A.

2. Jedná se o sexuálně deviantní osobu, s největší pravděpodobností se jedná o sadistu nebo patologického sexuálního agresora.

3. Jeho dominantním motivem je motiv sexuální, ale skutečnost, že svoje oběti okradl o cennosti ukazuje, že má aj vedlejší motiv majetkový, je teda možné, že pachatel se nachází v majetkové tíživé situaci, anebo že se mu nedostává peněžních prostředků.

4. Pohybuje se v různých částech Prahy, a to v nočních hodinách a v období mimo pracovní dny.

5. Pachatel je zaměřený na mladé ženy a útočí zezadu, napadnuté ženy osobně nepozná, k uškrcení používá části oděvu.

6. V některých útocích se objevují znaky organizovanosti (dopředu připravený provaz), jiné případy ale zase ukazují na dezorganizovanost pachatele (na uškrcení použil předmět, který měl zrovna po ruce – ramínko od podprsenky).

7. Ženy, které napadl se pohybovaly samy, na všech obětech vykonal násilný pohlavní styk a intravaginální ejakulaci.

8. Pachatel cítí vůči objektu erotického zájmu nenávisť a hněv, odpor oběti stimuluje pachatelovo sexuální vzrušení a zvyšuje jeho agresivitu.

9. Jedná se o psychopaticky, agresivní, bezcitnou osobnost s anetickým, disociálním chováním a delikventními tendencemi.

10. Místo útoku je zároveň aj místem činu, pachatel oběť napadne náhle, na příhodném místě, na stejném místě je vykonávané aj trestné jednání, oběť nikam nepřenáší.

11. Pachatel není ani vyučený a často střídá zaměstnání.

12. V minulosti se mohl dopustit drobných krádeží či méně závažné sexuálně motivované trestné činnosti.

13. Věci, které pachatel obětem ukradl byli ukradnuté čistě z majetkových důvodů, nešlo o trofej, kterou by si připomínal svůj čin.

14. Pochází pravděpodobně ze špatně fungující rodiny, není ženatý, v soukromí je vůči ženám stydlivý.

15. Je vysoko pravděpodobné, že ve svých činech bude pokračovat i nadále.

16. Ze statistického hlediska je málo pravděpodobné, že by se ve stejné době v jednom městě vyskytovalo víc útočných sadistů, a proto pachatelem všech činů je jedna osoba.¹⁰⁹

4.3 Kazuistika č.2 – Gary Leon Ridgway

Gary Leon Ridgway, známý také jako Green River Killer byl americký sériový vrah, který zavraždil během osmdesátých a devadesátých let přes 49 žen ve státě Washington. Svou přezdívku získal díky řece, u níž své oběti pohřbíval.

1. Evidentní je u něj brutální sexuální sadismus, heterosexuality, nekrofilie a promiskuita. Zajímavé je, že se na místa činu s odstupem času vracel. Mnoho let před jeho zatčením prošel polygrafem, což značí že je bud velmi dobrý herec a dokáže ovládat fyziologické reakce nebo pocity viny a strachu úplně absentují a převládá citová oploštělost, což nasvědčuje opět poruše osobnosti. Ridgway dle odborníků promítal matku do svých obětí a nevědomky ji znovu a znovu zabíjel, to vypovídá o obsedantním myšlení.

¹⁰⁹ KROULÍK, Pavel, Sexuální vraždy, Kriminologický sborník, ročník 36, číslo 6, 1992, s. 209–231

2. Ridgway je typ lust killer a thrill killer, zabíjí pro vzrušení, sexuální uspokojení. V 16 letech bodl šestiletého chlapce, který útok přežil. Na otázku, proč to udělal, odpověděl: *"Jen jsem chtěl vědět, jaké to je někoho zabít"*.¹¹⁰ V dětství pravděpodobně vzniklo nízké sebehodnocení a dominantní postavení měla matka, která ho utlačovala, proto v dospělosti chtěl mít nad někým moc a získat svou mužnost zpátky. V dospívání bodl malého chlapce, aby pravděpodobně zjistil, jestli mu to projde.

3. Jako malý kluk sdílel postel se svými bratry a do deseti let se pomočoval, za což byl svou despotickou matkou bit a trestán. Jeho matka mu po každé nehodě umývala genitálie. Byl mnohokrát svědkem hádek rodičů. Podle odborníků právě nevhodné chování matky sehrálo v Garyho psychice významnou roli a on k ní choval velkou nenávist, kterou pak promítal do svých obětí. Otec byl pod pantoflem a byl svou ženou psychicky týrán.

4. Znásilnění, škrcení. Zpočátku je škrtil ručně, později si bral kravatu či strunu a používal i sekáček. Nezřídka je znásilnil i posmrtně.

5. Garyho lze zařadit do kategorie organizovaného pachatele, kdy na místech činu nechával falešné stopy, aby zmátl policii a sabotoval vyšetřování. Pohodil zde žvýkačku či nedopalek cigarety – samozřejmě ne se svojí DNA. Občas tělo nechal určitou dobu na jednom místě a poté ho převezl jinam, aby vytvářel falešné stopy. Aktuální dění a vyšetřování sledoval ve sdělovacích prostředcích, a dokonce vyšetřovatele Johna Douglase kontaktoval a poslal mu dopis. Zajímavé je, že si vedl deník, kde sbíral všechny novinové články, které o něm vyšly, mapu útoků a místa uložení těl, a to vše vydal po zatčení policii.

6. Ve škole byl Gary spíše podprůměrný žák, jeden ročník musel dokonce opakovat a IQ mu naměřili pouhých 82 bodů. Spolužáci ho popsali jako relativně příjemného kluka, který nebyl příliš bystrý a hodně zapomínal. Nedá

¹¹⁰ Gary Leon Ridgway [online]. Wikipedie: Otevřená encyklopedie. Copyright © [cit. 14.02.2022]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Gary_Ridgway

se tvrdit, že byl hloupý, naopak byl velmi chytrý a jednal s rozmyslem. Tři desetiletí pracoval na jedné pozici a byl to bezproblémový zaměstnanec.

7. Gacy pocházel ze Sant Lake City.

8. Nejaktivnější byl mezi léty 1982 až 1984, kdy došlo k prakticky většině vražd. Bylo mu 33 až 35 let. Vraždil ale až do svého zatření do roku 2001.

9. Jeho preference byly jasné, vybíral si prostitutky. Jak později sám uvedl, ve skutečnosti jimi opovrhoval, hnusily se mu svými životními postoji, věřil také, že tuto „spodinu společnosti“ nebude nikdo hledat. Moc dobře věděl, že prostitutky stojí na okraji společnosti, vydělávají si nejstarším řemeslem často kvůli drogové závislosti nebo že utíkají před domácím násilím, předpokládal, že je nikdo postrádat nebude.

4.3.1 Psychologický profil Garyho Ridgwayho

Byl vytvořen 12stránkový psychologický profil FBI vraha z Green River, který vytvořil roku 1982 John Douglas, tehdy zvláštní agent FBI. Profil byl revidován v roce 1984. Profil nebyl nikdy oficiálně zveřejněn, podrobnosti se v průběhu let objevily v novinových článkách a knihy „Pátrání po vrahovi od Zelené řeky“, kterou napsali bývalí reportéři Seattle Times. Douglasův počáteční profil z roku 1982 byl založen na fotografiích z místa činu, prvních 5 obětech a studiích o sériových vrazech. V březnu 1984 revidovaný profil poskytl další podrobné informace na základě dalších důkazů z míst činu, dalších obětí a dalších zkušeností s psychopatickými sériovými pachateli. Po celá léta policisté tvrdili, že vrah byl téměř jistě mrtvý nebo ve vězení nebo se přestěhoval ze severozápadního Pacifiku. Nic z toho ale nebyla pravda.¹¹¹

Psychologický profil Garyho obsahovali několik omylů. Jeden z nich vznikl díky nepřesné interpretaci pitevní zprávy Marci Chapmanové, ve zprávě se nacházela pasáž o tom, že bylo pod pravým nadrem nalezeno pohmoždění, způsobené pravděpodobně pokousáním. Autor psychologického profilu z tohoto faktu usoudil, že se jedná o vraha, který patří do kategorie lust killer, neboli vrah který vraždí pro

¹¹¹ Green River Killer – Psychological Profile. *Family Counseling & Coaching* [online]. Copyright © 2022 karisable.com [cit. 11.02.2022]. Dostupné z: <https://karisable.com/grprofile.htm>

sexuální uspokojení. Jenomže soudní lékař se nevyjádřil jasně, toto kousnutí nebylo od pachatele, nýbrž od zvířete. Žena ležela v Zelené řece a její tělo pokousali ryby. Další omyl se stal, když profilujícímu expertovi Johnovi Douglasovi byl předán dopis neznámého sériového vraha od novináře ze Seattle Times. Douglas dopis bagatelizoval a tvrdil, že je to ubohý pokus amatéra zmařit vyšetřování a že to nemá nic společného s vraždami od Zelené řeky. I v tomto případě se hluboce zmýlil, dopis byl skutečně od pravého pachatele, který se pak k činu doznal s tím tvrzením, že chtěl zmařit vyšetřování. Kdyby vyšetřovatelé se dopisem zabývali, vrah by s největší pravděpodobností mohl být odhalen daleko dřív. Jsou v něm uvedeny detaily, které mohl vědět pouze pachatel. Jako například že vrahovy nehty jsou ostříhány nakrátko, aby po sobě nezanechal žádnou stopu a že s některými oběťmi měl pohlavní styk post mortem nebo že ritualizoval některá místa činu tak, že na mrtvolu umístil láhev od vína a ryby.¹¹² Vytvořený psychologický profil se příliš skutečnému pachateli nepodobal.

4.3.2 Psychologický profil vypracovaný profilujícím expertem FBI

- „1. Všech 49 obětí jsou dílem jednoho pachatele.*
- 2. Zná dobře lokalitu, kde byla těla nalezena.*
- 3. Řídí často automobil. Jezdí buď v dodávce nebo 4dveřovém voze, minimálně tři roky starém, neudržovaném a jezdí konzervativně.*
- 4. Má průměrnou nebo mírně vyšší inteligenci.*
- 5. Je rozvedený.*
- 6. Trpí nízkým sebevědomím.*
- 7. Jedná se o velkého muže v dobré fyzické kondici.*
- 8. Je to běloch.*
- 9. Žádné rasové preference při výběru obětí (v revidovaném profilu).*
- 10. Stále vyhledává prostitutky.*
- 11. Pachateli je mezi dvaceti a třiceti let.*
- 12. Pochází z komplikovaného rodinného prostředí, kde docházelo ke konfliktům.*

¹¹² BOURGOIN, Stéphane. *Černá kniha sériových vrahů*. Přeložil Jiří ŽÁK. Praha: XYZ, 2005. ISBN 80-86864-49-9. s 523–524

13. *V zásadě je plachý a má pocity osobní nedostatečnosti – není ten typ, který by bezproblémově navazoval kontakt s ženami v baru.*
14. *Má předchozí kriminální minulost, která se týkala napadení a znásilnění.*
15. *Neměl v úmyslu někoho zabít (při první činu).*
16. *Pachatel se cítí ženami mnohokrát oklamán. V jeho způsobu uvažování nejsou ženy dobré a nelze jim věřit, a má pocit, že ženy jsou všechny jistým způsobem prostitutky. Když vidí ženu, která otevřeně nabízejí své tělo, vře mu krev v žilách.*
17. *Měl zkušenosti s prostitutkami, které však končily nenásilně.*
18. *Má velký zájem o policejní práci. Pachatel mohl zahájit kontakt s oběťmi tím, že se vydával za policistu nebo jinou autoritu.*
19. *Pachatel byl pravděpodobně vychováván jedním rodičem.*
20. *Pachatelé byli ve skutečnosti 2 osoby.*
21. *Pachatel nemá v úmyslu vystavit své oběti nějakému druhu rituálního sexuálního aktu nebo polohování těla.*
22. *Je plný záště a zloby a rád demonstruje moc nad svou obětí.*
23. *Užívá si publicitu, které se mu dostává.*
24. *Holduje alkoholu, především piva a je pravděpodobně kuřák.*
25. *Je nezaměstnaný nebo dlouhodobě nezaměstnaný. Pokud práci má, vyžaduje více síly než dovedností.*
26. *Pachatel má rád venkov a přírodu, je rekreační rybář a lovec.*
27. *Není příliš pořádný a pečlivý.*
29. *Pachatel měl problémy ve škole.*
30. *Pachatel je věřící a má silné náboženské cítění.¹¹³*

4.4 Kazuistika č.3 – Peter Kürten

Peter Kürten byl německý sériový vrah taktéž známý jako „Upír z Düsseldorfu“, vraždil na přelomu 19. a 20. století. Počet obětí není zcela znám, předpokládá se však, že číslo dosahuje několika desítek obětí. Je považován za jednoho z nejhorších sériových vrahů Německa.

¹¹³ Green River Killer – Psychological Profile. *Family Counseling & Coaching* [online]. Copyright © 2022 karisable.com [cit. 11.02.2022]. Dostupné z: <https://karisable.com/grprofile.htm>

1. Peter představoval celou řadu sexuálních parafilí a patologického chování. Jeví známky deviace v oblasti brutálního sexuálního sadismu, homosexuality, zoofilie, pedofilie, nekrosadismu, nekrofilie a antropofagie. Měl rád krev, především tu čerstvou. Tento pachatel byl velmi zvrácený, dle kazuistiky a psychologického profilu nevykazoval známky psychózy. Paradoxem je jeho uhlazený vzhled a reprezentativní chování, jež perfektně zakrývá narcistního antisociálního psychopatického vraha. Dokonce ani jeho manželka neměla žádné podezření, choval se k ní s láskou a úctou, nejspíš předpokládal, že spořádané manželství vytvoří obraz běžného muže a občana ve společnosti.

2. Pachatele můžeme zařadit do kategorie thrill killer, lust killer a power killer. Vraždí tedy nejen pro sexuální uspokojení, ale i pro nadšení adrenalin, který pociťuje v průběhu a dává tak „smysl“ v jeho jinak nenaplněném a prázdném životě. A taktéž pro ovládání lidského života a asistování při smrti.

3. Patologie v dětství je velice obšírná, pocházel ze třinácti dětí a jeho otec byl alkoholik a násilník. Peter v dětství zažil psychické a fyzické týrání, jeho otec nutil děti, aby se dívaly na soulož rodičů, což Petera údajně fascinovalo. Po vzoru otce, jelikož vzorce chování a jednání se učíme nápodobou znásilnil své dvě sestry, za což byl jeho otec na čas uvězněn. V jeho dětství se objevuje lovení zvířat, které torturizoval a následně pil jejich krev. Taktéž se u něj objevovala kompulzivní masturbace, dromomanie a tendence ke žhářství. Jako 9letý shodil z voru do Rýna svého kamaráda. Když druhý chlapec pro tonoucího kamaráda skočil, Kürten oba zatlačil pod vor a oni utonuli. Smrt obou chlapců byla přičtena nešťastné náhodě a malý Peter z incidentu vyšel beztrestně.

4. Ženy a dívky znásilňoval a škrtil, taktéž používal kladivo, laso, nůžky a oheň používal k zohavení těl a zahlazení stop.

5. Peter byl organizovaný pachatel, během zločinu se velmi kontroloval a ovládal. Pokud se objevil nečekaný svědek, upustil od svého jednání. Své zločiny taktéž pečlivě plánoval, ve volném čase se vydával na procházky do známých a prozkoumaných míst a hledal potencionální oběti s kterými často verbálně komunikoval. Na místech činu nezanechával stopy a jelikož jeho oblíbeným nástrojem byly nůžky, kladivo a nůž, tak je s velkou pravděpodobností nosil připravené u sebe.

6. Jeho inteligence a schopnost autoanalýzy je až zarážející. Vyšetřovatelům popisoval nejmenší detaily činů, jež spáchal. Dokonce měl tak dobrou paměť, že si pamatoval i ty činy, kterých se dopustil před dvaceti lety. Tuto inteligenci používal, aby se chladnokrevně dostal z nebezpečných situací. Byl i výborný manipulátor.

7. Pocházel z Kolína nad Rýnem.

8. Svou kriminální činnost započal již v dětství, poprvé zabíjel, když mu bylo pouhých 9 let, když dva chlapce zatlačil pod vor a oni utonuli. Zabíjel tedy po čas celého svého života, když ho trávil na svobodě, jelikož téměř půl života (24 let) strávil za mřížemi.

9. Zabíjel ženy, dívky i muže. Ve vězení vznikla jeho nenávist k lidem, a celé společnosti, které se chtěl mstít.

4.4.1 Psychologický profil Petera Kürtena

1. Má vyšší emoční kvocient, organizovaný.
2. Sociálně komplexně zařazený, povrchní a společenský.
3. Žije běžným sexuálním životem.
4. Jedináček nebo nejstarší dítě v rodině.
5. Nepřítomný, delikventní nebo násilnický patologický vztah s otcem.
6. Často se stěhuje, avšak okolí zná dobře.
7. Zločin plánuje, vražedné zbraně nosí s sebou.
8. Sleduje zločin v médiích, užívá si nabytou publicitu.
9. Žije s partnerkou nebo partnerem.
10. Pachatel holduje alkoholu, především má rád pivo a víno.
11. Stresové situace – finanční, manželské, vztahové urychlují zločiny.
12. Oběť je známá nebo neznámá, vybraná podle specifického typu: oběti většinou mladé ženy nebo malé holčičky, značně slabší než on sám. Mužské oběti zpravidla pod vlivem alkoholu, a tudíž neschopné se bránit.
13. Má s oběťmi verbální kontakt.
14. Pečlivě zametá stopy na místě činu, nenechává zbraň ani žádné důkazy, to značí jeho organizovanost. Tělo ukryje či pohřbí.
15. Má předchozí kriminální minulost za nejrůznější zločiny.

16. Pachatel vykazuje známky sexuálního sadismu.¹¹⁴

4.5 Kazuistika č. 4 – Ladislav Hojer

Ladislav Hojer byl český sériový vrah a kanibal, který mezi lety 1978 a 1981 zavraždil celkem pět žen. Byl odsouzen k trestu smrti a v roce 1986 byl popraven.

1. U Ladislava Hojera je patologie velmi pestrá, převládá u něj brutální sadismus, orgánový fetišismus, nekrosadismus, nekrofilie, algolagnie, antropofagie. Byl to primitivní psychopat, velmi asociální a lidem se stranil a žil spíše samotářským životem. Byl nenápadný introvert, avšak uvnitř se nacházely výrazné deviace. Jeho postoj vůči obětem i pozůstalým byl bezcitný, brutální a neobjevila se u něj známka soucitu, pocitů viny či lítosti. Zločiny páchal v přičetném stavu, promyšleně bez známek duševní choroby.

2. Ladislava Hojera lze zařadit do kategorie lust killer a thrill killer, vraždil pro vzrušení a sexuální uspokojení. Jeho hlavní motiv pramení z negativních zkušeností se ženami, jeho introvertní povaha, ne příliš uhlazený vzhled a malé rétorické schopnosti znemožňovali Hojerovi navázat známost, každý žena ho odmítala tak se rozhodl, že jediný způsob, jak dosáhnout svého uspokojení je použití násilí.

3. Patologii lze shledat v tom, že brzy přišel o oba své rodiče a matka po smrti otce o děti příliš nedbala, znovu se vdala a po její smrti je opustil i nevlastní otec a Ladislav bydlel sám se svým bratrem v bytě v Motole. Je tedy spojitost, že se Ladislav po traumatických událostech uzavřel sám do sebe, neměl přátele a vedl od mládí samotářský život.

4. Ladislav své oběti uškrtil, znásilnil a k odejmutí části těl, orgánů a roztrhání oblečení používal nůž.

5. Hojerovo chování a jednání svědčí o organizovanosti, vražd se dopouštěl zcela ve stavu vědomí a s rozmyslem znesnadnit svoje odhalení. Trestnou činnost předem plánoval, vyrážel na „lov“ do ulic města a svou oběť sledoval a následně zaútočil.

¹¹⁴ BOURGOIN, Stéphane. *Černá kniha sériových vrahů*. Přeložil Jiří ŽÁK. Praha: XYZ, 2005. ISBN 80-86864-49-9. s. 61–65

6. Ladislav Hojer měl IQ 88, což se odrazilo ve výsledcích ve škole, neučil se dobře a skončil ve zvláštní škole a vyučil se sklářem. Přes jeho nízké IQ je potřeba zdůraznit, že měl skvělou fotografickou paměť, všechny své zločiny si dokonale pamatoval. Dokázal přesně určit místo spáchání, uvést takové podrobnosti, které zachytily pouze fotografie. Pozoruhodný byl i jeho značně primitivní způsob vyjadřování. Používal slovní obraty jako „ubral sem jí kyslík“; „chytil jsem ji za tlamu“.

7. Pocházel z Prahy

8. Všechny své vraždy spáchal jako mladý dospělý. První vraždu spáchal, když mu bylo 20 let a ve svém vražedném jednání pokračoval do roku 1982, kdy mu bylo 24 let.

9. Jeho oběti byly ženy, s ženami měl silný ambivalentní vztah a skutečnost, že ho ženy odmítaly tento vztah umocňoval. Nazýval je kozami a tvrdil, že podle toho se k nim vždy také choval, ačkoliv v jejich přítomnosti byl však spíše pasivní a nejistý a ve skutečnosti po nich sexuálně toužil.

4.6 Kazuistika č. 5 – Ivan Roubal

Ivan Roubal byl český sériový vrah, který byl odsouzen k odnětí svobody na doživotí za pět usvědčených vražd, které spáchal v letech 1991–1994.

1. Psychiatrické vyšetření u něj prokázalo psychopatii a sklon k agresivitě. Nebyly však snížené jeho rozpoznávací schopnosti, tudíž byl za své činy plně zodpovědný. Měl nerovnoměrně rozvinutou osobnost, silně egocentrickou, defektní, narcistickou a měl chladný vztah ke společnosti a obětem. Byl bezohledný, cynický a jako největší hodnotu pokládal majetek a peníze. Při dosahování svých cílů byl velmi bezohledný, surový a agrese a krutost mu nebyly cizí. Ve vypjatých situacích se však velmi dobře ovládal, měl vysoký stupeň sebeovládání a sebekontroly a dovedl velmi rychle měnit svou náladu. Měl také výborné rétorické schopnosti a bohatý verbální slovník, dokázal fabulovat a prezentoval skutečnosti tak, aby pro něj byly výhodné.

2. Roubala řadíme dle typologie dle motivu do kategorie vrah-hédonista a konkrétně do podtypu gain killer. Tento pachatel vraždu považuje nejen za vysoký

prožitek, ale také vraždí z pohnutky zisku. Vraždí pro své vlastní obohacení a samotná vražda je až následkem prvotního motivu získat majetek a peníze.

3. O dětství Roubala není mnoho zmínek, jakékoliv dedukce by byly v tomto případě irelevantní.

4. Strangulace, uškrcení a střelná zbraň

5. Roubalovi lze přičíst jistá organizovanost, své útoky pečlivě plánoval a o jisté organizovanosti svědčí i fakt, že těla svých obětí důmyslně ukryl. Několik obětí bylo nalezeno až po delší době ve značném stádiu rozkladu, jiné oběti se nenašli vůbec.

6. Měl vysoký inteligenční kvocient – IQ 112. Jeho zvládnutí emocí a seberegulující chování vypovídá i o vysoké emoční inteligenci, kterou mohou mít i bezcitní, nelítostní lidé bez morálního citění. Byl také výborný rétor a měl bohatou slovní zásobu.

7. Ivan Roubal pocházel z Prahy.

8. Zajímavostí je, že první vraždu spáchal až kolem jednačtyřiceti let. Vraždil údajně pouhé dva roky do svých třiačtyřiceti let, než bych zadržen policií.

9. Jeho oběti byli zásadně muži, kterým se mstil, anebo z nich měl majetkový prospěch. Nezřídka využíval osobní automobily, byty a výnosy z podnikatelské činnosti svých obětí poté, co je zavraždil.

4.7 Kazuistika č. 6 – Václav Mrázek

Václav Mrázek byl jeden z neaktivnějších českých sériových vrahů, který spáchal sedm vražd a o čtyři se pokusil.

1. Mrázek je sadista a nekrofil. Při výsleších tvrdil, že před vraždami pociťoval velké bolesti hlavy, kterých se mohl zbavit pouze vraždou. Přesto však jednal s rozmyslem a své jednání ovládal, tudíž byl za své činy odpovědný. Mrázek není typický nekrofil, velmi ho vzrušovala samotná příprava činu. V některých případech dosáhl orgasmu právě při výstřelu a od útoku tak upustil. Velmi ho vzrušovala představa, že oběť výstřelem znehybní a může si ji odvléct a nachystat pro své

vlastní uspokojení. Dokonce při výslechu tvrdil, že se pokoušel vniknout do márníce, aby mohl souložit s mrtvými ženami. Mrázek byl silně egocentrický, citově chladný a asociální, rád se obohacoval na úkor jiných lidí a netrpěl výčitkami svědomí. Dokázal jednat velmi racionálně a pohotově, nepodléhal emocím a strachu.

2. Mrázek je typický lust killer, vraždí pro své sexuální uspokojení. Mrázka uspokojovala také i samotná příprava činu. Sekundární pohnutka lze spatřovat v posmrtném okrádání obětí, kdy jejich cennosti si nechával a možná je považoval za tzv. trofeje.

3. Mrázek neprožil šťastné dětství. Jeho otec pracoval jako horník a se svojí družkou měl dvanáct dětí, z nichž čtyři zemřeli v útlém věku. Měli velmi málo peněz a celá rodina bydlela ve vyřazeném vagonu. Otec se rád občas napil a svoji opilou zlost si rád vybíjel na manželce a dětech. Děti se ho bály a utíkaly před ním. Mladý Václav chodíval krást jídlo, později ho matka sama posílala krást a sourozenci ho následovali. Jeho kriminální kariéra začala už v dětství a v rodině neměl dobrý vzor.

4. Ubití, střelná zbraň, sekyra, posmrtné pohlavní zneužití.

5. Mrázek své činy plánoval. Dokázal jednat velmi racionálně a pohotově, nepodléhal emocím a strachu. Po útocích sledoval situaci, zda může pokračovat v dokonání činu včetně ústupu z místa činu v případě možného odhalení. Oběti se snažil zakrývat.

6. Ve škole byl velmi špatný žák, nedokončil základní školní docházku. V patnácti letech absolvoval pouze pět tříd a po ukončení školy pracoval jako pomocný dělník. Při páchání trestné činnosti však postupoval velmi racionálně a pohotově, nepodléhal emocím. Pravděpodobně proto, že u antisociálního psychopata jsou emoce omezené, nelimituje ho strach, emoce ani pocit viny.

7. Narodil se v malé vesnici Svinařov mezi Slaným a Kladnem.

8. První vraždu spáchal v šestadvaceti letech, vraždil mezi lety 1951–1956. Poslední vraždu spáchal v jednatřiceti letech.

9. Jeho oběti byly převážně ženy, malé dívky a neostýchal se zabít ani muže, zvláště pokud mu stál v cestě.

4.8 Vyhodnocení kazuistik

Tabulka č. 1 – Přehled zkoumaných kritérií z kazuistik

	Kazuistika č.1 Jiří Straka	Kazuistika č.2 Gary Leon Ridgway	Kazuistika č.3 Peter Kürten	Kazuistika č.4 Ladislav Hojer	Kazuistika č.5 Ivan Roubal	Kazuistika č.6 Václav Mrázek
Patologie pachatele	Manipulace sadismus, citová oploštělost, nekrofilie allogagnie	Sexuální sadismus, nekrofilie a promiskuita citová oploštělost	Sadismus, zoofilie, nekrofilie, pedofilie, citová oploštělost antropofagie	Sadismus, orgánový, nekrofilie fetišismus antropofagie citová oploštělost	Psychopatie, agresivita, narcismus bezohlednost citová oploštělost	Sadismus, nekrofilie, citová oploštělost, a silně egocentrický
Motivace	Sexuální uspokojení, vzrušení sekundární majetková motivace	Sexuální uspokojení, vzrušení	Sexuální uspokojení, vzrušení	Sexuální uspokojení, vzrušení	Zisk a peníze, pomsta	Sexuální uspokojení sekundární majetková motivace
Patologie v dětství	Bez patologie, přísná matka	Despotická matka, tresty za pomůčování	Psychické a fyzické týrání, otec násilník	Brzká smrt rodičů	Není zmínka	Špatné ekonomické zázemí, agresivita u otce
Modus operandi	Škrčení a znásilnění	Škrčení a znásilnění	Škrčení, znásilnění, nůžky, laso a oheň	Škrčení a znásilnění	Strangulace, škrčení, střelná zbraň	Ubití, střelná zbraň a sekýra znásilnění
Organizovanost neorganizovanost	Převážně organizovaný	Organizovaný	Organizovaný	Organizovaný	Organizovaný	Organizovaný

Intelekt	IQ 125, slabé školní výsledky	IQ 82, podprůměrný žák, ale chytrý a jedná s rozmyslem	Inteligentní, výborná paměť	IQ 88, fotografická paměť	IQ 112 Výborný rétor emoční inteligence	Nedokončené základní vzdělání
Původ pachatele	Praha	Sant Lake City	Kolín nad Rýnem	Praha	Praha	vesnice Svinařov
Věk páchaní TČ	16 let	33-35 let	Od 9 let	20-24 let	41-43 let	26-31 let
Typ obětí	Mladé ženy	Prostitutky	Ženy, dívky i muže	Ženy	Muži	Ženy, dívky i muže

Zdroj: zpracováno autorkou

Tato tabulka představuje přehledný ucelený obraz kritérií všech šesti předložených sériových vrahů, jež dva pocházejí ze zahraničí a čtyři jsou z České republiky a ke třem z nich náleží i odborně sestavený psychologický profil. Kritéria byla stanovena co nejvíce obšírněji, aby bylo možno z nich vyvodit ucelený obraz vraha. Nalezené průsečíky jsou barevně zvýrazněny v tabulce.

Z tabulky lze konstatovat, že všichni předložení sérioví vrazi vykazují známky citové oploštělosti, to je první průsečík. Citovou oploštělost dokonce vykazuje i Ivan Roubal, který své skutky páchal ne pro sexuální uspokojení, nýbrž pro motivaci zisku a peněz. Citová oploštělost je jeden z důležitých znaků poruchy osobnosti (dříve nazývaná jako psychopatie), specifičtěji řečeno disociální (antisociální) porucha osobnosti. Charakteristickým rysem je absolutní nezájem o druhé, neschopnost empatie, absentuje pocit viny, svědomí a hlavně strach, avšak disponují vysokou sebekontrolou, řečnickým talentem a přirozeným charismatem. Dle kazuistik lze pozorovat, že tyto vlastnosti vykazují všichni výše zmínění sérioví vrazi.

Výjimka lze spatřovat u Ladislava Hojera, který s ohledem na výši svého IQ a mladého věku řečnickými schopnostmi nedisponoval, ba naopak pozoruhodný byl jeho značně primitivní způsob vyjadřování. Používal slovní obraty jako „ubral sem jí kyslík“; „chytil jsem ji za tlamu“.

Nebylo by ale namístě tvrdit, že osoby, které vykazují známky antisociální poruchy osobnosti se stanou pachateli sériových vražd. Zajímavostí je, že v tabulce ani jeden sériový vrah není psychotik, to znamená že ani jeden netrpí vážnou duševní chorobou, která omezuje ba přímo znemožňuje kontakt s realitou. Všichni tyto pachatelé své skutky zamýšleli a jednali zcela racionálně bez snížených rozpoznávacích schopností, tudíž jsou za své činy plně odpovědní.

Předložení sexuální sériový vrazi pojí sadistické sklony, nekrofilie často algolagnie. U Petera Kürtena je viditelná antropofagie, zooflie, pedofilie a u Ladislava Hojera orgánový fetišismus a taktéž antropofagie, a to představuje celou řadu sexuálních parafilí a patologického chování, které se u každého pachatele i u toho sexuálního liší. Ivan Roubal tyto sexuální deviace nevykazuje. U něj je typická agresivita, narcismus a bezohlednost což koresponduje s jeho majetkovou motivací páchat sériové vraždy. Jiří Straka, Gary Leon Ridgway, Petr Kürten, Ladislav Hojer i Václav Mrázek všichni tyto pachatelé v návaznosti na motivaci páchali série vražd pro svá sexuální uspokojení a vzrušení. Je potřeba říct, že tyto pachatele nevzrušuje pohlavní styk jakožto spojení dvou pohlavních orgánů může a ženy, naopak mnoho pachatelů si užívá pocit moci, který mají nad obětí, zároveň jim dodává největší pocit uspokojení sadistických tužeb. Jelikož jsou to právě oni, kteří rozhodují o životě a smrti. Pro mnoho vrahů představuje sexuální uspokojení, kdy ve chvíli týrání a zabití oběti jsou schopni ejakulovat což představuje substituční orgasmický zážitek. Václav Mrázek nepředstavoval jen typického nekrofilního sadistu, velmi ho vzrušovala samotná příprava činu. V některých případech dosáhl orgasmu právě při výstřelu a od dalšího útoku tak upustil.

Jiří Straka a Václav Mrázek se taktéž vyznačují primární sexuální motivací, avšak své oběti i okrádali, zde se objevuje spekulace, jestli krádež cenností obětí by mohla být klasifikována jako sekundární majetková motivace nebo trofeismus, který je u sériových vrahů typický. Pomáhají vrátit se pomyslně do stavu, kdy prožívali intenzivní chvíle.

Sériový vrazi jsou obvykle motivováni mnohem komplexnějšími činiteli než těmi základními, to pak vede k tomu, že modely chování jsou více matoucí a jelikož tito zločinci jsou zbaveni takových normálních pocitů jako jsou soucit, vina anebo výčitky svědomí je velmi obtížné je chytit.¹¹⁵ Navíc je potřeba zdůraznit že jejich pohnutka je proměnná v čase, je to faktor procesu prožívání, který aktivuje proces chování, který se pak promítá do jednání a tento hybrid se vyvíjí a mění.

Další sledované hledisko byla patologie v dětství, zde se to velmi rozchází, jelikož u Ivana Roubala není nejen zmínka o žádné patologii, ale dokonce není známo nic o jeho dětství. V dětství Jiřího Straky taktéž není známá žádná patologie, jeho matka vedla přísnou výchovu, což s ohledem na jeho nízký věk a fakt, že byl ještě žákem hornického učiliště není nikterak závadějící. U dalších pachatelů je však patologie v dětství potvrzena, u Garyho Leona Ridgwaye hrála velkou roli jeho matka, byla despotická a za pomoci mu nejenže umývala genitálie, ale dokonce ho trestala aabila. Právě nevhodné chování matky sehrálo v Garyho psychice velkou roli a svoji nenávist vůči ní promítal do svých obětí. Patologie v dětství u Petera Kürtena je ze všech předložených pachatelů nejvýraznější, prošel si psychickým i fyzickým týráním. Byl nucen se dívat na pohlavní styk rodičů, znásilňoval po vzoru otce své dvě sestry. Ladislava Hojer velmi brzo přišel o své rodiče. Po smrti své matky přišel i o nevlastního otce, který ho opustil. Traumatická událost jako smrt blízké osoby ohrožuje naši identitu, může vyvolat pocity zmatku, člověk nerozumí světu, sám sobě, nic nefunguje tak jako dřív a tím pádem může lehce inklinovat k depresivním stavům. I u Václava Mrázka se objevuje patologie v dětství, nápadná byla nejen špatná ekonomická situace rodiny, která donutila už v dětském věku Mrázka krást, ale také agresivita otce po požití alkoholu.

Průsečíky se objevují i v dalším sledovaném kritériu a tím je modus operandi. Je velmi informačně bohatý při sestavování psychologického profilu, neboť způsob provedení deliktu, který se následně odráží na stopách nalezených na místě činu má vypovídající hodnotu o osobnosti pachatele, o psychickém stavu v době páchaní vražd. Dle tabulky nelze přehlednout nápadnost stejného modu operandi ve formě znásilnění ve všech případech sexuálních sérových vrahů, což by nebylo až tak

¹¹⁵ DOUGLAS, John E. a Mark OLSHAKER. *Mindhunter: lovci myšlenek*. Druhé vydání. Přeložil Josef OREL. V Brně: Jota, 2021. ISBN 978-80-7565-872-2. s. 35

překvapující, jelikož jsou to pachatelé, jež pudí sexuální motivace. Pachatel usmrtí oběť v mnoha případech proto, aby ji mohl znásilnit, ale často se také stává, že ji po znásilnění usmrtí pouze v důsledku krycího jednání, jehož motivem je strach z odhalení.

Nekrofilie byla zjištěna u Jiřího Straky, Gary Leona Ridgwaye, Petra Kürtena a Václava Mrázka. U Ladislava Hojera byla zjištěna sexuální agresivita s nekrofilními sklony. Nad svými oběťmi onanoval, avšak jestli proběhl posmrtný pohlavní styk je sporné. Škrčení se vyskytuje u všech pachatelů kromě Václava Mrázka, ten používat střelnou zbraň a v jednom případě i sekyru. Vražda pomocí škrčení je nejčastější metoda, nejspíš z důvodu absentující vražedné zbraně. Jiří Straka ke škrčení používal i části oděvu, například ramínko z podprsenky a Peter Kürten laso, kdežto Gary Leon Ridgway zpočátku oběti škrtil ručně, později si bral kravatu či strunu.

Všichni pachatelé vykazují organizovanost, u Jiřího Straky se v útocích nacházejí jak známky organizovanosti, tak i neorganizovanosti. Dá se tedy usuzovat, že se vzrůstající tendencí spáchaných trestných činů si byl jistější sám sebou, své činy důkladněji promýšlel a plánoval a tím se stával organizovanější než na počátku.

U intelektuálních schopností se průsečíky nenacházejí, avšak všichni předložení sérioví vrazi byli velmi inteligentní, své činy plánovali a jednali racionálně. Jiřímu Strakovi naměřili IQ 120 bodů v době vyšetřování. Straka byl velmi chytrý a jeho vysoká inteligence mu napovídala, jak se v situacích zachovat. Během vyšetřování se stavil do role malého dítěte: „Chtěl jsem si hrát,“ říkal a usmíval se přitom. Gary L. Ridgway byl spíše podprůměrný žák, jeden ročník musel dokonce opakovat a IQ mu naměřili pouhých 82 bodů. U Petera Kürtena IQ není známo, avšak jeho inteligence byla až zarážející. Vyšetřovatelům popisoval nejmenší detaily činů, jež spáchal. Měl výbornou paměť a pamatoval si i činy, kterých se dopustil přes dvacet lety. Ladislav Hojer měl IQ 88 a skončil ve zvláštní škole. Přes jeho nízké IQ je potřeba zdůraznit, že měl skvělou fotografickou paměť, všechny své zločiny si dokonale pamatoval. Na rozdíl od Ivana Roubala, který měl vysoký inteligenční kvocient – IQ 112. Jeho chování vypovídá i o vysoké emoční inteligenci. A nakonec Václav Mrázek, který nedokončil povinnou školní docházku a inteligenční kvocient není znám.

U původu pachatele lze vidět podobnost, že kromě Václava Mrázka všichni pachatelé pocházejí z měst. Ve velkých městech má pachatel větší potenciál nebýt tak rychle dopaden, než kdyby jeho sériové vraždění probíhalo na vesnici. Každopádně ani to není dogma, Mrázka nedokázali chytit velmi dlouho, neboť tehdejší kriminalisté si s případem nevěděli rady.

Dalším zkoumaným jevem je věk páchaní trestné činnosti, kdy statisticky 71 % sériových vrahů spáchalo svůj první zločin před 30 rokem svého života. Kdyby se vycházelo z této premisy, lze potvrdit, že 4 ze 6 pachatelů opravdu spáchali svůj první zločin před 30 rokem věku. A to konkrétně Jiří Straka, Petr Kürten, Ladislav Hojer a Václav Mrázek. Gary Leon Ridgway byl nejaktivnější od 33 do 35 let. A u Ivana Roubala je zajímavé, že první vraždu spáchal až kolem jednačtyřiceti let. Vraždil údajně pouhé dva roky do svých třiačtyřiceti let, než byl zadržen policií.

Posledním zkoumaným kritériem je typ obětí, do kterých se promítá sexuální orientace a motivace pachatelů. U sériových zločinů mohou zvláštnosti fyzického vzhledu či jejich profesní postavení obětí usnadnit predikci zaměření pachatele na určitý vyhraněný typ. Většina sexuálních vrahů útočí na neznámou oběť a vůči známým lidem se chovají shovívavě. Oběťmi Jiřího Straky byly mladé ženy, které ho velmi sexuálně vábily a dle jeho slov byl sexuální půd byl čím dal hlasitější. Gary L. Ridgway si vybíral prostitutky. Jak později sám uvedl, ve skutečnosti jimi opovrhoval, hnusily se mu svými životními postoji. Dle odborníků si ale do nich promítal svou matku, kterou nenáviděl a zároveň ho sexuálně přitahovala, a tak ji zabíjel stále znovu a znovu. Peter Kürten neměl vyhraněný typ obětí, zabíjel ženy, dívky i muže. Ve vězení vznikla jeho nenávist k lidem, a celé společnosti, které se chtěl mstít. Oběťmi Ladislava Hojera byly ženy, s ženami měl silný ambivalentní vztah a skutečnost, že po nich sexuálně toužil jejich odmítání tento postoj umocňoval. U Ivana Roubala jakožto ze zástupců nesexuálních sériových vrahů byli jeho oběťmi zásadně muži, kterým se mstil, anebo z nich měl majetkový prospěch. Mrázkovými oběťmi byly ženy, malé dívky a neostýchal se zabít ani muže, zvláště pokud mu stáli v cestě.

4.9 Vyhodnocení předpokladů výzkumného šetření

Na základě teoretické části práce byly stanoveny výzkumné předpoklady.

1. Vykazují zmínění sérioví vrazi citovou plochost?

Ano, tento výzkumný předpoklad byl potvrzen, všichni sérioví vrazi, jež podléhali analýze v předchozí kapitole byla zjištěna a potvrzena citová plochost.

2. Měl jejich vývoj v dětství vliv na páchání trestné činnosti?

Z uvedených kazuistik a výzkumného šetření není na tento výzkumný předpoklad jednoznačná odpověď. U některých sériových vrahů opravdu měl ontogenetický vývoj vliv na páchání trestné činnosti. U Petera Kürtena je viditelná velmi výrazná patologie v dětství, která s jistotou měla značný vliv na pozdější páchání trestné činnosti. Naproti tomu u Jiřího Straky se žádná patologie nenašla, matka vyznávala přísnou výchovu, avšak vzhledem ke Strakova nízkému věku byla výchova adekvátní. Tato problematika je podrobněji vymezena v podkapitole 1.6 Vybrané vztahové prediktory.

3. Existuje u nich patologická deformace osobnosti?

Ano, i tento výzkumný předpoklad byl potvrzen, u všech zmíněných sériových vrahů existuje patologická deformace osobnosti od evidentních poruch osobnosti jako je narcistická a disociální, až po behaviorálně patologických projevů jako je egocentrické chování, neurotické rysy, maligní narcismus, vysoký stupeň sebeovládání a sebekontroly ve stresových situacích včetně celé rozmanité řady sexuálních parafilii jako je sadismus, nekrofilie, nekrosadismus, kanibalismus, pedofilie a zoofilie, fetišismus a další.

4. Jsou sérioví vrazi motivováni pouze sexem?

Výzkumný předpoklad nebyl potvrzen. Studie sice poukazují na fakt, že u sériových vrahů jednoznačně nejčtenější motiv sériových vražd vychází ze sexuálního uspokojení, avšak je potřeba poukázat na to, že motivy se navzájem prolínají a v čase vyvíjejí. Z kazuistiky č. 5 jasně vyplývá, že Ivan Roubal žádné sexuální odchylky nevykazuje a trestnou činnost páchal pro zisk, peníze a v některých případech i pro mstu. Pro podrobnější typologii motivů a sériových pachatelů lze odkázat na kapitoly 1.4 a 1.5.

S jistotou můžeme konstatovat, že existuje u pachatelů nějaký typ patologie a citová oploštělost byla potvrzena u všech výše zmíněných sériových vrahů. S jistotou nelze potvrdit, že výchova a vývoj v dětství je to prvotní v čem lze spatřovat negativní vliv na páchání trestné činnosti, do určité míry kriminální činnost pachatele může být ovlivněna tímto sociálním aspektem. Taktéž sériový vrazi nejsou hnáni pouze sexuální pohnutkou páchat sériové vraždy.

4.10 Doporučení

Výskyt poruchy osobnosti (dříve nazývaná jako psychopatie) u sériových vrahů je ve velmi úzké spojitosti s behaviorální patologií formujícího prostředí v dětství a dospívání. Je ale potřeba zmínit, že jedinec se nezdá narodit i s genetickými predispozicemi, náchylnost k poruše se taktéž může rozvinout v prenatálním období, kdy na nadcházející matku působí stresující jevy. Nemalý vliv má také samotný porod nebo těsně po něm, kdy při něm může dojít k poranění mozku a to může zapříčinit tzv. neurovývojové onemocnění. Drbohlav připomíná, že žádná porucha osobnosti, chování a sociálních vlivů nemůže být dogmaticky považována za předurčující okolnost, ze které jistě vzejde osobnost sériového pachatele.¹¹⁶

Léčba poruch osobnosti je velmi obtížná, a může trvat i několik let. Využívá se psychoterapie a psychofarmaka. Také možnost nápravy je velmi mizivá, jelikož náprava a samotný trest je účinný pouze za předpokladu, kdy pachatel si je vědom své viny a svého škodlivého a společensky nepřijatelného jednání.

Důležitá je však prevence, klíčové je tedy prostředí, ve kterém jedinec vyrůstá. Z toho plyne, že musejí existovat vlivy, které podporují duševní a tělesné zdraví ohrožených dětí. Tyto vlivy byly nazývány jako salutogenní neboli zdraví vytvářející a tvoří je dvě skupiny vlivů, první je dána převážně dědičností a druhá dána převážně prostředím. Předpokládá se, že tyto faktory umožňují většině lidí v bio-

¹¹⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s 112.

logickém a psychosociálním tlaku zůstat zdraví a normální. O vlivech propůjčujících odolnost by měli mít hlubší mínění zejména budoucí a současní rodiče i prarodiče, učitelé a pedagogové a další.¹¹⁷ Vzhledem k širokému výčtu vlivů bylo vybráno několik nejdůležitějších z nich.

1. Neměla by přetrvávat ani příliš autoritářská anebo benevolentní a liberální výchova, naopak jsou potřeba jasná pravidla soužití a normy života v rodině.
2. Důvěřující a skutečně hluboký vztah alespoň k jednomu rodiči. Dostatečně vřelý, chápající, laskavý vztah alespoň jednoho rodiče k dítěti je nejčastěji doporučovaným faktorem.
3. Společně sdílené hodnoty, lidé převzou hodnoty a normy, jimž je učili v průběhu dětství jejich rodiče. Rodiče by děti měli učit být nezávislí, svědomití, poctivě pracovat, být odpovědní.
4. Ne vyšší počet než čtyři děti v rodině, jelikož čím více dětí, tím je situace obtížněji zvládnutelná, na děti není dostatek času.
5. Otevřenost v rodině, kde vládne důvěra, kde dítě se neostýchá a může otevřeně promluvit alespoň s jedním rodičem o svých problémech.
6. Budování sebeúcty. V tomto ohledu dosti záleží na rodičích, popřípadě dalších sociálně a citově významných jedincích, kteří svým dětem sebeúctu a přiměřený pocit niterné hodnoty dají nebo vezmou.
7. Dobrá kontrola impulsivity, která má nemalý vliv na jedince s poruchou pozornosti a hyperaktivitou (ADHD) nebo jedinců s (antisociální) poruchou chování v dětství a dospívání.
8. Rozvíjet koníčky a zvláštní zájmy. Například činnost ve sportu, v různých zájmových klubech a kroužcích.¹¹⁸

¹¹⁷ KOUKOLÍK, František a Jana DRTILOVÁ. *Vzpouřivá deprivantů: nestvůry, nástroje, obrana*. Nové, přeprac. vyd. Praha: Galén, c2006. Makropulos. ISBN 80-7262-410-5. s. 241-242

¹¹⁸ KOUKOLÍK, František a Jana DRTILOVÁ. *Vzpouřivá deprivantů: nestvůry, nástroje, obrana*. Nové, přeprac. vyd. Praha: Galén, c2006. Makropulos. ISBN 80-7262-410-5. s. 242-244

Závěr

Diplomová práce se zabývala psychologickým profilem sériového vraha, respektive sériových vrahů. Na počátku byly objasněny pojmy jako je sériový vrah, sériová vražda, historie a jejich související typologie ať už podle empirické klasifikace nebo typologie dle motivů. V závěsu podléhaly deskripci témata jako fáze sériové vraždy, osobnost a motivace, vybrané vztahové prediktory, individuální rizikové faktory a taktéž důležité vybrané psychopatologické aspekty.

Další kapitola se zabývala psychologickým profilováním a k ní náležející školy a přístupy. Dále pak organizovanost a neorganizovanost pachatele. V neposlední řadě taktéž o profilujícím expertovi, databáze využívaných pro profilování a také byl znázorněn postup při sestavování psychologického profilu.

Praktická část následné teoretické poznatky aplikovala při analýze přiložených kazuistik a hledání průsečíků v profilech vybraných sériových vrahů.

Závěrem je také potřeba konstatovat, že v úvodu stanovený cíl byl splněn. Na základě kazuistik byly nalezeny podobné aspekty a průsečíky v profilech sériových vrahů. Je však k tomu potřeba dodat, že žádný profil s ohledem na páčání stejných skutků nebude nikdy stejný. Každý člověk je individuální lidská bytost čili neopakovatelný a jedinečný a ke každému by se takto mělo přistupovat. Ačkoliv se práci vytyčený cíl podařil splnit, je opět nutno podotknout, že fenomén sériových vrahů a jejich psychologických profilů je velmi široký a nepodařilo se postihnout problematiku v celé šíři. Lze téma doporučit k rozpracování v disertační práci.

Použitá literatura

Monografie

1. BLATNÍKOVÁ, Šárka a Karel NETÍK. *Predikce vývoje pachatele*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-075-5.
2. BLATNÝ, M. a kol. (ed.) *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3434-7.
3. BOUKALOVÁ, Hedvika a Ilona GILLERNOVÁ. a kol. (ed.) *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4467-7.
4. BOURGOIN, Stéphane. *Bestiální vrazi: autentické výpovědi o sériových vražích*. [Plzeň]: Nava, 1994. ISBN 80-85254-35-2.
5. BOURGOIN, Stéphane. *Černá kniha sériových vrahů*. Přeložil Jiří ŽÁK. Praha: XYZ, 2005. ISBN 80-86864-49-9.
6. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8.
7. DOUGLAS, John E. a Mark OLSHAKER. *Mindhunter: lovci myšlenek*. Druhé vydání. Přeložil Josef OREL. V Brně: Jota, 2021. ISBN 978-80-7565-872-2.
8. DRBOHLAV, Andrej. *Etopedie I: trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005. Edice speciální pedagogiky (Gaudeamus). ISBN 8070411635.
9. DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4.
10. FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2. rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. Psyché. ISBN 978-80-247-5046-0.
11. GILLERNOVÁ, Ilona a Hedvika BOUKALOVÁ. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3.
12. CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

13. HOFMANOVÁ, Jiřina. *Behaviorální analýza: metoda sestavování kriminálního profilu pachatele*. Praha: Jaroslav Hofman, 2010. ISBN 978-80-904379-0-6.
14. HOLMES, Ronald M. *Profiling violent crimes: an investigative tool*. Copyright 1989 by Sage Publications, Inc. ISBN 0-8039-3681-8.
15. KOUKOLÍK, František a Jana DRTILOVÁ. *Vzpouza deprivantů: nestvůry, nástroje, obrana*. Nové, přeprac. vyd. Praha: Galén, c2006. Makropulos. ISBN 80-7262-410-5.
16. MARTINGAL, Moira. *Kanibalové: bestiální zabijáci*. Praha: Vašut nakladatelství, 2001. ISBN 80-7236-027-2.
17. MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0.
18. MIŇHOVÁ, Jana a Vladimíra LOVASOVÁ. *Psychopatie: pedagogické, právní a sociální aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-721-4.
19. NETÍK, Karel, Stanislav HÁJEK a Daria NETÍKOVÁ. *Psychologie v právu: úvod do forenzní psychologie*. Praha: C.H. Beck, 1997. Beckova skripta. ISBN 80-7179-177-6.
20. PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Vyd. 1. Praha: Academia, c2003. ISBN 80-200-1086-6.
21. SCHECHTER, Harold a David EVERITT. *A-Z Encyklopedia of Serial Killers*. New York: Pocket Books, ©1997. ISBN: 978-0671020743.
22. SLUŠNÝ, Jaromír. *Černá kniha českých bestiálních vrahů: nejslavnější kriminální případy dvacátého století*. V Praze: XYZ, 2006. ISBN 80-87021-06-1.
23. SVÍTIVÝ, Eduard a Matěj VAVŘINA. *Zrůdy století: galerie nejen sériových vrahů*. Praha: Burda Praha, 2014. ISBN 978-80-87575-18-5.
24. TURVEY, Brent, *Criminal profiling*, San Diego, Academic Press, 2008, ISBN 978-0-12-385243-4.
25. VETEŠKA, Jaroslav a Slavomil FISCHER. *Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace*. Praha: Grada, 2020. Psyché (Grada). ISBN 978-80-271-0731-5.
26. ZVOLSKÝ, Petr. *Speciální psychiatrie*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-203-6.

Časopisecké články

1. CARTER, David V. et al. *The Organized/Disorganized Typology of Serial Murder: Myth or Model?* 2004 [online] *Psychology, Public Policy, and Law*, 10 (3). pp. 293-320.[cit. 20.1.2022]. ISSN 1076-8971. Dostupné z: <http://www.leotrainer.com/serialtypology.pdf>
2. ČÍRTKOVÁ, Ludmila, Sérioví vrazi, Příloha Časopisu Policista, no. 3, 2007, s. 3
3. DOUGLAS, John et al. Criminal profiling from crime scene analysis, In *Behavioral Science and the Law* [online],4, (4)1986, s. 401–421. [cit. 18.1.2022] Dostupné z: <https://www.all-about-forensic-psychology.com/support-files/criminal-profiling-from-crime-scene-analysis.pdf>
4. GRUMLÍK, René a Petr VAVŘÍK. Partnerské vraždy v psychiatrické a psychologické expertize. In: *Kriminalistický sborník*, 1997, č. 3, s. 236
5. JOLLIFFE David, David P. FARRINGTON: Empathy and offending: A systematic review and meta – analysis. *Aggression and Violent Behaviour* [online] 9, 2004, ISSN 1359-1789.[cit. 20.1.2022] pp.441-476 Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/222421285_Empathy_and_Offending_A_Systematic_Review_and_Meta-Analysis
6. KAPLAN, Miroslav, Psychologické profilování a analýze násilných trestných činů, *Bezpečnostní teorie a praxe*, Sborník PA ČR, č. 2, 2002, s.185 ISSN 1801-8211
7. KROULÍK, Pavel, Sexuální vraždy, *Kriminalistický sborník*, ročník 36, číslo 6, 1992, s. 209–231
8. KUBIČKA, Luděk et al. (1998). Prediktabilita psychosociálních charakteristik dospělých lidí na základě IQ a osobnostních rysů zjištěných v dětském věku. *Psychiatrie*, 2(4), 216-222.
9. LIPSEY, Mark W., & James H. DERZON. (1998). [online] Predictors of violent or serious delinquency in adolescence and early adulthood: A synthesis of longitudinal research. In R. Loeber & D. P. Farrington (Eds.), *Serious & violent juvenile offenders: Risk factors and successful interventions* (pp. 86–105). [cit. 18.1.2022] Sage Publications, Inc. ISBN 9781452243740. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/224049104_Predictors_of_serious_delinquency_in_adolescence_and_early_adulthood_A_synthesis_of_longitudinal_research

10. PINIZZOTTO, Anthony Joseph. Forensic psychology: Criminal personality profilig. *Journal of Police Science and Administration*. 1984, č. 12, s. 32-40. ISSN 0090-9084.
11. POLÍŠENSKÁ, Veronika Anna, Profilování pachatelů trestných činů, s. 1.[online]článek dostupný z Copyright © [cit. 29.01.2022]. ISSN 1210-9150. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/2008-04-polisenska-profilovani.aspx>
12. VYHLÍDALOVÁ, Pavla. K otázce psychologického profilování. *Československá kriminalistika*. 1990, 1-2, s. 70. ISSN 0862-1969

Webové stránky a elektronické zdroje

1. 10 zapomenutých sériových vrahů ze středověku (Zločin) | *Top 10 Seznamy všechno pod sluncem. Zajímavosti a užitečné informace!* [online]. Copyright © [cit. 03.01.2022]. Dostupné z: <https://cs.mydailyselvmotivation.com/articles/crime/10-forgotten-serial-killers-from-the-middle-ages.html>
2. David Virgulák | Serialkillers.cz. *Sérioví Vrazi* | *Serialkillers.cz* [online]. Copyright © 2009 [cit. 21.01.2022]. Dostupné z: <https://www.serialkillers.cz/david-virgulak>
3. DRBOHLAV, Andrej, Koncept behaviorální predikční analýzy u sexuálních sériových vrahů, [online] Rigorózní práce, Univerzita Karlova, Filosofická fakulta, 2009, s. 92 [cit. 20.1.2022] Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/25130>
4. FBI (Federal Bureau of Investigation) Serial murder.] [online] Copyright © [cit. 02.01.2022] Dostupné z: <http://www.fbi.gov/statservices/publications/serial-murder>
5. Gary Leon Ridgway. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. c2021, San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-02-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Gary_Ridgway
6. Gary Leon Ridgway [online]. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie*. Copyright © [cit. 14.02.2022]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Gary_Ridgway
7. Green River Killer – Psychological Profile. *Family Counseling & Coaching* [online]. Copyright © 2022 karisable.com [cit. 11.02.2022]. Dostupné z: <https://karisable.com/grprofile.htm>

8. Ivan Roubal. *Kriminalistika a příbuzné obory* [online]. Copyright © [cit. 27.02.2022]. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/roubal/roubal.html>
9. Jiří Straka. *Kriminalistika a příbuzné obory* [online]. Copyright © [cit. 26.02.2022]. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/straka/straka.html>
10. John Wayne Gacy | Serialkillers.cz. *Sérioví Vrazi | Serialkillers.cz* [online]. Copyright © 2009 [cit. 11.01.2022]. Dostupné z: <https://www.serialkillers.cz/john-wayne-gacy>
11. Ladislav Hojer [online]. Wikipedie: Otevřená encyklopedie, [25.2.2022]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ladislav_Hojer
12. Ladislav Hojer. *Kriminalistika a příbuzné obory* [online]. Copyright © [cit. 27.02.2022]. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/hojer/hojer.html>
13. MIKULA, Tomáš. Psychologické profilování sériových vrahů. [online]. Praha 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra trestního práva. Vedoucí práce doc. PhDr. Ludmila Čírtková CSc. s. 46 [cit. 15.1.2022]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/58026/DPTX_2012_1_11220_0_262815_0_129561.pdf?sequence=1&isAllowed=y
14. *MKN-10 klasifikace* [online] [cit. 21.01.2022]. Dostupné z: <https://mkn10.uzis.cz/prohlizec/F60>
15. Peter Kurten. *Kriminalistika a příbuzné obory* [online]. Copyright © [cit. 26.02.2022]. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/kurten/kurten.html>
16. *Seriovivrazi* [online]. [10.1.2022] Dostupné z: <http://seriovivrazi.webnode.cz/vrazi-v-historii/>
17. Stewart Wilken | Murderpedia, the encyclopedia of murderers. *Murderpedia, the encyclopedia of murderers* [online]. [cit. 15.1.2022] Dostupné z: <https://murderpedia.org/male/W/w/wilken-stewart.htm>
18. Šílený sériový vrah, nebo oběť? David Berkowitz prý sedí za vraždy spáchané satanisty – EpochálníSvět.cz. *EpochálníSvět.cz - Novinky a zajímavosti z celého světa!* [online]. Copyright © RF [cit. 10.01.2022].
19. Ted Bundy [online]. Wikipedie: Otevřená encyklopedie. c2021, [cit. 2022-02-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ted_Bundy

20. Václav Mrázek. *Kriminalistika a příbuzné obory* [online]. Copyright © [cit. 27.02.2022]. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/mrazek/mrazek.html>
21. Violent Crime Linkage Analysis System | Royal Canadian Mounted Police. [online] *National Home Page | Royal Canadian Mounted Police*, [cit.01.02.2022]. Dostupné z: <https://www.rcmp-grc.gc.ca/en/violent-crime-linkage-analysis-system>
22. Violent Criminal Apprehension Program – Wikipedia. [online]. Copyright © [cit. 01.02 2022] Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Violent_Criminal_Apprehension_Program

Seznam příloh

Příloha č.1: Kazuistika č. 1 – Jiří Straka

Příloha č.2: Kazuistika č.2 – Gary Leon Ridgway

Příloha č.3: Kazuistika č.3 – Peter Kürten

Příloha č.4: Kazuistika č. 4 – Ladislav Hojer

Příloha č.5: Kazuistika č.5 – Ivan Roubal

Příloha č.6: Kazuistika č. 6 – Václav Mrázek

Příloha č.7: Výsledek z odevzdej.cz

Přílohy práce

Příloha č.1

Kazuistika č.1: Jiří Straka

Narodil se 14. dubna 1969 v Praze. Prožil relativně radostné dětství, svou matku měl velmi rád, byla skladovou dělnicí a jeho otec byl montér a nebýval často doma. Matka byla na syna přísná a musel ji ukazovat výplatu, aby měla kontrolu. Měl ještě dva sourozence, sestru Marii a bratra Karla. Už v mládí se u něho začal projevovat neklid, kvůli kterému byl vyšetřován psychiatrem, v osmi letech vyšetření odhalilo syndrom psychomotorického neklidu a neurotickými rysy a projevy. Jiří Straka byl průměrný žák, potýkal se častými konfliktními situacemi se spolužáky a spolužačkami, jež vyústili ve sníženou známku chování za divoké rvačky. V době vyšetřování jeho IQ dosáhlo 120 bodů, školní výsledky tomu však neodpovídaly. Chyběla mu motivace se vzdělávat a chyběl mu rovněž i životní cíl. Po dokončení základní školní docházky nastoupil do Středního hornického učiliště ve Stochově u Kladna, obor horník – mechanizátor. Do Prahy jezdil na státní svátky, případně na víkendy, takto vlastně vznikl prostor pro páchání trestné činnosti, jež se nedala nikým kontrolovat. Vychovatelé na internátě žili v domněnání, že je doma v Praze a rodiče naopak se domnívali, že je na internátě. Dvě ze tří vražd právě provedl v tomto čase, další se stala ve středu, kterou také využíval pro své výlety do Prahy. Jeho kriminální kariéra započala drobnými krádežemi, nejprve okrádal spolužáky na internátě, posléze se zaměřil na kapesní krádeže. Kradl v dopravních prostředcích, především autobusech a metru a s penězi se rád vychloubal. Později začal přepadávat ženy a loupit. Od krádeží a loupeží rychle přešel ke znásilňování a vraždám.

Prvního útoku proti ženě se dopustil okolo 8. hodiny večer v neděli 17. února 1985 v Praze v blízkosti ulice Novodvorská. Sledoval 20letou restaurátorku a po chvíli na ni zaútočil. Povalil ji na zem a začal ji škrtit. Žena se bránila, po pěti minutách Straka přestal, ale zůstal na ni ležet. Ženě se podařilo se Strakou navázat verbální kontakt a přemluvila ho, aby s ní šel do bytu. Jakmile se dostali na osvětlené místo k obytným domům, snažil se ji rozepnout zimní bundu, osahávat ji pod sukní a líbat, na to žena vykřikla. Vrah se zalekl, že by mohl někdo přijít na pomoc a od

dalšího útoku upustil a z místa odešel. Následně odjel na internát. Strakovo jednání napadená žena vůbec nehlásila na policii, posléze v souvislosti s pátráním po pachateli poskytla podrobný popis Jiřího Straky, jenž napomohl k jeho dopadení. V té době se začaly u něj projevoval stále více sadistické sklony v roce 1994 v jednom interview prohlásil, že ho přepadaly mráкотné stavy, které by přešly jedině vraždou mladé ženy. Vzrušoval ho jejich nářek a jejich zoufalá obrana, potom však přišlo prázdno a necítil nic. Specialisté ho označili za agresivního asociálního psychopata, u kterého se projevuje vysoká sexuální aktivita se sklony k deviantnímu chování, především sadismu a nekrosadismu. Převažovala u něj amorálnost a absence citů.

Nutkání znásilňovat se u něj objevila počátkem roku 1985. Sexuální půd byl čím dal hlasitější, o ženy údajně neměl nouzi a v jeho mladém věku už nebyl panic. Zajímavostí je, že o dívky v jeho věku a mladší neměl zájem. Straka si již při prvním útoku vytvořil modus operandi, který později zdokonaloval. Oběť napadl zezadu a levou rukou ji nasadil tzv. kravatu. To znamená, že ji objal předloktím a začal ji škrtit. Velkou chybu udělal, když přeživším obětím sděloval podstatné informace, přiznal, že je učen, že bydlí na internátě mimo Prahu a také, že je mu 16 let.

Další útok následoval v noci z 1. na 2. dubna 1985. Straka ten večer trávil čas s kamarády v Praze a následně se toulal Prahou nebo jezdil metrem. Na Ortenově náměstí na zastávce, kde stál sám vystoupila Ludmila Šimová, byla o něco menší než on. Tato skutečnost pro něj byla velmi důležitá, jelikož potřeboval, aby přepadené ženy byly menší a slabší než on sám. Umožňovalo mu to nejen získat fyzickou převahu, ale také se mu lépe nasazovala již zmíněná „kravata“. Na rozdíl od ostatních případů se s ní Straka dal do řeči a navrhl jí, že ji doprovodí domů. Skutečně ji doprovodil domu a vše se zdálo být normální, mladý kluk konverzuje a doprovází dívku domů. Vše se změnilo s příchodem k jejímu domovu, kde se ho zmocnil amok. Nedovolil jí vstoupit do dveří, začal dívku osahávat a škrtit, brzy ztratila vědomí. I když Straka zazmatkoval, po nabytí vědomí oběti začal být opět agresivní, dívka ho nalákala do sklepa a ve chvílce nepozornosti vyběhla do zvýšeného patra, kde začala zvonit na zvonky. Straka se polekal a zmizel i s dívčinou

kabelkou v níž bylo 500 Kč a doklady. Ludmilin občanský průkaz později našla policie v jeho skřínce na internátě.

Straka si po útoku řekl, že příště už nesmí udělat chybu a svůj čin tak dokonat. 8. dubna 1985 sledoval dvaadvacetiletou Alici Petříčkovou, zrovna šla naproti svému příteli. Zaútočil na ni zezadu, levou rukou nasadil „kravatu“ a začal ji škrtit. Žena se bránila, a proto ji Straka zatáhl hlouběji do parku, aby je nikdo nemohl vyrušit. Během zápasu se oba dostali na okraj menší rokle, kam nakonec i spadli. Po škrcení ztratila vědomí, strhal z ní šaty a znásilnil ji. Jelikož mu vadilo, že ještě dýchá a chroptí, ucpal ji listím nos a do úst ji strčil hlínu, kamínky a její spodní prádlo. Posléze neslyšel už nic, jeho oběť byla mrtvá a on se stal vrahem. Z krku ji sundal stříbrný řetízek a mrtvé tělo odtáhl a zaházal listím. Její šaty schoval do blízkého ohniště, nejdříve je zasypal popelem a potom suchým listím. Místo ještě aranžoval igelitovým pytlím, který ležel opodál.

Policejní pátrání začalo krátce poté, co matka oznámila zmizení své dcery. Policejní pes zachytil v parku stopu oběti a pes se dostal až k místu, kde byla žena zahrabaná. Došlo se však k závěru, že místo nálezu není však totožné s místem činu. Ačkoliv se Straka snažil místo činu zamaskovat a zakrýt stopy, policisté našli polobotky, ponožky a náušnice, které při zápase žena ztratila. Nakonec objevili i její šaty. Stříbrný řetízek si sám nechal, nějaký čas ho nosil na krku a pak ho uložil ve skřínce na internátě. Tam byl nakonec i vypátrán a sloužil jako jeden z nejdůležitějších důkazů proti němu.

K dalšímu útoku došlo zhruba o měsíc později, kdy v tramvaji spatřil hezkou, elegantně oblečenou mladou ženu. Byla to třicetiletá lékařka Věra Fikarová, která se vracela domů ze schůzky. Opět šel chvíli za ní a sledoval ji, dohnal ji až před vchodem do domu a postupoval dle svého obvyklého stylu. Škrtil ji a snažil se ji odtáhnout dál, žena se bránila, pokousala a poškrábala ho. Straka ji začal bít polobotkou do hlavy, dokud neztratila vědomí. Posléze ji v křoví začal svlékat, žena se probrala a chtěla ho přelstít, tak mu navrhla ať jdou blíže ke světlu, ať na sebe vidí. Žena začala křičet, ale vrah ji rychle umlčel, kolem krku ji omotal ramínko z podprsenky a stáhl ho na dva uzly. Zajímavostí je, že ji neusmrtil ze sexuálních pohnutek nýbrž z toho důvodu, aby ho později nemohla identifikovat. Opět svou oběť okradl.

Posléze kriminalisté spojili případy Alice Petříčkové a Věry Fikarové na základě způsobu provedení skutku, doby, kdy k vraždám došlo, rozbor vrahovy krve a také přítomnost kovových mikroskopických stop na šatech obětí.

16. května 1985 zaútočil Straka naposledy. Tentýž den přijel z Kladna do Prahy o něco dřív a večer odešel s tím, že rodičům tvrdil, že se vrací na internát. To byla lež, potloukal se noční Prahou a zabíjel čas. Pak zahlédl Martu Michalčíkovou, pracovala jako uklízečka v jedné z budov Ministerstva vnitra. Jelikož měla práci kousek od místa svého bydliště, chodila ráda pešky a zmiňovala se svým známým, že se bojí, aby na nočního vraha nenarazila. Toho dne v půl páté ráno šla do práce, která živila jí a její dvě děti. Straka na ni zaútočil zezadu, vtáhl ji do domu a pak ji dovlékl do sklepa. Strhal z ní šaty a znásilnil ji. Kolem krku ji omotal čalounickou nit, kterou si přinesl z domova a posléze ji omotal okolo krku i ramínko z podprsenky. Jako třetí škrtidlo použil pásek z jejího svetru. Po útoku se vrátil do Kladna. Vyšetřovatelům se z těla zavražděné podařilo opět získat biologické stopy krevní skupiny A. Stejně jako ve všech předchozích případech se našly také kovové částičky, které odpovídaly člověku, který se pohybuje ve strojírenském průmyslu. Útočil hlavně v neděli, takže se předpokládalo, že v týdnu má stálé zaměstnání.

Policisté se nacházeli ve slepé uličce, stále pachatele nedokázali dopadnout. Prověřili stovky lidí, především pachatele násilných trestných činů včetně známých deviantů. Byl vytvořen psychologický profil pachatele, jenž se v podstatě shodoval s rysy Strakovy osobnosti, avšak zdaleka neodpovídal jeho věku. Experti předpokládali, že pachatel je starý přibližně pětadvacet let. Mezi pražskými vyšetřovatelci čím dál více převládal názor, že by pachatel mohl být mladší. Že vrahovi by mohlo být pouhých 16 let, nikdo nepředpokládal. Zlomem ve vyšetřování se staly výpovědi přeživších žen, které poskytly nové a důležité informace. Straku na hornickém internátě u Kladna zajistili a dovezli do Prahy, už v autě se policistům začal přiznávat. Straka byl ale velmi chytrý a jeho vysoká inteligence mu napovídala, jak se v situacích zachovat. Během vyšetřování se stavil do role malého dítěte: „Chtěl jsem si hrát,“ říkal a usmíval se přitom. Bez známek lítosti pak předváděl na figurantech rekonstrukce svých zločinů. Jiří Straka byl souzen za tři vraždy, dva po-

kusy o vraždu, tři znásilnění, dva pokusy o ně, tři loupeže a pět prokázaných krádeží. Městský soud mu 17. prosince 1985 uložil nejvyšší možný trest pro mladistvé delikventy: deset let vězení a po nich měla následovat ochranná psychiatrická a sexuologická léčba. O pár let později byl vykastrován, ale operaci mozku, která měla odstranit jeho sadistické sklony odmítl. Odborníci o něm řekli, že je chladnokrevný, inteligentní, pohotově reaguje, jedná s rozmyslem a nebojí se. Dokáže při rozhovoru manipulovat s posluchačem, chová se tak, aby z toho vyšel co nejlépe, což je velký důvod pro to mu nevěřit. Přes veškerý odpor veřejnosti a nevoli odborníků byl Straka v roce 2004 propuštěn na svobodu. S odůvodněním, že léčba je úspěšně ukončena a pro společnost nepředstavuje žádnou hrozbu. Úředně si nechal změnit jméno na Novák.¹¹⁹

Příloha č.2

Kazuistika č.2: Gary Leon Ridgway

Narodil se 18. února 1949 v Salt Lake City, odkud se rodina kvůli tíživé situaci odstěhovala do okolí Seattlu. Jako malý kluk sdílel postel se svými bratry a do deseti let se pomočoval, za což byl svou despotickou matkou bit a trestán. Jeho matka mu po každé nehodě umývala genitálie. Podle odborníků právě nevhodné chování matky sehrálo v Garyho psychice významnou roli. Ačkoli matka byla Garyho vražedného řádění ušetřena, někteří se domnívají, že si ji Ridgway promítal do svých obětí a nevědomky ji znovu a znovu zabíjel. Později psychologům přiznal, že ho matka sexuálně přitahovala a zároveň ji nenáviděl tak, že snil o tom, jak ji zabije.

Ve škole byl Gary spíše podprůměrný žák, jeden ročník musel dokonce opakovat a IQ mu naměřili pouhých 82 bodů. Spolužáci ho popsali jako relativně příjemného kluka, který nebyl příliš bystrý a hodně zapomínal. Rodina však byla ráda, když dokončil střední školu. Když mu bylo patnáct let, měl už za

¹¹⁹ SLUŠNÝ, Jaromír. *Černá kniha českých bestiálních vrahů: nejslavnější kriminální případy dvacátého století*. V Praze: XYZ, 2006. ISBN 80-87021-06-1. s. 108-124

Jiří Straka. *Kriminalistika a příbuzné obory* [online]. Copyright © [cit. 26.02.2022]. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/straka/straka.html>

DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 414-415

sebou pár incidentů, mezi které patřilo zakládání požárů, zabíjení domácích mazlíčků, uvolnění brzd na kopci stojícímu kamionu. V 16 letech bodl šestiletého chlapce, kterého vylákal do lesa. Chlapec útok přežil. Na otázku, proč to udělal, odpověděl: *"Jen jsem chtěl vědět, jaké to je někoho zabít"*.

Po dokončení střední školy se Ridgway přidal k námořnictvu a byl poslán do Vietnamu, kde sloužil na palubě zásobovací lodi a několikrát se stal svědkem bojů. Právě tehdy vznikla jeho posedlost prostitutkami – v každém městě, kde loď zakotvila zamířil rovnou do nevěstince. Po návratu se přestěhoval do oblasti Seattlu. Byl přijat k firmě Kenworth Truck. Zde pracoval až do svého zatčení v roce 2001.

Ridgway vydržel v jednom zaměstnání tři dekády a spořádaně pracoval. Na směny chodil přesně a nikdy se neopozdil. Byl vždy čistě a hezky oblečený, ke svým spolupracovníkům se choval uctivě, a dokonce si několikrát denně přetřel vlasy a knír gelem. Tudíž ho za sériového vraha nikdo ani ve snu nepodezíral a kolegové byli velmi překvapeni, když ho zatkli přímo před továrnou.

Než začal své vražedné řádění, byl Ridgway dvakrát ženatý, ale pokaždé se rozvedl. S druhou ženou má syna Matthewa. Obě ženy později prohlásily, že měl neukojitelný sexuální apetit, a dokonce je několikrát škrtil. I jako ženatý velmi rád využíval služeb prostitutek.

V červnu 1982 se rozhodl své zvrhlé představy realizovat, oslovil pětatřicetiletou prostitutku Aminu Agisheffovou a v autě ji pak uškrtil. Tělo zakopal na křižovatce dálnic blízko Zelené řeky. Odkud vzešla jeho přezdívka „Vrah od Zelené řeky“. Hned druhý den nabral do svého automobilu další šestnáctiletou prostitutku. Kdy ji opět uškrtil, a posléze několikrát pohlavně zneužil. U soudu uvedl, že mu vyhovovalo, že dívkám nemusel platit.

Předpokládá se, že Ridgway zavraždil nejméně 71 dospívajících dívek a žen. V soudních prohlášeních později uvedl, že jich zabil tolik, že ztratil pojem o počtu. K většině vražd došlo mezi lety 1982 a 1984. Předpokládalo se, že oběťmi jsou buď prostitutky, nebo uprchlíci. Ridgway někdy ženám ukázal obrázek svého syna, aby je přiměl, aby mu důvěřovali. Zapojili se do sexuální aktivity a po několika

minutách pohlavního styku zezadu si Ridgway ovinul předloktí kolem krku a druhou rukou se stáhl co nejtěsněji a uškrtil je. Na místech činu nechával falešné stopy, aby zmátl policii. Pohodil zde žvýkačku či nedopalek cigarety – samozřejmě ne se svojí DNA. Občas tělo nechal určitou dobu na jednom místě a poté ho převezl jinam, aby vytvářel falešné stopy.

Byla vytvořila pracovní skupina Green River, která měla vyšetřovat série hrůzných vražd a dopadnout pachatele. K šetření rovněž přispěl John E. Douglas profilující expert FBI, který vytvořil profil podezřelého. Ridgway se stal podezřelým z vražd Green River už v roce 1983, když byl spatřen s prostitutkou, která později zmizela, a dokonce prošel detektorem lži a nic nenaznačovalo, že by lhal. To vypovídá o absenci emocí, strachu a pocitu viny, když dokázal přelstít i polygraf. Policie provedla důslednou razii jeho domu a byly mu odebrány vzorky slin a vlasů. Osudným mu byl rok 2001, kdy na oddělení nastoupil nový šerif, který nenechal nic náhodě. Ridgway byl zatčen pro podezření z vraždy čtyř žen téměř 20 lety poté, co byl poprvé identifikován jako potenciální podezřelý. Šerif dal znovu ohledat některé starší oběti a porovnat stopy na těle s Garyho DNA. Našly se shody u čtyř obětí včetně vrahova ochlupení z podbřišku. Jak později sám uvedl, prostitutky si vybíral proto, že jimi opovrhoval, hnusily se mu svými životními postoji, věřil také, že tuto „spodinu společnosti“ nebude nikdo hledat.

Soud začal v roce 2003. Ridgway se dohodl s vyšetřovateli, že pokud se přizná a pokud jim ukáže místa činu, nedostane trest smrti. Dne 5. listopadu 2003 byl Ridgway obviněn ze 48 vražd, na všech 71 vražd, jak Ridgway tvrdil, neexistovaly důkazy.¹²⁰

Příloha č.3

¹²⁰ SVÍTIVÝ, Eduard a Matěj VAVŘINA. *Zrůdy století: galerie nejen sériových vrahů*. Praha: Burda Praha, 2014. ISBN 978-80-87575-18-5. s.77-73
Gary Leon Ridgway [online]. Wikipedie: Otevřená encyklopedie. Copyright © [cit. 14.02.2022]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Gary_Ridgway

Kazuistika č.3: Peter Kürten

Peter Kürten se narodil 26. května 1883 v Kolíně nad Rýnem. Pocházel ze 13 sourozenců. Určité vzorce chování a jednání jsou dědičné a spoustu dalších se učíme nápodobou. Můžeme říct, že Peter měl „skvělého“ učitele. Byl jím jeho otec, který holdoval alkoholu, nutil svou ženu k souloži, na kterou se všechny děti musely dívat. Petera však tato situace fascinovala. Později otec byl trestán vězením za znásilnění jedné ze svých dcer, a tak Peterův otec strávil nějaký čas ve vězení. Petr se pak v domě, kde bydlel seznámil s mužem, který chytal zaběhnuté psy, jež pak následně týral. Kürtena dokonce naučil, jak se psi masturbují. Jako 9letý shodil z voru do Rýna svého kamaráda. Když druhý chlapec pro tonoucího kamaráda skočil, Kürten oba zatlačil pod vor a oni utonuli. Smrt obou chlapců byla přičtena nešťastné náhodě a malý Peter z incidentu vyšel beztrestně. Později se pokusil o pohlavní styk se sestrou, kterou znásilnil otec. První pohlavní styk provedl krátce nato – s další svou sestrou. Už od dětství ho fascinovala krev, především ta čerstvá. Týral a posléze usmrcoval domácí zvířata, aby jejich krev mohl ochutnat, to však později aplikoval i na svých lidských obětech. Po dovršení patnácti let se za krádež dostal poprvé do vězení. Za další trestnou činnost pobyl za mřížemi 24 let, tedy polovinu svého relativně krátkého života. Ve vězení vznikla jeho nenávisť k lidem, a celé společnosti, které se chtěl pomstít. Opájel se zvrhlými fantaziemi o sadistických vraždách bezbranných lidí, o zabíjení dětí pomocí čokolády, jež je otrávena arsenem. Uspokojení a sexuální vzrušení nacházel také při představách zhářství, jak uvnitř obytných domů trpí nevinní lidé. Zajímavé je, že měl vyšší inteligenční kvocient. Jeho inteligence a schopnost autoanalýzy překvapovala vyšetřovatele. Popisoval nejmenší detaily činů, jež spáchal. Dokonce měl tak dobrou paměť, že si pamatoval i ty činy, kterých se dopustil před dvaceti lety. Peter Kürten se 25. května 1913 vloupal do hospody v Kolíně. Během krádeže si v patře všiml spícího desetiletého děvčátka. V té chvíli se naplno projevil jeho pedofilní a sadistické sklony. Dívku znásilnil, škrtil a pak jí do krční tepny zabodl nůžky. Jako většina podobných deviantů, i on na místě zanechal svůj podpis. Policie zde našla kapesník s iniciály P. K. Problém byl jen v tom, že tyto iniciály odpovídaly jménu strýce zavražděné holčičky, který se jmenoval Peter Klein.

V dalších letech se Peter Kürten živil spíše krádežemi a násilnou trestnou činností nejspíš nepáchal. V roce 1921 byl naposledy propuštěn z vězení. Oženil se a k manželce se choval s láskou a porozuměním. Paradoxně ho manželka prosila, aby ji každý den doprovázel z práce ze strachu z „Upíra z Düsseldorfu“ jak se mu tehdy přezdívalo. Peterův vzhled byl ve značném rozporu s jeho krvelačností. Byl elegantní, pohledný, okouzlující, upravený muž. Mluvil vytříbeným jazykem a měl vybrané způsoby. Neměl tedy problém kohokoliv zmást, dokonce se z něj stal i aktivní odborář. Později však tvrdil, že svou ženu nikdy nemiloval, oženil se jen, aby nebyl sám.

Osm let držel Kürten své vášně na uzdě. Sérii sexuálních útoků však započal začátkem února 1929. V noci na osamělém místě napadl 50letou ženu, která se vracela domů. Nejdříve ženu sledoval, pak ji cestu zastoupil a příjemným hlasem ji pozdravil. Než žena stačila cokoli říci, chytil ji za klop kabátu a malými nůžkami ji bodl. Pak následovalo dalších 24 bodnutí. Díky náhodnému chodci, který přivolal lékařskou pomoc, žena útok přežila. Nebyla však schopna podat policii žádnou informaci k útočníkovi.

O několik dnů později nedaleko od místa prvního útoku bylo nalezeno zohavené tělo malého děvčátka. Zemřelo na mnohačetná bodná zranění a lékaři zjistili, že se v tu dobu ještě neznámý pachatel pokusil děvčátko pohlavně zneužít. Po činu Peter polil její tělo hořlavinou a zapálil. O dalších pár dnů později byla nalezena v příkopě u silnice mrtvola 45letého mechanika, který se vracel z hospody v podnapilém stavu domů. V jeho těle bylo nalezeno 24 bodných ran způsobených nůžkami. Nůžky byly nejspíš opravdu oblíbeným vražedným nástrojem Petera Kürtena. Tyto tři útoky byly živnou půdou pro tehdejší tisk, který ve spekulacích neznal míru. Obyvatele Düsseldorfu bez rozdílu věku tak zachvátil strach, který se vystupňoval, když policie musela přiznat, že nemá jedinou stopu k odhalení pachatele. Pobouření veřejnosti vzrostlo 2. dubna, kdy byla napadena mladá žena. Neznámý muž ji zezadu hodil na krk laso a strhl ji k zemi. Její křik však uslyšeli náhodní chodci, kteří ji přispěchali na pomoc. Pachatel se příchozích zalekl a z místa činu utekl. Ani tyto svědkové nemohli poskytnout policii popis pachatele. Uvedli pouze to, že byl mladý a uměl dobře utíkat.

Poslední Kürtnerovou obětí se stala Marie Budlichová, původem Češka, která přicestovala do Düsseldorfu 14. května 1930 za prací. Později popsala, že ji na nádraží obtěžoval jakýsi bezdomovec, kterého od ní odehnal příjemně vyhlížející muž. Ze strachu přijala jeho nabídku doprovodu. Nebyl to nikdo jiný než Peter Kürten. Cestou ženu napadl, začal ji škrtit a pokusil se jí znásilnit. Nakonec ale svůj čin nedokončil a utekl. Marie Budlichová napsala dopis své přítelkyni, ale nejspíš v rozrušení popletla adresu a dopis skončil na oddělení nedoručitelných zásilek. Poštovní úředník naštěstí po přečtení předal dopis policii. Marie Budlichová pak policisty 24. května 1930 doprovodila k domu, v němž bydlela rodina Petera Kürtena. V bytě byla pouze jeho žena, která policistům potvrdila, že se jí její muž den předtím přiznal, že právě on je hledaným „Düsseldorfským netvorem“.

Kürten byl zadržen ještě týž den a obviněn z celkem 48 zločinů, mezi nimiž je 11 dokonaných vražd, 15 pokusů o vraždu a 20 pokusů o žhářství a několik ublížení na zdraví. Z psychiatrického posudku vyplývá, že trpěl pedofilií, zoofilií a nekrofilii, antropofagií. Soud jej uznal vinným ve všech bodech obžaloby a 23. dubna 1931 odsoudil k trestu smrti. Ten byl vykonán 2. července téhož roku, kdy byl popraven gilotinou. Jeho poslední slova prý byla: „*Chci slyšet šplouchnutí vlastní krve.*“¹²¹

Příloha č.4

Kazuistika č.4: Ladislav Hojer

Narodil se 15. března 1958 v Praze. Jeho rodiče byli prostí lidé, otec brzy zemřel na rakovinu. Jeho matka se podruhé vdala a o děti příliš nedbal a brzy zemřela na rakovinu také. Nevlastní otec se odstěhoval, takže Ladislav zůstal bydlet sám s bratrem Jaroslavem v bytě v Motole. Ladislav Hojer měl IQ 88, což se odrazilo ve výsledcích ve škole, neučil se dobře a skončil ve zvláštní škole a vyučil se sklářem. Typické u něj byly časté konflikty s nadřízenými kvůli pracovní morálce, proto

¹²¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 320-321

Peter Kurten. *Kriminalistika a příbuzné obory* [online]. Copyright © [cit. 26.02.2022]. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/kurten/kurten.html>

v oboru nepracoval příliš dlouho. V roce 1978 nastoupil na vojenskou prezenční službu, kterou absolvoval v Liptovském Mikuláši a později v Brně. Po skončení vojny no přijali do Podniku stavební obnovy, kde pracoval až do svého zatčení 11. února. 1982. Zbytek života prožil v Pankrácké věznici.

Nedostatek inteligence se projevovala ve vztahu k ženám. Neuměl je oslovit, nevěděl, o čem se s nimi bavit. Jeho slovník byl výrazně omezený, svědčí o tom zápis jeho výpovědi. Ničím na sebe neupozorňoval – snad kromě toho, že neměl žádné kamarády a vedl od mládí samotářský život. Vyhledával spíše společnost mužů, v níž se cítil uvolněněji. Rad poseděl ve své oblíbené hospůdce Na Homolce, kde při nezávazném klábosení se svými společníky párkrát naznačil, že o vraždách, o kterých se tam hlasitě mluvilo něco ví, jeho řeči nebral nikdo vážně. Přes jeho nízké IQ je potřeba zdůraznit, že měl skvělou fotografickou paměť, všechny své zločiny si dokonale pamatoval. Dokázal přesně určit místo spáchání, uvést takové podrobnosti, které zachytily pouze fotografie.

Vzhled Ladislava Hojera nebyl nikterak líbivý, byl vysoký a výrazně hubený. Při chůzi se podezřele klátil a pozornost žen rozhodně nepřitahoval. Na uhlazeném zevnějšku si nepotrpěl, oblečení měl ošuntělé a pokaždé, když se snažil získat přízeň žen, byl odmítnut. Přitom ženy ho velmi přitahovaly, především ty s hezkou postavou – jak sám říkal „kostrou“. Ženy miloval a zároveň je nenáviděl. Pohrdal jimi a nazýval je kozami a tvrdil, že podle toho se k nim vždy také choval, ačkoliv v jejich přítomnosti byl však spíše pasivní a nejistý. I přesto ho ženy sexuálně vábily a nechtěl být stále odmítán a jediný způsob, jak dosáhnout svého uspokojení je použití násilí. Hojer byl sadista, jednom případě i nekrofág a kanibal. Sexuální násilí si nejprve, jako většina vrahů, promítal ve své fantazii.

Svou první vraždu z pěti spáchal v noci 1 listopadu 1978 v Děčíně, kam se vydal, aby podle svých slov „poznal krásy naší země, ale také se podíval po nějaké ženské“. Návštěvu Děčína plánoval od chvíle, kdy tudy projížděl autobusem při cestě do tehdejšího NDR. Pohlednou Evu R. napadl na nábřeží Labe, kam odešla z kina, srazil ji k zemi, bezvládnou odtáhl do křoví, kde ji uškrtil. Pohlavní styk s mrtvolou nevykonal, pouze nad ní onanoval. Při odchodu z místa činu jí do odha-

leného genitálu zastrčil kopřivu, utrženou v okolí. Eva byla ve svých 29 letech po třetí vdaná. V den vraždy odešla od manžela, se kterým navštívila kino, aby se na místě zločinu setkala se svým milencem. Ten si však schůzku na poslední chvíli rozmyslel, kdyby tehdy na místo milostných dostaveníček přišel, patrně by ji zachránil život.

Další vraždu spáchal 9. února 1980 na nádraží si vyhlédl 25letou studentku medicíny, která nastupovala do rychlíku z Prahy do Děčína, následně ji začal sledovat. Když pak odešla na WC, vytáhl fabkový klíč a zámek otevřel. Ženu tedy překvapil ve velmi choulostivé situaci a do poloviny těla odhalenou, což také znemožňovalo možnost její obrany. WC za sebou uzavřel, uškrtil ji rukama a vykonal na ni soulož, sperma se našlo na podlaze. Oběť na místě nechal, zámek opět zamkl a sám vystoupil v Ústí nad Labem a utíkal do bezpečí.

Nejbrutálnější vraždu spáchal 31. ledna 1981 v Brně, asi tři měsíce po skončení základní vojenské služby. Z Prahy do Brna přijel opět vlakem a v noci na tramvajové zastávce potkal 18letou Ivanu M., která se vracela z plesu a zaujala ho její krása a oblečení. Odtáhl ji do parčíku, kde se ji s nožem v ruce pokusil neúspěšně znásilnit. Pitva poté ukázala, že byla ve druhém měsíci těhotenství. Po neúspěšném násilnění ji uškrtil, do obnaženého nahého těla zasadil devětatřicet ran nožem. Pak nožem odřezal obě prsa, a dokonce i genitálie. Svůj úlovek zabalil do igelitové tašky a odvezl do Prahy. Doma se nad ním nejdříve ukájel, a nakonec po týdnu orgány uvařil ve slané vodě a část jich snědl.

V celé kauze bylo vytipováno tři a půl tisíce podezřelých, okruh se následně zmenšoval až k Hojerovi. Příznání prováděl výlučně písemně, protože se za některé ze svých skutků styděl a odmítal o nich mluvit. Hojer prošel i rozsáhlým psychiatrickým vyšetřením, došlo se k závěru, že ačkoliv s ním komunikace ze začátku vázla, rozpovídal se o svých zločinech a bylo patrné, že tyto retrospektivní návraty k činům ho viditelně uspokojují. Líčil je velmi detailně a s velkou dávkou cynismu. Vypadal, že je sám na sebe pyšný. Byl extrémně psychopatická osobnost s absolutní citovou plochostí. Scházelo mu cítění základních morálních norem. Zločiny spáchal v přičetném stavu, byl v době spáchání v kontaktu s realitou. Své činy pro-

mýšlel a nejevil známky duševní choroby, Patřil k anetickým, asociálním a nezdrženlivým jedincům. Byl velmi uzavřený a nekomunikativní. Evidentní je u něj sexuální agresivita s nekrofilními sklony. Při rekonstrukci vražd se u Hojera objevily dvě zajímavé prvky osobnosti, za prvé si neuvědomoval závažnost svých činů, kdy tento aspekt chování značí absence seberegulace, svědomí a morálky. A za druhé byla u něj specifická a zároveň primitivní forma verbálního projevu, používal expresivní slovní obraty, kterým zvýrazňoval cynický postoj k ženám. Používal obraty jako „ubral jsem ji kyslík“, „chytíl jsem ji za tlamu“, nebo „bylo mi jedno jakou drbnu, hlavně že měla dobrou kostru“. Byl odsouzen k trestu smrti oběšením, stalo se tak 7. srpna 1986.¹²²

Příloha č.5

Kazuistika č.5: Ivan Roubal

Ivan Roubal se narodil v Československu roku 1951 pravděpodobně v Praze. V roce 1970 složil maturitu na Střední zemědělské škole a pak vystřídal mnoho povolání, živil se zootechnikem, konduktérem, strojuvůdcem a po revoluci také černým šerifem a soukromým zemědělcem. Byl ženatý, z prvního manželství měl dva syny. V době zatčení žil s druhou ženou a ani jedna nemohla uvěřit, že by byl schopný vraždit. Jeho vražedné řádění je velkou záhadou, jelikož mizeli lidé z jeho okolí a těla se buď nikdy nenašla, nebo až po letech ve značném stádiu rozkladu. Byl odsouzen za sedm vražd, přičemž se mluvilo ještě o dalších dvou. Nikdy se ke svým činům nepřiznal a byl to dlouhodobý kverulant, který například podal trestní oznámení na VZP za to, že mu odmítla poskytnout samonosné punčochy na křečové žíly a objevovaly se další kuriozní situace. Roubal útočil na slabé lidi včetně důchodců a taxikářů malé postavy a mezi jeho oběti patřily i dva absolventi škol pro krátkozraké.

¹²² SLUŠNÝ, Jaromír. *Černá kniha českých bestiálních vražd: nejslavnější kriminální případy dvacátého století*. V Praze: XYZ, 2006. ISBN 80-87021-06-1. s. 92-106

Ladislav Hojer. *Kriminalistika a příbuzné obory* [online]. Copyright © [cit. 27.02.2022]. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/hojer/hojer.html>

Ladislav Hojer [online]. Wikipedie: Otevřená encyklopedie, [25.2.2022]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ladislav_Hojer

Psychiatrické vyšetření u něj prokázalo psychopatii a sklon k agresivitě. Nebyly však snižené jeho rozpoznávací schopnosti, tudíž byl za své činy plně zodpovědný. Netrpěl žádnou duševní nemocí a měl vysoký inteligenční kvocient – IQ 112. Měl nerovnoměrně rozvinutou osobnost, silně egocentrickou a měl chladný vztah ke společnosti a obětem. Byl bezohledný, cynický a jako největší hodnotu pokládal majetek a peníze. Při dosahování svých cílů byl velmi bezohledný, surový a agrese a krutost mu nebyly cizí. Ve vypjatých situacích se však velmi dobře ovládal, měl vysoký stupeň sebeovládání a sebekontroly a dovedl velmi rychle měnit svou náladu. Roubal byl dle vlastních slov hluboce věřící člověk, krátce působil v náboženské sektě Svědků Jehovových, následně konvertoval k tradičnímu katolicismu. Měl také výborné rétorické schopnosti, před soudem vždy vystupoval klidně, avšak vedl dlouhé diskuse, které prokládal výroky z Bible. Dokázal fabulovat a prezentoval skutečnosti tak, aby pro něj byly výhodné.

K páčání trestné činnosti se dostal až ve vysokém věku, svou první vraždu spáchal ve zhruba 41. letech. Všechno začalo v roce 1991 koupí tzv. Pohádky, což byla zchátralá zemědělská usedlost u obce Čachrov na Klatovsku. Choval zde drůbež a černá vietnamská prasata. Seznámil se zde s Františkem Heppnerem, s kterým měl později podnikat a být tak jeho obchodní partner. Heppner si vyřídil všechna povolení a znenadání zmizel i se svou ruskou přítelkyní. Vyzvedl si důchod a už o něm nikdo neslyšel. Roubal tvrdil, že odjel do Německa, přičemž později začal používat jeho vozidlo, a z jeho bytu prodal nábytek.

V půlce prosince 1992 zmizel v Praze další člověk – pětadesátiletý důchodce a podnikatel Václav Horký. Na Václavském náměstí měl stánky s bižutérií. Roubala znal a půjčoval mu pravidelně peníze. Naposledy byl viděn s Roubalem stát na ulici, pak nasedli do auta a odjeli. Roubal tvrdil, že odjel do Belgie za svým dlužníkem, bohužel tělo se nikdy nenašlo a za zemřelého byl Václav Horký prohlášen až v roce 1995, mezitím Roubal ze stánků Horkého vybíral tržbu.

V roce 1993 při vypouštění Horusického rybníka u Veselí nad Lužicí byly zjištěny další pozůstatky člověka. Bylo zjištěno, že se jedná o Josefa Suchánka, který se s Roubalem seznámil přes inzerát a měl ho navštívit na statku „Pohádka“.

Roubal ho uškrtil a vhodil do rybníka, druhý den vykradl jeho byt a odnesl si televizor, pánský oblek, videopřehrávač a odcizil také vkladní knížku s vkladem 2212Kč. Roubal peníze vybral, dokonce se prokazoval svým občanským průkazem a disponoval klíči od Suchánkova bytu. Později téhož roku byl ve svém bytě nalezen Václav Dlouhý, nejevil známky života. Byl svázan a usmrčen podobným způsobem jako předchozí Roubalovy oběti. Kolem krku měl škrtící smyčku od šňůry na prádlo a tou samou šňůrou měl podvázané i genitálie. Z bytu bylo odcizeno 400 videokazet a dva přehrávače téměř za 40 tisíc korun. Dlouhý se živil kopírováním pornografických videokazet. Kradené věci Roubal rozprodal a nějakou dobu jezdil v autě oběti.

Soudní proces byl zahájen na počátku roku 1996 a trval téměř 4 roky a byl následován mnoha skandály a zvraty. Roubal byl odsouzen k doživotnímu trestu odnětí svobody a během procesu několikrát obvinil policii a justici ze spiknutí. Zemřel v roce 2015 v Karvinské věznici ve věku 64 let na rakovinu.¹²³

Příloha č.6

Kazuistika č. 6: Václav Mrázek

Mrázek se narodil v roce 1925 jako jedno z dvanácti dětí v malé vesničce Svinařov mezi Slaným a Kladnem. Neprožil šťastné dětství. Jeho otec pracoval jako horník a se svojí družkou měl dvanáct dětí, z nichž čtyři zemřeli v útlém věku. Otec domu nenosil moc peněz a rád se občas napil, svoji opileckou zlost si rád vybíjel na manželce a dětech. Děti se ho bály a utíkaly před ním. Celá rodina bydlela ve vyřazeném vagonu a lepší bydlení si nemohla dovolit. Mladý Václav chodíval krást jídlo, později ho matka sama posílala krást a sourozenci ho následovali. Ve škole

¹²³ SLUŠNÝ, Jaromír. *Černá kniha českých bestiálních vražd: nejslavnější kriminální případy dvacátého století*. V Praze: XYZ, 2006. ISBN 80-87021-06-1. s 168–182
DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. s. 389–390
Ivan Roubal. *Kriminalistika a příbuzné obory* [online]. Copyright © [cit. 27.02.2022]. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/roubal/roubal.html>

byl velmi špatný žák, základní školní docházku nedokončil. V patnácti letech absolvoval pouze pět tříd. Po ukončení školy pracoval jako pomocný dělník na šachtě v Kladně a v šestnácti letech ho poprvé potrestali za krádež, právě díky krádežím, které podnikal až do svého zatčení ho náhodně usvědčili ze všech vražd. Odhalili u něj doma cennosti obětí a střelnou zbraň se kterou zabíjel. Spravedlnosti unikal velmi dlouho a vedly se dlouhé diskuse, proč tehdejší policie tolik tápe v sérii strašlivých vražd.

V osobním životě se mu příliš nedařilo, od vojenské služby udržoval milostný vztah se ženou, do které byl pravděpodobně velmi zamilovaný, bohužel ho časem opustila kvůli tomu, že se nedokáže zařadit do společnosti a krade. Možná právě tato událost v něm spustila vražednou tendenci a stal se z něj sexuální maniak. V průběhu života měl milenecké vztahy, dokonce k partnerkám byl něžný, jen naznačovaly problémy s erekcí. Opouštěly ho nejen z důvodu častých krádeží, ale hlavně kvůli tomu, že byl velmi lakomý. Tato skutečnost není nikterak překvapivá, vzhledem k tomu, že v dětství velmi strádal a ani v dospělosti jeho příjmy nebyly vysoké. Ženy moc nepřitahoval, byl jenom 164 cm vysoký, byl vyhublý, měl ostré tmavé oči a rád oblékal černý delší plášť.

Odborné posudky označili Mrázka jako sadistu, který trpí nekrofilii. Při výsleších tvrdil, že před vraždami pociťoval velké bolesti hlavy, kterých se mohl zbavit pouze vraždou. Ale i přesto dle odborníků jednal s rozmyslem své jednání ovládat, tudíž byl za své činy odpovědný. Odborníci tvrdili, že Mrázek není typický nekrofil, velmi ho vzrušovala samotná příprava činu. V některých případech dosáhl orgasmu právě při výstřelu a od útoku tak upustil. Velmi ho vzrušovala představa, že oběť výstřelem znehybní a může si ji odvléct a nachystat pro své vlastní uspokojení. Dokonce při výslechu tvrdil, že se pokoušel vniknout do márnice, aby mohl souložit s mrtvými ženami. Mrázek byl silně egocentrický, citově chladný a asociální, rád se obohacoval na úkor jiných lidí a netrpěl výčitkami svědomí. Jeho hlavní motiv byl ryze sexuální, avšak své oběti rád i okrádal čili sexuální motiv následuje sekundární loupežná pohnutka. Dokázal jednat velmi racionálně a pohotově, nepodléhal emocím a strachu. Po útocích sledoval situaci, zda může pokračovat v dokonání činu včetně ústupu z místa činu. Jeho oběti byli primárně ženy, bohužel se stala i

situace, kdy šla spolu milenecká dvojice po cestě, tato situace ho rozčilila a on se neostýchal zabít i muže a ženu posmrtně zneužít. Kromě žen znásilňoval malá děvčátka, které si vždy někde vyhlédl a nepozorovaně odtáhl do ústraní, kde vykonal na nich své pohlavní uspokojení.

První vraždu spáchal 21. srpna 1951, svou oběť si vyhlédl na kole a při jedné ze svých projížděk potkal patnáctiletou Hanu Chloubovou. Mrázek ji ubil klackem, odtáhl do křoví a na její mrtvole se pohlavně uspokojil. Způsob této vraždy se však liší od těch ostatních, tudíž kriminalisté si je zpočátku nespojili. Místo klacku si pak obstaral revolver značky Walter, s kterým později zavraždil pět lidí.

Další vraždu spáchal necelý měsíc po té první, kdy před osmou hodinou večer potkal dvaatřicetiletou Bronislavu P. Už odpoledne ho silně bolela hlava, tak se šel v podvečer projít do polí a jakmile potkal ženu, bez výstrahy začal střílet a žena ztratila vědomí a svalila se k zemi. Později vypověděl, že střílení na ženu ho sexuálně vzrušovalo a stejně tak její pád na zem. Mrázek odtáhl tělo na bezpečnější místo, tam ženu sexuálně zneužil a hodil do potoka. Ženě ukradl prstýnek, hodinky a z peněženky si vzal padesát korun. Načež pak opět změnil taktiku útoku z důvodu velké hlučnosti střelné zbraně, s nožem napadl na sklonku roku 1951 dvě ženy, které mu následně utekly. Posléze se opět vrátil k revolveru a zabil ještě několik lidí. V roce 1953 a 1954, kdy byl Mrázek velmi produktivní se začal zajímat také o malé holčičky, ke kterým se plížil pod různými záminkami a x děvčátek se mu podařilo znásilnit.

19. března 1957 byl Mrázek převezen do Prahy a jeho revolver poslán na balistickou expertízu. Václav Mrázek byl obviněn celkem ze 127 trestných činů z toho sedm vražd, čtyři pokusy o ně. Byl popraven na konci téhož roku v Pankrácké věznici.¹²⁴

¹²⁴ Václav Mrázek. *Kriminalistika a příbuzné obory* [online]. Copyright © [cit. 27.02.2022]. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/mrazek/mrazek.html>
SLUŠNÝ, Jaromír. *Černá kniha českých bestiálních vrahů: nejslavnější kriminální případy dvacátého století*. V Praze: XYZ, 2006. ISBN 80-87021-06-1. s. 30–45

Příloha č.7

Odevzdávání Komunikace Ede Nastavení účtu

Podobné dokumenty Dominika Barosincova

Agenda: Odevzdávám pro kontrolu na e-mail – Odevzdej.cz
Název: Vloženo z IP: 193.179.208.236
Jméno souboru: diplomka.odt
Změněno: 23. 2. 2022 09:14
Informace o práci: mail byl zaslán: 24.02.2022 13:31: domingue@centrum.cz
Instituce pro veřejnou kontrolu mailem (2018)

Celková podobnost: **18 %** Podobné

! **Nedoporučuje se předkládat jako oficiální dokument školy,**
neboť prokazatelná kontrola originality je možná pouze ze strany školy. Více ve [FAQ](#).

? **Nápověda k podobnosti souborů**